

Rudolf Steiner

ESOTERISMUL CREȘTIN

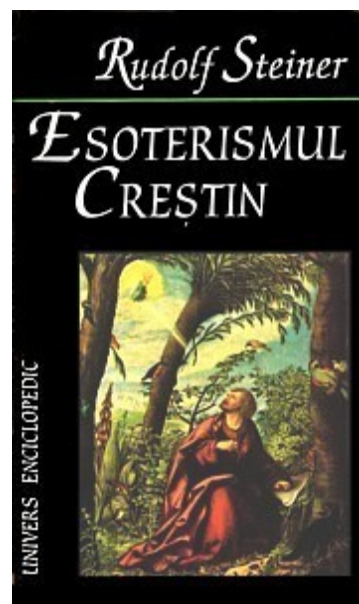
PROPUNERE DE COSMOGONIE
PSIHOLOGICĂ

GA 94

După conferințele ținute
la Paris în 1906 de Rudolf Steiner
și transcrise de Édouard Schuré

Traducere: Maria Ivănescu

Rudolf Steiner
L'Ésotérisme chrétien
Triades, Paris, 1957

©1995 Toate drepturile pentru traducerea în limba română sunt
rezervate

Editurii UNIVERS ENCICLOPEDIC

CUPRINS

[Cuvânt înainte](#)

[Conferința I](#) — Zămislirea Intellectului și Misiunea Creștinismului

[Conferința a II-a](#) — Misiunea Maniheismului

[Conferința a III-a](#) — Dumnezeu, Omul, Natura

[Conferința a IV-a](#) — Involuție și evoluție

[Conferința a V-a](#) — Yoga orientală și cea occidentală (partea I)

[Conferința a VI-a](#) — Yoga orientală și cea occidentală (partea a II a)

[Conferința a VII-a](#) — Evanghelia Sfântului Ioan

[Conferința a VIII-a](#) — Misterul creștin

[Conferința a IX-a](#) — Planul astral (partea I)

[Conferința a X-a](#) — Planul astral (partea a II-a)

[Conferința a XI-a](#) — Devakhan sau Cerul (partea I)

[Conferința a XII-a](#) — Devakhan (partea a II-a)

[Conferința a XIII-a](#) — Logosul și Lumea

[Conferința a XIV-a](#) — Logosul și Omul

[Conferința a XV-a](#) — Evoluția Planetelor și a Pământului

[Conferința a XVI-a](#) — Cutremure, Vulcani și Voință Umană

[Conferința a XVII-a](#) — Mântuirea și Eliberarea

[Conferința a XVIII-a](#) — Apocalipsa

CUVÂNT ÎNAINTE

În luna mai a anului 1906, dr. Steiner a venit la Paris cu câțiva discipoli pentru a ține o serie de conferințe private într-un cerc restrâns. Nu-l văzusem niciodată, nici măcar nu aflasem de existența lui. Dar, în legătură cu una dintre cărțile mele (*Les enfants de Lucifer*), intrasem în corespondență cu foarte distinsa lui prietenă, domnișoara de Sivers, care avea să-i devină mai târziu soție și competentă colaboratoare. Ea a fost aceea care, într-o bună dimineață, l-a adus pe maestrul ei în cabinetul meu de lucru.

Nu voi uita niciodată extraordinarea impresie pe care mi-a făcut-o acest om în clipa în care a pășit în camera mea. Zărindu-i fața emaciată, dar de o adâncă și fermă seninătate, ochii negri și misterioși din care izvoră, din adâncuri insondabile, o miraculoasă lumină, am avut pentru prima oară în viața mea convingerea că mă aflu în fața unuia dintre acei sublimi clarvăzători, înzestrați cu percepția directă a lumii de dincolo. Descriesem intuitiv și poetic câteva asemenea personalități în cartea mea *Grands Initiés*, dar nu sperasem să întâlnesc vreunul în această lume. Senzația a fost instantanee și irezistibilă. Era ceva neașteptat, dar în același timp și ceva *déjà vu*. Înainte chiar de a deschide gura, vocea interioară mi-a șoptit: Iată pe adevăratul tău maestru, care va juca un rol capital în viața ta.

Felul în care au evoluat mai târziu legăturile noastre, mi-a dovedit că această impresie dintâi nu fusese o iluzie. Seria conferințelor sale, ținute zi de zi, și al căror program îmi fusese comunicat dinainte de orator, îmi trezi un viu interes. Programul cuprindea ansamblul filosofiei sale, dar nu-i dezvolta decât punctele de vârf. S-ar fi zis că maestrul dorea să ne arate planul general al acestei filosofii, văzut de pe înălțimile ei. Elocvența lui plină de căldură și persuasiune, luminată de o gândire mereu limpede, mă frapă imediat prin două caracteristici sesizabile ale unui gen imprevizibil.

Mai întâi, puterea sa evocatoare și plastică. Vorbind despre fenomene și entități ale lumii invizibile, avea aerul că se plimbă prin această lume ca la el acasă. Povestea despre ce se

întâmplă în aceste domenii necunoscute, în termeni familiari, cu detalii frapante, ca și cum ar fi fost vorba de niște fapte obișnuite. El nu descria, el *vedea* și *ne făcea să vedem* obiecte și scene, aspecte cosmice, cu limpezimea lucrurilor reale. Ascultându-l, nu te puteai îndoi de forța vederii sale astrale, la fel de clară ca și vederea fizică, dar mult mai întinsă.

O altă particularitate nu mai puțin remarcabilă la acest mistic filosof și gânditor clarvăzător: toate experiențele psihice erau raportate la legile imuabile ale naturii fizice. Aceste legi serveau la explicarea și clasificarea fenomenelor psihice care se înfățișează clarvăzătorului într-o prodigioasă varietate, într-o eflorescență tulburătoare și atunci, printr-o reacție miraculoasă, aceste fenomene subtile și fluide, devenite puteri cosmice, rânduie într-o magnifică ierarhie, scaldau edificiul naturii materiale într-o lumină cu totul nouă, legând diversele părți, străbătându-le dintr-o parte în alta, de sus în jos și de jos în sus. Fenomenele acestea ne dau posibilitatea, de asemenea, să întrezărim grandioasa arhitectură a universului *din interior*, de unde vizibilul emană din invizibil printr-o eternă creație.

N-am luat note la prima conferință a dr. Steiner, dar ea m-a impresionat atât de mult încât, întorcându-mă acasă, am simțit nevoia s-o transcriu pe hârtie, fără să uit nici o verigă din lanțul luminoasei sale gândiri. Asimilarea fusese atât de completă încât n-am întâmpinat nici o dificultate. Dar, printr-o transmutație involuntară și directă, textul german care se gravase în memoria mea s-a reproduș în franceză. Din aceeași operație, repetată de-a lungul celor optsprezece conferințe, a rezultat un caiet pe care l-am păstrat ca pe o rară și prețioasă comoară. Deoarece lecțiile n-au fost stenografiate și n-au fost niciodată transcrise de autorul lor, ele n-au făcut parte din nici o culegere de conferințe publicate de Steiner sau dactilografiate pentru membrii Societății Antroposofice. Ele sunt deci în întregime inedite. Câțiva membri ai grupului francez al Societății și-au exprimat dorința de a publica acest volum. Răspund cu plăcere, cu atât mai mult cu cât aceste prețioase conferințe marchează un moment capital în gândirea lui Rudolf Steiner, anume acela al nașterii spontane a concepției sale geniale și al primei ei cristalizări. În sfârșit; sunt fericit să aduc un nou omagiu maestrului incomparabil căruia îi datorez una din marile revelații ale vieții mele.

I. Originea esoterismului creștin

Vom descoperi deci, în aceste conferințe, o scurtă trecere în revistă a ceea ce dr. Steiner numește Antroposofie. Nu am pretenția să ofer în acest Cuvânt Înainte un rezumat al vastului său sistem în care totul se leagă. Principiile sale alcătuiesc o teogonie, o cosmogonie și o psihologie complete. Pe această filosofie se întemeiază o morală, o pedagogie și o estetică aparte. Învățătura acestui Gânditor clarvăzător cuprinde toate domeniile. Vederile lui largi îmbrățișează întreaga istorie a omenirii și tinde să imprime științei moderne duhul spiritualist, fără să-i scadă cu nimic din rigoare și limpezime. Aș vrea doar să-i atrag atenția cititorului asupra capitolelor celor două interesante și mai noi din această sumară trecere în revistă care ne dă posibilitatea să urcăm până la izvoarele acestei înalte gândiri.

În vremea când ținea conferințele sale, dr. Steiner mai era încă secretarul general (pentru Germania) al Societății Teosofice Orientale, fondată de doamna Blavatsky, actualmente prezidată de doamna Annie Besant și al cărei sediu se află la Madras. În ciuda lacunelor și a meandrelor ulterioare, această teorie orientală, plecată din India și împrumutându-și numele de *teosofie* din tradiția alexandrină, a avut marele merit de a integra mentalității

Occidentului neinițiat cele două idei fundamentale ale tradiției esoterice universale: 1. Pluralitatea existențelor ascendente ale sufletului omenesc aflate sub legea *karmei*; 2. Evoluția omenirii sub influența puterilor spirituale care o dirijează.

În epoca în care R. Steiner își ținea prelegerile la Societatea Teosofică, pe care și-o alesese drept câmp de acțiune al începuturilor sale, el se afla deja în deplina posesie a doctrinei datorate inițierii sale personale. Conferințele din 1906, cuprinse în acest volum, sunt dovada acestui fapt.

Diferența esențială între teosofia hindusă și antroposofie rezidă în rolul capital pe care aceasta din urmă îl atribuie lui Christos în evoluția umană precum și în legăturile sale cu tradiția rosicruciană. Această idee reiese din primele două conferințe intitulate: *Zămislirea Intelectului uman* și *Misiunea Maniheismului*. Mai bine decât oricare alt ocultist, Rudolf Steiner a văzut transformarea profundă care s-a operat, de-a lungul vârstelor, în constituția fizico-psihică a omului și în maniera lui de a percepe adevărul. Într-un străvechi ciclu (înainte de Christos), omenirea era încă înzestrată cu o clarviziune atavică și colectivă. În epoca Atlantidei, omul trăia mai mult în lumea de dincolo decât în cea de aici. Rațiunea lui era embrionară. Clarviziunea psihică era facultatea sa dominantă și principalul său mod de cunoaștere. Dar nu avea decât o percepție confuză și haotică asupra lumilor superioare. În evoluția sa ulterioară această facultate s-a diminuat, dispărând treptat; observarea naturii și rațiunea i-au luat locul. Yoga marilor înțelepți (*Rishi*) ai Indiei, din care s-au născut toate mitologiile și religiile ariene, a constituit un puternic efort pentru regăsirea clarviziunii pierdute și, în același timp, pentru ordonarea ei în raport cu ierarhia puterilor cosmice. Dar, cu puțin înainte de venirea lui Christos, omenirea, ajunsă pe ultima treaptă a coborârii în materie, traversa o criză redutabilă. Patimile lumii animale, din care se ivise, amenințau s-o strivească. Civilizația însăși era în pericol. Omeneasca Psyche care, printr-o îndelungată străduință, se desprinsese din întunecimile începuturilor, risca să piară în decadența greacă și în orgia romană.

II. Iisus Christos, axa evoluției umane. Inițierea rosicruciană

Acesta era marele pericol care a făcut necesară încarnarea „Cuvântului care a fost la început”, a Verbului divin, într-o făptură omenească. Aceasta a fost misiunea lui Iisus Christos, prezisă de foarte multă vreme sub diverse nume în sanctuarele din India, Persia sau Chaldeea, vestită în special de viziunea lui Osiris înviat din morți, numit *Soarele miezului de noapte*, din criptele Egiptului. Omenirea era atât de mult coborâtă în materie încât nu mai putea fi salvată decât dacă Spiritul divin i se revela în plan fizic. Iată de ce lumina, care până în acea zi plutea deasupra lumii, acea „Lumină plină de har și de adevăr”, a coborât în adâncurile infernului terestru pentru a se încarna în persoana lui Iisus din Nazaret devenind axa evoluției umane.

Salt miraculos, revoluție interioară, de o importanță incalculabilă, care urma să schimbe fața lumii. A rezultat de aici transformarea mentalității omenești ai cărei poli au fost într-un anumit fel răsturnați. S-a produs o sciziune, o dizolvare a continuității între cele două mari calități umane: Sensibilitatea și Inteligența, Intuiția și Rațiunea. Până atunci, Intuiția dominase prin clarviziune, Rațiunea ne jucând decât un rol secundar; Știința rămânea fiica supusă a Religiei. Înțelepciunea primordială era o combinație armonioasă a celor două. Acum, cucerirea și stăpânirea lumii materiale devenea scopul principal al omenirii. Rațiunea o lua înaintea sensibilității care de acum înainte trebuia să-și trăiască viața ei separat. Pe de o parte, rațiunea triumfa o dată cu silogismul lui Aristotel, pe de altă parte, sentimentul celebra sublima lui victorie prin viața, moartea și învierea lui Iisus. Știința și Religia deveneau două puteri separate, curând rivale și apoi dușmane de moarte. În

Religie, era de-ajuns să crezi în Christos pentru a te mântui. Dimpotrivă, Știința a ajuns repede să pretindă că tot ceea ce n-a trecut prin sita observației fizice și a silogismului nu avea valoare reală. Așa s-a născut dualismul care, de două mii de ani, divizează și sfâșie conștiința umană. I se poate găsi și un rol pozitiv pentru că a dezvoltat până la ultima limită cei doi poli ai sufletului, cele două facultăți dominante ale inteligenței. Astăzi însă când rațiunea exclusivă a alungat intuiția din știință și clarviziunea din educație, civilizația noastră materialistă a ajuns într-un asemenea grad de anarhie încât chiar existența ei este amenințată.

Or, scopul esențial al esoterismului creștin a fost, chiar de la începuturile sale, să atenueze acest dualism și să pregătească conceptele și o disciplină capabilă să împace cele două puteri rivale: Religia și Știința, Intuiția și Rațiunea, prin a căror înțelegere și acțiune combinată s-ar putea ajunge la adevăr, asigurându-se dezvoltarea normală a omenirii.

Două idei esențiale au caracterizat dintotdeauna tradiția esoterică. Mai întâi, pluralitatea existențelor ascendente ale sufletului; apoi o concepție aparte asupra originii răului și asupra modului în care omul îl poate stăpâni. Marii maeștri ai esoterismului au recomandat discipolilor lor să practice simultan, pentru a descoperi adevărul, două căi de inițiere: *calea mistică* sau contemplația extatică a lumii spirituale și *calea rațională* sau contemplația sintetică a universului vizibil prin Ideile-mame provenite din ierarhiile spirituale, dar pe care inteligența umană le poate atinge prin intuiție, chiar fără clarviziune propriu-zisă. Veți citi, cred, cu o vie curiozitate, a opta conferință a dr. Steiner în care acesta ne relatează în detaliu cum reuseser Rosicrucienii să se identifice cu Christos, meditănd asupra primelor paisprezece versete din Evanghelia după Ioan. În viziuni succesive, ei re trăiau cele șapte etape ale Calvarului, de la *flagelare* și *încoronarea cu spini*, trecând prin chinul *purtării crucii*, până la *moartea mistică* și inefabila *înviere* în care, scăldați într-un ocean de iubire, simțeau vibrând Verbul, „Cuvântul care a fost la început”, Sunetul primordial din care a izvorât lumina spirituală care creează ființele și pătrunde întreaga lume. Interpretarea cosmică, care însoțește și iluminează aceste trepte ale drumului crucii, este deosebit de emoționantă și sugestivă.

III. Interiorul pământului și problema răului

În loc să zăbovesc asupra inițierii rosicruciene în care se revelează axul, sufletul Creștinismului, purtându-ne în lumile invizibile voi insista mai bine asupra celei de-a șaisprezecea conferință de o noutate nu mai puțin pasionantă. Gânditorul clarvăzător care este Rudolf Steiner ne oferă un exemplu uimitor despre felul în care contemplă natura vizibilă pentru a-i putea pătrunde esența. Avem senzația că vedem cum materia devine translucidă iar spiritul ascuns în ea ni se dezvăluie deodată.

Titlul extrem de sugestiv al acestei conferințe este: *Vulcanii. Cutremurele de pământ și voința umană*. Chestiune cu atât mai importantă cu cât ea ne apare aci ca fiind legată de rădăcina naturii și a omului.

Misterul interiorului pământului, bază și spațiu ale evoluției umane, constituie una din numeroasele probleme pe care știința materialistă n-a putut niciodată s-o rezolve, în ciuda atâtor cercetări. Or, asemenea tuturor plantelor și sorilor, Pământul este o ființă vie, având un organism intern, indispensabil pentru funcțiile sale și pentru rolul său în cosmos. Rudolf Steiner a văzut pământul alcătuit prin suprapunerea a nouă straturi sau, mai degrabă, a nouă sfere cuprinse una în alta. Cele opt straturi interioare, aflate sub scoarța lui, reprezintă într-un anumit fel organele fiziologice ale planetei noastre din care

emană și de care depinde întreaga lui viață. Substanța celor opt sfere interne nu seamănă cu materia minerală care-i formează carapacea exterioară și, într-un anumit fel, pielea. Elementele care compun aceste straturi sunt semi-lichide și semi-gazoase. Focul-principiu, focul aerian, mobil și viu, rezervorul impulsurilor voluntare și cauza erupțiilor vulcanice nu este decât una din sferele acestea și anume cea de-a patra, numărată de la centru sau a șasea începând de la carapacea minerală exterioară comunicând cu Focul interior prin canale care funcționează ca niște răsufători. Așa se produc erupțiile vulcanice la suprafața pământului.

Dacă aruncăm o privire asupra acestei structuri interne a pământului, suntem frapați mai întâi de următorul fapt: schema reprezintă grafic forțele concentrate în planetă care au participat la formarea ei de-a lungul metamorfozelor succesive, de la nebuloasa saturniană, traversând perioada solară și lunară până la alcătuirea ei actuală; forțe care au participat și la formarea omului și care sunt mai active ca niciodată în actuala omenire.

1. *Egoismul și magia neagră* formează centrul opac al pământului, pentru că egoismul, iubirea de sine și pentru sine, pentru care magia neagră este exasperarea și excesul, este indispensabil pentru dezvoltarea individualității umane. Egoismul produce, în mod fatal, ura și lupta reprezentate prin cele două straturi succesive; 2. *Diviziunea* și 3. *Prisma* în care individualitățile se multiplică și se diversifică pentru a se război între ele.

Această primă triadă constituie nucleul Pământului în nebuloasa primitivă, baza indispensabilă a întregii sale evoluții ulterioare. El reprezintă trambulina de unde orice individualitate va putea să se înalțe spre sferele superioare, cu condiția să înfrângă egoismul (adică principiul răului) și să-l transforme prin forțele superioare venite din Soare și Bolta Cerească, forțe cărora Dumnezeu le este izvor iar Libertatea umană făurar.

Perioada în care pământul mai era încă unit cu Luna este marcată în constituția sa internă prin adjoncțiunea altor trei sfere elementare.

4. *Focul-principiu* conținând impulsurile voluntare și provocând erupțiile vulcanice când își croiește drum până la carcasa minerală a pământului.

5. Deasupra lui, *viața vegetală și viermuitoare*. 6. Deasupra acesteia, *vârtejul* forțelor animale în care germinează și mișună, într-un laborator veșnic activ, embrionii eterici ai lumii ființelor destinate să se târască, să meargă sau să zboare la suprafața pământului.

Această a doua triadă a alcătuirii interioare a Pământului este un rest din perioada în care acesta era încă unit cu Luna. Suprafața lui era formată atunci dintr-un soi de tuf pe care creșteau ființe hibride, pe jumătate vegetale, pe jumătate moluște cu tentacule uriașe, în timp ce germenii florei și ai faunei terestre pluteau în atmosfera semi-lichidă, semi-vaporoasă. Geneza lui Moise caracterizează perioada prin aceste cuvinte admirabile: „Întunerie era deasupra adâncului și Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor”.

A treia triadă a organelor interne ale pământului corespunde formei sale actuale. Ultima metamorfoză s-a produs în epoca în care pământul se despărțea de lună. Constituirea lui este marcată prin adjoncțiunea a două elemente noi care sunt un fel de reproducere umanizată a centrului său:

7. *Conștiința răsturnată* în care totul se schimbă în contrariul său.

8. *Viața negativă sau moartea* în care orice ființă vie intrând moare pe loc. Acesta este Styxul grecilor, blestemat de zeii Vieții și ai Frumuseții.

9. Deasupra cercului morții se întinde carapacea solidă, *învelișul mineral* al pământului, locul de trai al omenirii.

Trebuie să mărturisim că extraordinarul tablou al interiorului planetei noastre nu poate fi controlat prin nici un mijloc de observație a științelor naturale. Numai un clarvăzător având aceeași forță ca dr. Steiner l-ar putea contrazice sau confirma. Pe de altă parte, nu se poate nega că o asemenea schemă a constituției terestre deschide perspective neașteptate asupra evoluției umane. Această viziune poartă în sine o putere ciudată de persuasiune. Adevărul ei se demonstrează prin efectele ciudate pe care le produce în noi. Paralelismul între focul cosmic și pasiunile umane, înrudirea lor strânsă, acțiunea reciprocă și reacțiile formidabile aruncă o rază de lumină asupra originii răului. Mulți istorici au constatat că marile crize ale Istoriei (războaie, revoluții, catastrofe sociale) sunt aproape întotdeauna însoțite și urmate de cataclisme terestre (cutremure de pământ, erupții vulcanice). Patimile omenești acționează asupra focului interior al pământului, iar acesta dezlănțuindu-se alimentează patimile omului. Astfel, focul, destinat să nască viața, provoacă răul prin voința umană.

Și totuși pământul, care are drept nucleu egoismul, indispensabil dezvoltării individualității, constituie, în același timp, baza solidă, de neclintit pe care sufletul se poate sprijini pentru a urca spre lumile spirituale care-l germinează și-l formează prin Verbul solar, atrăgându-l spre cerul lumii spirituale. Răul devine un ferment al evoluției, condiția fiind ca binele să-l învingă în cele din urmă. Omul devenit liber, din ziua în care poate alege între bine și rău, ține cumpăna între Destin și Providență. Aspirația spre divin naște entuziasmul. Prin propriul său efort, el se poate înălța spre sublimul adevăr care domină universul. Astfel Satan-Ahriman, demonul negației și al urii, este înfrânt de geniul Iubirii infinite care strălucește în Verbul lui Christos. Pe de altă parte, Lucifer, geniul Inteligenței și al Frumuseții, ridicându-se după căderea lui în lumea inferioară a materiei, este gata să-și reia torța și aripile pentru a se înălța spre steaua lui. Dar teribilul său însoțitor Ahriman, înlănțuit de Christos, încearcă să-și rupă lanțurile și să-l împiedice să se ridice.

Aceasta este, exprimată simbolic, starea forțelor spirituale care se agită în epoca actuală, dincolo de lumea noastră și ale căror consecințe le suportăm.

Antroposofia este acum cea mai importantă încercare de a restabili armonia între lumea materială și lumea spirituală și, prin urmare, între Știință și Religie și, de asemenea, în domeniul social.

Într-adevăr, suntem într-un ceas de cumpănă. Niciodată omenirea n-a fost în mai mare pericol ca acum. Forțele răului s-au organizat; cele ale binelui nu. Dovadă, ravagiile nemaipomenite ale bolșevismului care este o strictă aplicare a materialismului distrugător. Unirea tuturor forțelor spirituale de care dispune omenirea n-ar ajunge pentru a combate acest flagel. Pentru a realiza această unire este nevoie de un ideal înalt și cuprinzător. Omul vrea să știe încotro se îndreaptă în lumea aceasta și în cea de dincolo. Are nevoie de un țel sublim pentru lumea cealaltă și un început de realizare imediată în lumea aceasta. „Răul nu poate fi învins, spune Rudolf Steiner, decât printr-un ideal foarte înalt. Un om fără ideal este un om lipsit de forță. Idealul în viața omului este asemenea aburilor de la locomotivă. Constituie forța motrice.”

Știința dobândită de Rudolf Steiner de-a lungul vieții sale și în decursul apostolatului lui de un sfert de veac este risipită prin scrierile sale și în numeroase cicluri de conferințe,

în majoritate stenografiate. Interesul deosebit al conferințelor din acest volum constă în faptul că ele demonstrează geniul Gânditorului clarvăzător, la începutul carierei sale, puterea inspirației sale chiar în acea clipă în care gândirea sa sintetică se naștea bine înarmată din creierul său. Cei care vor citi cu atenție aceste note vor găsi poate, ici, colo ceva din puterea evocatoare pe care o avea cuvântul viu al maestrului. Am trăit personal un exemplu emoționant în timpul conferinței pe care o ținea despre Evoluția planetară și Ierarhiile spirituale, când l-am auzit pronunțând această frază: „Gândurile zeilor sunt cu totul altceva decât gândurile oamenilor. Gândurile omului sunt imagini; gândurile zeilor sunt fiinte vii”.

Asemenea viziuni își proiectează raza în infinit. Percepem în ele un ecou îndepărtat al Cuvântului creator, invocat de Sfântul Ioan la începutul Evangheliei. Vibrația lor ne pătrunde ca sunetul primordial ale cărui armonii trezesc lumile și de unde izvorăște Lumina.

Ianuarie 1928.

ÉDOUARD SCHURÉ

CONFERINȚA I

Zămisirea Intellectului și Misiunea Creștinismului

Doar de puțin timp se țin conferințe publice privind adevărurile oculte. Altădată, aceste adevăruri erau dezvăluite, în cadrul unor societăți secrete, numai acelor care parcurseseră treptele inițierii și se angajaseră să respecte toată viața legile confraterne ale Ordinului.

Astăzi, omenirea a intrat într-o criză profundă. Aceste adevăruri au început să fie spuse în public. În răstimp de douăzeci de ani, o parte dintre ele va intra în conștiința generală. De ce oare? Deoarece lumea intră într-o fază nouă. Prelegerea de astăzi va căuta să explice această fază.

În Evul Mediu, adevărurile oculte au fost cultivate mai ales de Rosicrucieni. Dar, de fiecare dată când răzbăteau în afară, ele au fost fie contestate, fie greșit interpretate. În secolul al XVIII-lea, intraseră pe mâinile unor diletanți și ale unor șarlatani. La începutul secolului al XIX-lea au fost complet înăbușite de științele bazate pe observație fizică. Dar acum ele ies din nou la iveală iar în secolele care urmează vor juca un rol capital în dezvoltarea omenirii. Pentru a înțelege bine acest rol, trebuie să ne întoarcem la vremurile care au precedat creștinismul și să urmărim drumul străbătut.

O cunoaștere destul de generală a Evului Mediu e suficientă pentru a ne da seama de diferențele care există între omul acelor vremuri și omul de astăzi. Mult mai puțin dezvoltat în domeniul științei, omul de altădată era mai bine înzestrat în domeniul simțirii și al intuiției. Trăia mai puțin în lumea simțurilor și mai mult în lumea de dincolo, pe care o putea percepe. Pe atunci, printre oameni, erau unii care intrau în comunicare directă cu lumea astrală și spirituală. Omenirea Evului Mediu, destul de precar instalată pe pământ, mai trăia încă cu capul în sferele cerești.

Orașele din acele timpuri nu erau confortabile, însă reprezentau oricum mai bine lumea interioară a omului. Nu numai catedralele, ci chiar casele și porțile, prin simbolurile lor, îi aduceau aminte de credințele, de sentimentele, de aspirațiile, de lumea sufletului său.

Astăzi, noi știm o mulțime de lucruri, iar raporturile între oameni s-au multiplicat la înflnit; dar trăim în orașele noastre ca în niște uzine asurzitoare, înfricoșătoare Turnuri Babel în care nimic nu ne mai amintește de lumea noastră interioară.

Această lume interioară nu ne mai vorbește prin contemplație, ci prin cărți. Din intuitivi, am devenit intelectuali.

Trebuie să ne întoarcem într-o epocă anterioară Evului Mediu pentru a găsi originea acestui curent intelectual. Epoca în care ia naștere intelectul uman, epoca în care se desăvârșește această transformare poate fi situată cam cu o mie de ani înaintea erei noastre. Este epoca lui Thales, a lui Pitagora, a lui Buddha. Atunci apar pentru prima oară filosofia și știința, adică *adevărul prezentat rațional sub o formă logică*. Înainte exista numai adevărul prezentat sub formă religioasă, de revelație, perceput de cei care îl revelau și acceptat ca atare de mulțime. Acum, adevărul se deplasează în inteligența individuală, el vrea să fie demonstrat și înțeles.

Ce modificare s-a petrecut oare în natura intimă a omului pentru a justifica această mișcare care determină trecerea conștiinței dintr-un plan al ființei sale într-altul, din planul intuitiv în planul logic?

Atingem aici una din legile fundamentale ale istoriei, lege încă necunoscută de conștiința contemporană. Ea poate fi formulată astfel: *omenirea evoluează în așa fel încât scoate la iveală și dezvoltă succesiv părțile constitutive ale ființei umane*. Care sunt aceste părți?

Omul are mai întâi un *corp fizic*, comun cu regnul mineral. Întregul regn mineral se regăsește în alcătuirea chimică a corpului. Omul are apoi un *corp eteric* care este, de fapt, vitalitatea sa și este comun cu cel al plantelor. În acest corp se desfășoară activitatea de nutriție, se manifestă forța de creștere și de reproducere. Mai posedă și un *corp astral*. În acest corp se aprind sentimentele, pasiunile, aici își are sediul capacitatea lui de a se bucura și de a suferi. Corpul acesta este comun cu cel al animalelor. A fost numit corp astral de Rosicrucieni și de câțiva succesori ai lor, printre care și Paracelsus, pentru că se află realmente într-un anumit raport magnetic cu astrele.

În sfârșit, există în om ceva care nu poate fi numit corp, dar care constituie esența lui cea mai intimă și care-l distinge de toate celelalte ființe, de pietre, de plante, de animale și căruia el îi spune Eul său; în el se află scânteia divină. Hindușii îl numesc Manas. Rosicrucienii îl numeau Înexprimabilul. Orice corp, într-adevăr, nu este decât un fragment, o bucată dintr-un alt corp. Dar Eul omului nu-i aparține decât lui însuși. Eu sunt eu. Iată tot ceea ce poate spune. Este ceea ce ceilalți numesc tu și nu poate fi confundat cu nimic altceva în univers. Prin acest eu inexprimabil și incomunicabil, omul se ridică deasupra tuturor ființelor terestre, a animalelor și a întregii creații. Și numai prin el comunică, în mod sigur, cu Eul infinit, cu Dumnezeu.

Iată de ce, în sanctuarul ebraic ocult, oficiantul zicea în anumite zile Marelui Preot: Schem-Ham-Phoras, ceea ce înseamnă: Care este numele său (numele lui Dumnezeu)? Iar Marele Preot răspundea: Iod-He-Vau-He sau, într-un singur cuvânt: Iev sau Ioph, ceea ce înseamnă: Dumnezeu, Natură și Om sau Inexprimabilul Eu uman și divin. Toate

părțile ființei omenești de care am vorbit au fost date omului în epocile îndepărtate ale uriașei lui evoluții, dar ele se dezvoltă lent, una câte una.

Rolul special al perioadei care a început cu o mie de ani înaintea erei creștine și a confirmat încă două mii de ani după Christos a fost acela de a dezvolta Eul uman în sens intelectual.

Deasupra planului intelectual se află însă planul spiritual. Umanitatea îl va atinge în secolele următoare, dar tinde de acum spre el.

Prin Christos și prin creștinism a pătruns în lume sămânța care va duce în viitor la această evoluție.

Înainte de a vorbi despre acest plan spiritual, trebuie să mai amintim încă o modalitate, încă o forță prin care omenirea a trecut în masă de la planul astral la planul intelectual: apariția unui nou mod de încheiere a căsătoriilor. Odinioară căsătoriile se făceau în interiorul aceluiași trib sau clan și nu constituiau decât o extensie a familiei: Uneori se puteau uni chiar fratele cu sora. O dată cu schimbarea mentalităților, oamenii au dorit să-și caute soțiile în afara clanului, a tribului sau a comunității civile. Iubita devine Străina, necunoscută. Iubirea, care nu era altădată decât o funcție naturală și socială, devine Dorință personală, iar căsătoria o alegere liberă. Schimbarea de mentalitate apare deja în anumite mituri grecești cum ar fi cel al răpirii Elenei, dar mai ales în miturile scandinave și germanice referitoare la Sigurg și Gudrun. Iubirea devine o aventură, iar femeia o cucerire în depărtări.

Or, această trecere de la căsătoria patriarhală la căsătoria liberă corespunde unei noi dezvoltări a facultăților intelectuale ale Eului uman și, în același timp, unei eclipse momentane a capacităților astrale de viziune și lectură directă în lumea astrală și spirituală, facultăți care în vorbirea curentă sunt cuprinse în noțiunea sintetică de *inspirație*.

Aici se inserează Creștinismul. Fraternitatea umană și cultul Dumnezeului unic sunt fără îndoială trăsături esențiale ale creștinismului, dar ele nu sunt decât fața exterioară și socială, nu cea interioară și spirituală. Noutatea misterioasă, interioară și transcendentă a Creștinismului este de a fi creat Iubirea spirituală, fermentul care-l transformă pe om din interior, pârgă care ridică lumea. Christos a venit ca să ne spună „Dacă nu lași pe mama ta, pe femeia ta și propriul tău trup, nu poți să fii ucenicul meu”. Ceea ce nu înseamnă ruperea oricăror legături naturale, ci Iubirea extinsă dincolo de familie, la toți oamenii și preschimbată într-o forță vie și creatoare, într-o forță de transmutație.

Această iubire, din care Rosicrucienii făcuseră principiul fraternității lor oculte, de neînțeles pentru cei din timpul lor, este menită să schimbe esența religiei, a ritualului și chiar a științei.

Drumul omenirii duce de la spiritualul inconștient (de dinainte de Christos), prin intelectualism (în prezent), la spiritul conștient în care se reunesc, se concentrează și se dinamizează facultățile astrale și intelectuale prin forța Iubirii-Spirit și a spiritului iubirii. Pe această cale Teologia tinde să devină Teosofie.

Ce este de fapt Teologia? O cunoaștere a lui Dumnezeu impusă din afară sub formă de dogmă, ca un fel de logică mai presus de fire, dar exterioară omului.

Și ce este Teosofia? Cunoașterea lui Dumnezeu deschizându-se ca o floare în adâncul sufletului individual. Dumnezeu, dispărut din lume, renaște în taina inimilor. Un asemenea creștinism, înțeles în sensul Rosicrucienilor, este în același timp cea mai formidabilă dezvoltare a libertății individuale și a religiei universale prin fraternitatea sufletelor libere. Tirania dogmelor este atunci înlocuită prin strălucirea Înțelepciunii divine care este în același timp Inteligență, Iubire și Acțiune.

Știința care va rezulta de aici se va măsura nu printr-o rațiune abstractă sau o supunere exterioară, ci după puterea de-a face să înflorească sufletele.

Iată diferența între Logos și Sofia, între Știință și Înțelepciunea divină, între Teologie și Teosofie.

Astfel, Christos rămâne mereu în centrul evoluției esoterice a Occidentului. Unii teologi moderni, mai ales din Germania, au încercat să-l prezinte pe Iisus ca pe un om simplu și naiv. Este o mare greșeală. Conștiința cea mai înaltă, înțelepciunea cea mai profundă sălășluiau în el, alături de iubirea divină. Fără o asemenea conștiință, cum ar fi putut el să reprezinte manifestarea capitală a întregii noastre evoluții planetare? Cum ar fi putut poseda o asemenea putere și cum și-ar fi putut devansa atât de mult epoca? Conștiința care se ridică deasupra timpului său de unde o dobândise?

CONFERINȚA a II-a

Misiunea Maniheizmului

Această prelegere este menită să lărgască și să aprofundeze pe cea precedentă.

Diferența între confreriile oculte de dinainte și de după Christos constă în faptul că cele dintâi urmăreau în principal să conserve tradițiile sacre, pe când celelalte au avut drept scop să dea naștere viitorului. Știința ocultă nu este o știință abstractă, moartă, ci o știință activă și vie.

Ocultismul creștin provine în mare parte de la maniheeni a căror tradiție este mereu vie și al cărui fondator, Mani*, a trăit în secolul al III-lea după Christos.

* Mișcare religioasă apărută în Orientul Apropiat, inițiată potrivit tradiției de Mani (c. 216-276 e.n.) care a îmbinat zoroastrismul cu elemente gnostice, creștine și budiste. A fost considerată mișcare eretică, adepții ei fiind supuși persecuțiilor (n. red.).

Esențialul învățăturii maniheene se structurează pe doctrina Binelui și a Răului. În opinia curentă, Binele și Răul sunt două noțiuni absolute ireductibile: unul dintre ele (Binele) trebuie să-l distrugă pe celălalt (Răul). Pentru Maniheeni, Răul, dimpotrivă, este o parte integrantă a Cosmosului; el colaborează la evoluția acestuia și va fi în cele din urmă absorbit și transfigurat de Bine. Marea originalitate a Maniheizmului este faptul că studiază funcția Răului și a durerii în lume.

Pentru a înțelege dezvoltarea omenirii, trebuie s-o privești de departe și de sus, într-o perspectivă de ansamblu. Numai cu această condiție ne putem construi un înalt ideal. Un om fără ideal este un om fără forță. Rolul idealului în viață este asemenea aburilor într-o locomotivă. Aburii conțin, într-un spațiu mic, o imensitate de spațiu condensat. De aici

provine marea sa forță de expansiune. La fel este și forța magică a gândirii. Să ne ridicăm deci până la gândirea ideală a omenirii în ansamblul ei, sesizând firul conducător al evoluției de-a lungul epocilor.

Sisteme precum cel al lui Darwin caută și ele acest fir conducător. Nu trebuie să negăm grandezza darwinismului. Dar el nu explică evoluția integrală a omului, neputând să-i vadă decât elementele inferioare. Așa se întâmplă cu orice explicație pur fizică, care ignoră esența umană spirituală. Astfel, ipoteza evoluționistă, care nu se sprijină decât pe fapte fizice, atribuie omului o origine animală pentru că, a constatat ea, omul fosil nu avea frunte bine dezvoltată. Or, ocultismul, pentru care omul fizic nu este decât o expresie a omului eteric, vede cu totul altceva. În epoca noastră, corpul eteric al omului are forma corpului fizic, abia depășindu-l, dar cu cât ne întoarcem mai mult în istorie, cu atât disproporția între capul eteric și capul fizic este mai pronunțată, capul eteric fiind mai mare. El apărea așa mai ales în perioada de dezvoltare terestră care a precedat-o pe a noastră. Oamenii care trăiau pe atunci se numeau Atlanți.

La popoarele europene care au urmat Atlanților a început să se dezvolte partea frontală a capului. Dar la Atlanți, punctul unde se concentra conștiința era în afara frunții, în capul eteric. Astăzi punctul acesta se găsește în interiorul capului fizic, puțin deasupra nasului.

Mitologia germanică desemnează prin *Nifelheim* sau *Nibelheim* (țara negurilor) ținutul Atlanților. În vremea aceea pământul era într-adevăr mai cald și învăluit încă într-un strat permanent de vapori. Continentul Atlanților a fost distrus printr-o serie de potopuri, în urma cărora atmosfera terestră s-a luminat. Abia atunci s-au arătat cerul albastru, furtuna, ploaia și curcubeul. Iată de ce, atunci când Arca lui Noe s-a oprit, curcubeul a fost, ne spune Biblia, un nou semn al legământului dintre Dumnezeu și om.

Eul rasei aeriene nu putea fi conștientizat decât prin centralizarea corpului eteric în creierul fizic. Numai atunci omul a început să zică: *Eu*. Atlanții vorbeau despre ei înșiși la persoana a treia.

Darwinismul a comis mai multe greșeli.

Omul și animalul au o origine comună, animalele sunt însă o formă de decădere a strămoșului comun, a cărui dezvoltare superioară o reprezintă omul.

Ceea ce nu trebuie să ne facă orgolioși, pentru că numai datorită regnurilor inferioare s-au putut dezvolta cele superioare.

Christos spălând picioarele Apostolilor (Sfântul Ioan, cap. XIII) reprezintă simbolul umilinței inițiatului în fața celor inferiori lui. Inițiatul își datorează existența neinițiaților. De aici, umilința profundă a celor care știu cu adevărat în fața celor care nu știu. Dimensiunea tragică a dezvoltării cosmice constă în faptul că o categorie de oameni trebuie să se umilească pentru ca alții să se poată ridica: În acest sens trebuie apreciate frumoasele cuvinte ale lui Paracelsus: „Am privit toate ființele, pietrele, plantele, animalele și toate mi s-au părut doar litere dispartate din care s-a alcătuit cuvântul viu și complet de om”.

În cursul evoluției umane și animale, inferiorul descinde din superior; ceea ce cade și moare se desprinde de ceea ce este viu.

Răul și Binele se află încă în om, așa cum se aflau altădată în el animalele.

Contradicțiile omului, felul în care elementele se amestecă în el, constituie *Karma*, destinul lui.

Tot așa cum omul s-a despărțit de animal, se va despărți și de rău. Dar niciodată n-a trecut printr-o criză mai violentă decât în zilele noastre.

Iată sensul maniheismului. El vrea să-i ridice pe oameni pentru a ajunge Mântuitori. Tot ceea ce a căzut va fi ridicat. Stăpânul trebuie să fie slujitorul tuturor.

Adevărata morală se naște din înțelegerea legilor universului.

CONFERINȚA a III-a

Dumnezeu, Omul, Natura

Unul din principiile cele mai profunde ale ocultismului, întemeiat pe marea lege a analogiilor, este că Natura ne dezvăluie ceea ce se întâmplă în noi.

Pentru a vă da un exemplu concludent și tipic, dar complet ignorat de știința oficială, îl vom cita pe acela al *pietrei filosofale*, cunoscută de Rosicrucieni. Într-un ziar german de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, vorbindu-se despre piatra filosofală ca despre un lucru real, se afirmă: „Fiecare dintre noi o atinge adesea fără să o cunoască”. Este absolut adevărat.

Pentru a înțelege, trebuie să pătrundem în laboratorul naturii mai adânc decât o face știința contemporană.

Toată lumea știe că omul inspiră oxigen și expiră dioxid de carbon (ceea ce în Yoga are un sens fizic și spiritual). Omul nu poate folosi dioxidul de carbon drept hrană pentru că ar muri, în timp ce plantele, absorbindu-l, se fortifică. Plantele furnizează omului oxigenul de care acesta are nevoie. Plantele reîmprospătează aerul și-l fac respirabil, ele hrănindu-se la rândul lor pe seama oamenilor și a animalelor care le furnizează dioxidul de carbon. Ce face planta cu dioxidul de carbon pe care-l absoarbe? Își construiește propriul său corp. Or, noi știm că plantele moarte au produs cărbunele. Cărbunele este deci carbon cristalizat.

Sângele roșu care a fixat acidul carbonic s-a schimbat în sânge venos. Sângele venos trebuie reîmprospătat cu oxigen, căci omul nu poate folosi CO₂ pentru a-și construi corpul. Exercițiile Yoga sunt un antrenament special care-l fac pe om capabil să facă din sângele roșu un constructor al corpului său. Astfel, Yoginul își făurește trupul cu sângele lui, tot așa cum planta și-l făurește pe al ei cu CO₂.

Observăm deci că puterea de transmutație existentă în natură este reprezentată de cărbune, acesta fiind o plantă mineralizată. Și piatra filosofală, într-un sens mai general, semnifică puterea de transmutație. Legea regresiei este adevărată pentru toate ființele ca și legea ascensiunii. Mineralele sunt plante degenerate; plantele sunt fostele animale; animalele și omul (în corpul său fizic) au un strămoș comun. Omul s-a ridicat, animalul s-a coborât. În ceea ce privește partea spirituală a omului, ea provine de la zei. Astfel, omul se prezintă ca un zeu degenerat, iar versul lui Lamartine este literalmente adevărat:

„Omul este un zeu căzut care-și amintește de ceruri”.

A fost o epocă în care tot ce exista pe pământ ducea o viață semi-vegetală și semi-animată. Pământul însuși era viu și constituia un fel de animal mare. Solul era o imensă turbă din care creșteau păduri uriașe, transformate mai târziu în cărbune. Aceasta este epoca în care pământul și luna formau un singur astru. Luna reprezintă elementul feminin al pământului .

Există ființe care rămân în urmă, la o etapă inferioară de evoluție. Vâscul, de exemplu, este un martor al acelei epoci, un supraviețuitor al plantelor parazite care trăiau pe seama pământului ca pe seama unei plante. De aici provin virtuțile lui oculte, cunoscute de Druizii care îl venerau ca pe o plantă sacră. Vâscul parazit este un supraviețuitor al epocii lunare a globului terestru . A rămas parazit pentru că n-a învățat, asemeni altor plante, să trăiască direct pe seama mineralelor.

Boala este ceva analog, o regresie cauzată de elementele parazite în organism. Druizii și Scalzii cunoșteau legăturile dintre vâsc și oameni. Un ecou s-a păstrat în legenda lui Baldur. Zeul Baldur este ucis de vâsc, un element ostil al epocii precedente, care nu mai formează trup cu omul. Celelalte plante, adaptate la epocă, îi juraseră zeului prietenie.

Când pământul vegetal a devenit mineral, a dobândit prin metale o nouă proprietate: aceea de a reflecta lumina.

Un astru nu devine vizibil în cer decât dacă s-a transformat în mineral. Există deci în cer multe lumi pe care ochiul nostru fizic nu le poate zări și pe care numai clarvăzătorii le pot percepe.

Pământul s-a mineralizat asemenea corpului fizic al omului: Caracteristic pentru om este faptul că în el există o dublă mișcare. Și dacă omul fizic a coborât, omul spiritual s-a înălțat. Sfântul Pavel a susținut acest adevăr, declarând că există o lege pentru trup și una pentru spirit. Omul ne apare deci ca un sfârșit și ca un început în același timp.

Punctul vital, punctul de intersecție și punctul de reviriment în ascensiunea umană este timpul separării sexelor.

A existat un timp în care cele două sexe erau unite într-o ființă. Darwin însuși a acceptat această probabilitate. Prin separarea sexelor a apărut un nou și important element: iubirea. Atracția iubirii este un lucru atât de puternic și de misterios încât face ca fluturii tropicali de sexe diferite, aduși în Europa, aclimatizați la două sute de leghe unii de alții, apoi puși în libertate, zboară unii spre alții, întâlnindu-se la jumătatea drumului.

Un lucru analog se întâmplă între lumea umană și cea divină ca și între regnul uman și regnul animal. Oxigenul și carbonul sunt inspirate și expirate de om. Așa cum regnul vegetal exală oxigen, omenirea exală iubire, din clipa separării sexelor, și din aceste efluvii de iubire se hrănesc zeii.

De ce animalul și omul răspândește iubire?

Ocultismul vede în omul de astăzi o ființă în plină evoluție. Omul este în același timp un zeu căzut și un zeu în formare. Împărăția cerurilor se hrănește din efluvii de iubire umane. Grecia exprimă această realitate prin mitul nectarului și al ambroziei. Și totuși zeii sunt atât de sus deasupra omului că tendința lor firească ar fi mai degrabă să-l comprime.

Există însă ceva între om și zei, o ființă intermediară, ca vâscul între plantă și animal: Lucifer și elementul luciferic. Pe zei nu-i interesează decât iubirea oamenilor.

Când Lucifer, sub formă de șarpe, ar vrea să-l ispitească pe om să cerceteze știința, Iehova se împotrivește. Dar Lucifer este un zeu căzut care nu se poate înălța decât prin intermediul omului, insuflându-i acestuia dorința cunoașterii personale; el, se opune voinței lui Dumnezeu care l-a creat pe om „după chipul său”.

Rosicrucienii explică rolul lui Lucifer în lume. Vom reveni mai târziu asupra acestei probleme. Notăm aici doar sentința Ordinului:

„O, omule, gândește-te că prin tine trece un curent care urcă și unul care coboară”.

CONFERINȚA a IV-a

Involuție și evoluție

Există un fenomen al vieții fizice pe care nimeni nu l-a explicat în mod exoteric; aceea viață haotică legată de somn și căreia noi îi spunem viața din vis.

Ce este visul? Supraviețuirea unei activități ale cărei origini se află în preistorie. Pentru a-l înțelege, prin analogie, să cercetăm anumite fenomene care nu mai aparțin în mod logic vieții fizice: organe care nu mai servesc la nimic, organe rudimentare cu care naturalistul nu știe ce să facă.

Așa sunt organele motorii ale urechii și ochiului care nu mai folosesc la nimic; apendicele, și mai ales glanda pineală*, situată în creier și având forma unui minuscul con de pin. Naturaliștii o tratează ca pe o degenerescență, ca pe o vegetație parazitară a creierului. Este inexact. În producțiile durabile ale naturii, nimic nu este inutil. Glanda pineală este ceea ce a mai rămas dintr-un organ de percepție, care la omul primitiv avea o foarte mare importanță, un fel de creier extern care-i servea de antenă, de ochi și de ureche. Organul a existat la om din perioada sa rudimentară, când pământul, jumătate lichid, jumătate vapori, era încă unit cu luna. În acest element, în parte lichid, în parte gazos, omul înota ca un pește și se orienta cu ajutorul acestui organ. Percepțiile sale aveau un caracter vizionar, alegoric. Curenții calzi evocau pentru el impresia unui roșu-strălucitor și a unei sonorități puternice. Curenții reci îi evocau culorile verde și albuștru, sonorități cristaline și fluide.

* Epifiza, importantă glandă endocrină, a cărei funcție nu era încă cunoscută la începutul acestui secol, când Steiner susținea această prelegere. Intervine îndeosebi în reglarea proceselor metabolice (n. red.).

Glanda pineală, foarte dezvoltată la omul primitiv, juca deci un rol capital. Dar o dată cu mineralizarea pământului, au apărut alte organe de simț și ea a rămas aparent fără nici o funcție.

Tot astfel, visul este o funcție rudimentară a vieții noastre – în aparență fără utilitate și fără scop. În realitate însă, el este o funcție atrofiată, funcție care conducea altădată la o manieră cu totul deosebită de a vedea lumea.

Înainte ca pământul să fi devenit metalic, el nu era perceptibil decât astral. Orice percepție era relativă, nefiind decât un simbol. Adevărul central este perceptibil omului divin, dar inefabil. E ceea ce Goethe a exprimat minunat în aceste cuvinte: „Tot ceea ce se întâmplă nu e decât un simbol”.

Viziunea astrală (cea a visului de astăzi) este tot o alegorie și un simbol.

Să luăm ca exemplu visele provocate de cauze fizice și corporale:

Un student visează că un camarad îl lovește la intrarea în amfiteatru, faptă urmată de un duel în care este rănit. Se trezește și observă că visul a fost provocat de un scaun care se răsturnase¹.

¹La acest gen de vis poate fi raportat visul lui Descartes (puricele) și cel al lui Napoleon (masina infernală) (n.a.).

Se aude în vis galopul unui cal, audiție provocată de tic-tacul unui ceas.

O femeie vizează un pastor cu aripi predicând – vis provocat de cântatul unui cocos.

Dacă există în vis percepții care vin de la corp, există și altele care vin din lumea astrală și spirituală. Aceste percepții se află îndeosebi la originea Miturilor.

Savanții atribuie astăzi originea Miturilor interpretării poetice a fenomenelor naturale. Dar oricine studiază apariția legendelor în sânul poporului își poate da seama că acestea nu sunt create în acest fel. Miturile și legendele sunt toate, la origine, viziuni astrale travestite de tradiție, transformate și apoi dezvoltate.

Iată un exemplu: legenda slavă a *Femeii la amiază*. Țăranii, care secerau în căldura copleșitoare a verii și nu se mai întorceau acasă la prânz, culcându-se pe pământ ca să se odihnească, visau o femeie care îi puna să dezlege o serie de enigme. Dacă cel care visa putea să le dezlege, se trezea eliberat, altfel femeia îl ucidea, tăindu-l în două cu o secere. Legenda adaugă că fantoma putea fi conjurată printr-un *Tatăl Nostru* recitat de la coadă la cap.

Ocultismul ne învată că această femeie de la amiază este o formă astrală, un fel de demon care apare în vis, torturându-i pe oameni. *Tatăl Nostru* recitat pe dos redă ideea că în lumea astrală totul se reflectă în ordine inversă, ca în oglindă. Ludwig Leistner în cartea sa, *Das Roetsel des Sphinx**, notează că originea legendei sfînxului se regăsește la toate popoarele. El dovedește, între altele, că toate aceste legende provin dintr-o stare de somn superior care percepe realitățile și că sfînxul este un demon adevărat.

* Enigma Sfînxului (n. red.).

Starea de vis sau percepția lumii reale printr-un simbol astral, se află la originea tuturor Miturilor. Acestea reprezintă lumea astrală percepută în viziuni simbolice.

Din punct de vedere istoric, creația mitică dispăre când începe să se dezvolte viața logică și intelectuală.

Pe orice treaptă nouă a evoluției se păstrează un element al trecutului, aceasta este o lege a ocultismului. Vechile facultăți, atrofiate în ființa umană, rămășițe ale unei epoci trecute, joacă în viața noastră rolul unor fermenți care s-au păstrat în vederea unor dezvoltări ulterioare, precum drojdia în pâine care face să crească aluatul. Astfel, facultatea de a

visa, în lumea zilelor noastre, va da naștere unei forțe noi de percepție, percepția lumii astrale și spirituale.

Omul de astăzi nu trăiește decât prin simțuri și inteligența care prelucrează datele acestor simțuri. Omul viitorului va trăi prin intelectul luminat de conștiință și în același timp în lumea astrală.

Transa subiectului hipnotizat și a mediumului nu este decât un fenomen atavic, legat de declinul conștiinței. Clarvăzătorul, inițiatul, nu este un dezechilibrat, un vizionar; el posedă deja acel grad de conștiință al oamenilor viitorului; el este la fel de solid ancorat de pământ ca și cel mai pozitiv om, iar rațiunea lui este la fel de limpede, la fel de sigură. Însă privirea lui vede în două lumi.

Anumite organe se atrofiază pentru a dobândi apoi o nouă importanță, aceasta este o lege a evoluției.

Glanda pineală este din punct de vedere fiziologic în raport cu sistemul limfatic. Ea a fost organul de percepție extern și se mai poate vedea la noii-născuți, în creștet, un punct moale care amintește de constituția omului în vremea acestei percepții...

Visul joacă în viața noastră intelectuală un rol semănător cu acela al glandei pineale în fiziologia corpului uman.

De ce există o dezvoltare descendentă și o dezvoltare ascendentă? De ce există răul? - Este o chestiune serioasă pe care nici știința, nici religia n-au soluționat-o cu adevărat. Or, de soluția acestei chestiuni depinde întreaga problemă a educației.

Răul nu este ceva absolut. El este un instrument în dezvoltarea ființelor și a libertății.

Materialistul nu admite ideea că gândurile sugerate în noi de Natură sunt conținute în ea. El crede că noi le așezăm acolo.

Rosicrucienii din Evul Mediu puneau un pahar cu apă în fața neofitului zicându-i: „Pentru ca în pahar să fie apă, cineva trebuia s-o fi pus”. La fel se întâmplă și cu ideile pe care le găsim în Natură. Ele au fost așezate acolo de ființele divine, lucrătorii Logosului.

Gândurile pe care le extragem din lume, se află realmente în ea. Tot ceea ce creăm este inclus în mod obligatoriu în ea. Minimalizarea valorii corpului fizic este o idee falsă a anumitor mistici. El are aceeași valoare ca și corpul astral și trebuie să devină templul sufletului.

Să cercetăm admirabila construcție a femurului, osul care susține tot corpul și ale cărui planuri se intersectează în așa fel încât să se obțină maximum de stabilitate cu minimum de materie posibilă. Nici un inginer n-ar putea să realizeze o asemenea minune.

În comparație cu corpul fizic, cel astral, centrul în care se nasc pasiunile noastre, este rudimentar și inform.

Lumea fizică este expresia unei înțelepciuni întrupate a înțelepciunii divine.

Rosicrucienii ne învață că pământul a fost mai întâi un pământ al înțelepciunii, în timp ce pământul de acum ar putea fi numit un pământ al iubirii. Misiunea omului este de-a face pentru ceea ce este încă imperfect în el ceea ce înțelepciunea divină a făcut altădată

pentru corpul lui fizic. El trebuie să înobileze atât corpul său astral cât și lumea înconjurătoare.

Involuția reprezintă tot ceea ce a intrat în noi, fără cunoașterea și voința noastră, sub influența înțelepciunii divine. Evoluția reprezintă tot ceea ce trebuie să scoatem din noi pentru lumea exterioară, prin conștiința și voința noastră.

Piramida a fost preluată de la munte, dar semnifică altceva decât muntele. Piramida va dispărea în decursul secolelor; dar ideea care a creat piramida va continua să evolueze. Ceea ce este astăzi o catedrală va lua și ea o altă formă. Tablourile lui Rafael se vor acoperi de praf, dar sufletul lui Rafael și ideile reprezentate de tablourile lui vor rămâne veșnic forte vii și evolutive. Artă de astăzi va fi natura de mâine și va înflori în ea. Astfel Involuția devine Evoluție.

Acesta este punctul de intersecție a divinului cu umanul și dubla forță care-l apropie pe Dumnezeu de om și-l ridică pe om la Dumnezeu.

Practicat astfel, ocultismul devine forța vie care cuprinde toate realizările ulterioare.

CONFERINȚA a V-a

Yoga orientală și cea occidentală (partea I)

Trebuie să avem în vedere înainte de a aborda acest subiect, că, de când ocultismul a fost popularizat, adică de vreo câteva zeci de ani, o anumită literatură teosofică a răspândit idei eronate cu privire la scopul urmărit de ocultism. S-a pretins că el ar urmări anihilarea corpului prin ascetism. S-a răspândit ideea că realitatea este o iluzie care trebuie învinsă. S-a apelat la Maya hindusă. Aceasta este nu numai o exagerare, este o veritabilă eroare teoretică contrazisă de știința și practica ocultismului.

Cu mult mai potrivită este imaginea greacă în care sufletul este comparat cu o albină. Tot așa cum albina iese din stup și soarbe nectarul florilor pentru a-l distila și a-l transforma în miere, tot așa sufletul ieșit din cuget pătrunde în realitate și adună suc pentru a-l oferi cugetului.

Ocultismul nu disprețuiește realitatea, ci o înțelege și o folosește. Corpul nu este veșmântul, ci instrumentul spiritului. Știința ocultă nu este știința care suprimă corpul, ci aceea care ne învață să ne servim de el în scopuri superioare. Am înțelege oare natura magnetului dacă l-am descrie simplu ca pe o potcoavă? Nu. Dar vom înțelege dacă ni se va spune: „Este o bucată de fier care închide în ea puterea de a atrage alte bucăți de fier”. Realitatea vizibilă este saturată de o realitate mai profundă pe care sufletul încearcă să o pătrundă pentru a o stăpâni.

Înțelepciunea superioară a fost păstrată în secret mii de ani în interiorul confreriilor oculte. Trebuia să aparțină acestora pentru a cunoaște fie chiar numai și primele elemente ale științei oculte. Și pentru a intra în ele, trebuia să treci prin anumite probe de inițiere și să depui jurământ că nu vei abuza niciodată de adevărurile revelate. Dar situația omenirii,

inteligența umană în special, s-a schimbat cu totul încă din secolul al XVI-lea și mai ales în ultima sută de ani, sub influența descoperirilor științifice. Prin știință, un anumit număr de adevăruri de ordin natural și sesizabil cunoscute altădată numai de inițiați, au intrat în domeniul public. Ceea ce știm astăzi prin știință, era altădată un mister. Inițiații au știut dintotdeauna ceea ce toți ceilalți oameni aveau să afle în timp; iată de ce au fost numiți profeți.

La toate acestea se adaugă faptul că inițierea a fost profund transformată de creștinism. După Iisus Christos inițierea nu a mai fost ca altădată. Nu putem înțelege acesta decât ținând seama de felul cum este alcătuită natura umană și amintind aici cele șapte principii fundamentale ale omului.

Cele șapte principii constitutive ale omului sunt:

1. *Corpul fizic*. - Omul vizibil cu ochiul material, omul natural - singurul pe care știința de astăzi îl cunoaște bine. Omul pur fizic corespunde lumii minerale; el este un compus al tuturor forțelor fizice ale universului.

2. *Corpul eteric*. - Cum poate fi perceput?

Știm că hipnoza trezește o altă conștiință nu numai în subiectul hipnotizat, ci și în hipnotizatorul care sugerează subiectului tot ceea ce vrea. El poate să-l facă pe acesta să ia un scaun drept un cal, dar îi poate, de asemenea, sugera că scaunul nu este acolo sau că nu se află nimeni într-o cameră plină de lume. Inițiatul poate exersa în voie această putere asupra lui însuși și poate face abstracție complet de corpul fizic al persoanei care se află în fața lui. Atunci, în locul corpului fizic, el zărește nu vidul ci corpul eteric. Acest corp se aseamănă cu corpul fizic, dar cu unele diferențe. Îmbracă forma acestuia, depășindu-l cu puțin. Este mai mult sau mai puțin luminos și fluid. În el organele sunt înlocuite de curenți de diverse culori, iar inima se înfățișează ca un veritabil nod de forțe, un vortex al acestor curenți.

Corpul eteric este deci veritabilul dublu eteric al corpului material. Acest corp, omul îl are în comun cu plantele. El nu este produsul corpului fizic, cum ar putea crede naturalistii; dimpotrivă, el este cel care construiește orice organism viu. Pentru plante ca și pentru om, el reprezintă forța de creștere, forța ritmului și reproducerii.

3. *Corpul astral* nu are forma corpului eteric, nici a corpului fizic. Prezintă o formă ovoidală și depășește corpul ca un nor, o aură. Corpul astral poate lua toate culorile curcubeului în funcție de pasiunile care-l animă. Fiecare pasiune are culoarea sa astrală. Pe deasupra, corpul astral este, într-un anumit fel, sinteza corpului fizic și a corpului eteric. Și iată cum. Corpul eteric are întotdeauna un caracter opus sexului corpului fizic. Corpul eteric al unui bărbat este de sex feminin; corpul eteric al unei femei este de sex masculin. Corpul astral, la bărbat ca și la femeie, este bisexual; constituie deci o sinteză a celor două corpuri.

4. *Eul, Manas* în sanscrită, Ioph în ebraică, este sufletul inteligent și conștient; este individualitatea umană indestructibilă care poate învăța să zidească alte corpuri; este inexprimabilul, în același timp Eu omenesc și Eu divin.

Unirea acestor patru elemente n-a fost revelată de Pitagora sub semnul *tetragramei*.

Evoluția omenească constă în transformarea corpurilor inferioare, cu ajutorul Eului, în corpuri spiritualizate. Corpul fizic este cel mai vechi și ca urmare cel mai perfecționat la

omul de astăzi. Faza de acum a evoluției omenеști are ca țel transformarea corpului astral. La tipul uman civilizat, corpul astral se împarte în două: cel inferior și cel superior. Cel inferior este încă haotic și întunecat; cel superior, luminos, este pătruns deja de forțele Manas-ului, deci este coordonat și reglat.

Atunci când inițiatul și-a purificat corpul astral de toate pasiunile animale, când l-a făcut să fie într-un tot luminat (acesta este prima fază în inițiere), el a ajuns la *katharsis*, la purificare. Doar atunci poate acționa asupra corpului eteric și prin intermediul lui își poate pune pecetea pe corpul fizic. Acțiunea sa trebuie să treacă prin corpul eteric. Datoria discipolului este deci să realizeze transformarea corpului astral și a corpului eteric, apoi să dobândească puteri depline asupra corpului fizic; în acest fel devine magistrul și transformă cele trei principii inferioare ale naturii sale în trei principii superioare: 5. *Manas*; 6 *Budhi*; 7. *Atma*.

Este vorba aici de o lege minunată a naturii omenеști dovedind că *Eul* și *Manas*-ul sunt centrul dezvoltării umane. Dominația pe care *Manas*-ul o exercită în partea de jos asupra corpului astral și corpului eteric se traduce sus (adică asupra formelor de om superior și divin) prin dobândirea de noi facultăți.

Astfel, influența *Manas*-ului supra corpului eteric se transformă în lumină și în forță pentru ființa lui spirituală (*Budhi*). Influența pe care o exercită asupra corpului său fizic se transformă în lumină și în forță pentru spiritul său divin (*Atma*).

Orice evoluție umană se rezumă deci în transformarea corpului inferior de către *Eul* superior.

Iar faza noastră actuală constă în transformarea corpului astral, care merge mână în mână cu dominarea simțurilor și purificarea lor.

Corpul astral al omului este acum întunecat în partea sa inferioară, limpede și colorat în partea sa superioară. Partea inferioară n-a fost încă transformată de către Eu. Cea superioară a fost pătrunsă și organizată de el. Când omul și-a elaborat în întregime corpul astral, se spune că l-a transformat în *Manas*.

Numai acum poate începe traviul asupra corpului eteric. Acest lucru are o cauză. Ceea ce se întâmplă în corpul astral este: efemer. Ceea ce se întâmplă în corpul eteric lasă o urmă de neșters care se va imprima ca o pecete asupra corpului fizic.

Inițierea superioară constă în controlul tuturor fenomenelor din corpul fizic, stăpânirea lor completă, mărirea lor după plac. În măsura în care inițiatul reușește să posede *atma*, el devine mag și dobândește putere asupra naturii.

Diferența între inițierea orientală și inițierea occidentală constă în metoda prin care maestrul își conduce discipolul să lucreze asupra corpului eteric . Pentru a ne da seama, trebuie să avem în vedere diferențele dintre starea de somn și starea de veghe.

În timpul somnului, corpul astral este parțial despărțit de corp și în stare de inactivitate, numai corpul eteric își continuă activitatea sa vegetativă.

La moarte, corpul eteric iese complet, împreună cu corpul astral, din corpul fizic. În acest corp eteric, înzestrat cu memorie, rezidă amintirea vieții și, în clipa în care acesta se desprinde, muribunzii își văd viața ca într-un singur tablou. Corpul eteric, ieșind din

corpul fizic, devine mult mai impresionabil, pentru că nu mai este stânjenit de conținutul său fizic.

Or, *inițierea orientală* constă în scoaterea artificială a corpului eteric și a corpului astral din corpul fizic al discipolului, în decursul unei letargii care trebuie să dureze conform ritualului trei zile. În acest timp, hierofantul dirijează corpul eteric al discipolului, îi transmite impulsuri, îi sugerează înțelepciunea, o depune în el ca pe o amprentă puternică, de neșters.

Inițiatul, trezindu-se regăsește în el toată această înțelepciune pentru că etericul cuprinde memoria omului; el conservă această înțelepciune aparținând doctrinei oculte, dar purtând amprenta de neșters, personală, a hierofantului. După ce a fost supus acestei inițieri se spune despre el că s-a născut a doua oară.

Se proceda astfel pentru că ar fi fost greu să se comunice în alt mod adevărurile superioare.

În *inițierea occidentală* se procedează altfel.

Ea diferă de inițierea orientală prin faptul că una se practică în somn, cealaltă în stare de veghe, adică evită separarea între corpul eteric și corpul fizic.

În inițierea occidentală, inițiatul rămâne independent, iar maestrul nu este decât cel care îl luminează.

Maestrul occidental nu vrea nici să domine, nici să convertească, ci numai să povestească ce a văzut.

Cum trebuie ascultat? – Există în realitate trei feluri de a asculta: să ascuți supunându-te cuvântului ca unei autorități infailibile; să ascuți cu simț critic, revoltându-te împotriva a ceea ce auzi; să ascuți pur și simplu, fără o încredere servilă și oarbă, dar și fără o opoziție sistematică, lăsând să acționeze asupra ta ideile și observând efectele lor.

Aceasta trebuie să fie, în inițierea occidentală, atitudinea discipolului față de maestrul său.

În ceea ce-l privește pe inițiator, el știe că, pentru a fi maestru, el trebuie să fie și slujitor. Pentru el problema nu e de a modela sufletul discipolului după imaginea sa, ci de a-i ghici taina și de a-i găsi soluția. Ceea ce îl învață pe celălalt nu este o dogmă sau, dacă este o dogmă, ea nu are valoare decât ca principiu de evoluție. Orice adevăr care nu e în același timp o forță vitală este un adevăr steril. Iată de ce e necesar ca orice gândire să meargă la suflet. Ea nu izbutește aceasta dacă nu e impregnată de simțire, fiind astfel o gândire născută moartă.

CONFERINȚA a VI-a

Yoga orientală și occidentală (partea a II-a)

Trebuie să stabilim din capul locului faptul că Yoga sau inițierea nu constituie un eveniment precipitat, ci un lent antrenament, o schimbare dintre cele mai intime. Ne închipuim adesea că, ea constă într-o serie de manipulări exterioare și practici ascetice. Nu e nimic din toate acestea. Totul se petrece în adâncurile sufletului.

Vom vorbi de regulile practice ale acestui antrenament. Se spune adesea că începutul inițierii este periculos, iar cel care îl întreprinde se expune la serioase pericole. Există un adevăr în toate acestea și vom încerca să-l explicăm științific.

Inițierea sau Yoga constituie un fel de aducere pe lume a sufletului superior latent în orice ființă umană; ea prezintă pentru sufletul inferior sau mai exact pentru corpul astral, pericole analoge cu cele ale nașterii fizice, sufletul divin născându-se în dureri din sufletul pasional, ca un copil din pântecul mamei sale, cu diferența că nașterea spirituală va dura un timp mult mai îndelungat.

Să recurgem acum la altă comparație. Sufletul superior este strâns legat de sufletul animal. Fuziunea lor temperează pasiunile, le spiritualizează și le stăpânește în funcție de gradul de inteligență și de voință. Fuziunea acesta are o parte bună pentru om. Dar acest avantaj este plătit cu pierderea clarviziunii. Închipuiți-vă un lichid de culoare verde compus chimic din albastru și galben. Dacă reușiți să le disociați chimic, veți vedea, de exemplu, că lichidul galben se depune pe fund, în timp ce lichidul albastru se ridică la suprafață. La fel se întâmplă cu sufletul omului când Yoga separă sufletul animal de sufletul spiritual. Sufletul superior obține clarviziunea. Dar sufletul animal, rămas singur, dacă n-a fost încă purificat prin Eu, se dedă, necontrolat, la excесе pasionale. Faptul poate fi frecvent constatat la mediumuri. Punerea în gardă împotriva acestui pericol este uneori desemnată, în inițiere, prin sintagma: *Paznicul pragului*.

Iată de ce prima condiție care i se cere unui inițiat este un caracter ferm și înfrânarea pasiunilor. Yoga trebuie să fie precedată de o disciplină severă și de anumite condiții din care cele dintâi sunt calmul și singurătatea. Morala obișnuită nu ajunge. Aceasta nu se referă decât la conduita omului în lumea exterioară. Yoga se referă la omul interior.

Dacă ni se spune: mila ajunge, vom răspunde: mila este un lucru foarte frumos și necesar, dar ea nu are nimic de-a face cu antrenamentul ocult. Mila fără înțelepciune este neputincioasă.

Se pune problema pentru ocultist, pentru adevăratul inițiat, de a-și schimba direcția curentului vieții. Omul actual este determinat și împins în actele sale de senzații, adică de lumea exterioară. Tot ceea ce este determinat de loc și timp nu are nici o valoare. Acestea trebuie depășite.

Care sunt mijloace folosite în acest scop?

1. Să-ți fixezi gândul asupra unui singur obiect, ceea ce se numește dobândirea controlului asupra gândirii.
2. Să acționezi la fel în privința tuturor actelor, mici sau mari; să le domini, să le reglezi, să le pui sub controlul voinței. Toate trebuie să pornească de acum dintr-o inițiativă interioară, ceea ce reprezintă controlul actelor.
3. Echilibrul sufletului. Să dobândești moderația în durere și bucurie. Goethe spunea că sufletul care iubește e când vesel, când trist de moarte. Ocultistul trebuie să suporte cu aceeași egalitate de suflet și cea mai mare bucurie și cea mai mare durere.

4. Optimismul; starea de spirit care constă în căutarea laturii bune a tuturor lucrurilor. Pretutindeni, chiar în crimă și absurd, există o parte bună. O legendă persană povestește că ucenicii care-l însoțeau pe Christos, trecând prin fața hoitului împuțit al unui câine, au întors scârbiți capul; Christos, după ce a contemplat acest spectacol respingător a zis: „Ce dinți frumoși are!”*

* Legenda este redată și într-o poezie a lui G. Coșbuc (n. red.).

5. Increderea; deschiderea spiritului în fața oricărui fenomen nou. Să nu te lași niciodată influențat de evenimente din trecut în judecata ta.

6. Echilibrul interior care rezultă din toate aceste acțiuni pregătitoare. Atunci vei fi pregătit pentru antrenamentul interior al sufletului și gata de a porni la drum.

7. Meditația. Trebuie să devii orb și surd în privința lumii exterioare și a amintirilor despre ea, până când nici chiar o lovitură de tun să nu te mai perturbe. Acesta este preludiul meditației. Când a făcut gol în sinea ta, vei fi capabil să primești ceea ce vine din interior. Trebuie atunci să trezești sufletul profund prin idei care să poată să-l întoarcă la izvoare.

În „Lumina pe cărare” se află patru sentințe potrivite pentru a fi întrebuințate ca subiecte de meditație, de concentrare interioară. Sunt sentințe vechi, întrebuințate de inițiați de secole și al căror sens este profund și multiplu.

Prima sentință: Înainte de a putea să vadă; ochii trebuie să nu mai poată plânge.
A doua sentință: Înainte de a putea să audă, urechea trebuie să-și piardă auzul.
A treia sentință: Înainte de a putea vorbi în prezența maestrilor, vocea trebuie să-și piardă puterea de a răni.
A patra sentință: Înainte ca sufletul să poată sta drept în prezența maestrilor, picioarele trebuie să fie scăldate în sângele inimii.

Aceste patru sentințe au o putere magică. Dar pentru a o simți trebuie să le lași să trăiască în tine și să le iubești neîncetat, precum o mamă pe propriul ei copil.

Acest prim antrenament are puterea de a dezvolta corpul eteric și îndeosebi partea lui superioară, care corespunde capului.

După ce partea superioară a corpului eteric a fost tratată astfel, trebuie antrenată o parte mai profundă a ființei: sistemul circulator și respirator, inima și plămânii. Odinioară, în epoci foarte îndepărtate ale dezvoltării terestre, omul trăia în apă și respira prin branhiile ca peștele din zilele noastre. Cărțile sacre ale popoarelor au marcat momentul în care omul a început să respire sub cerul liber. Geneza spune: „Dumnezeu a dat duh din duhul său omului”.

Discipolul trebuie să-și schimbe sistemul respirator și să-l purifice. Orice dezvoltare pornește dinspre haos spre armonie, de la aritmie la euritmie. Omul trebuie să dea ritmicitate instinctelor sale.

În vremurile de odinioară, diversele trepte de inițiere erau desemnate cu nume speciale:

Prima treaptă: Corbul (cel care stă în prag). Corbul apare în toate mitologiile. În *Edda*, el șoptește la urechea lui Wotan tot ceea ce vede în depărtare.

A doua treaptă: Ucenicul secret sau Ocultistul.

A treia treaptă: Războinicul (lupta, bătaia).

A patra treaptă: Leul (forța).

A cincea treaptă: Inițiatul poartă numele poporului căruia îi aparține: Persanul sau Grecul, pentru că sufletul său s-a lărgit cuprinzând pe cel al poporului său.

A șasea treaptă: Eroul solar sau Alergătorul Soarelui, pentru că mersul său a devenit la fel de armonios, la fel de ritmic ca al soarelui.

Soarele reprezintă mișcarea și ritmul dător de viață al sistemului planetar. Legenda lui Icar se referea la inițiere. Icar a încercat să ajungă la soare prea devreme, fără o pregătire suficientă și a fost aruncat în gol.

A șaptea treaptă: Tatăl, pentru că el este capabil să creeze discipoli și să fie protectorul tuturor oamenilor; și pentru că el este tatăl omului nou, de două ori născut în sufletul reînviat.

În cursul meditației, gândirea purifică aerul; se poate dovedi chiar chimic, demonstrându-se că dioxidul de carbon este exalat într-o cantitate mult mai mică.

Noul ritm al respirației produce o schimbare în sânge. Omul se purifică până la stadiul de a-și putea dirija el însuși procesul de formare a sângelui fără ajutorul plantelor. Atitudinea prelungită a meditației schimbă natura sângelui. Omul răspândește mai puțin dioxid de carbon, reținându-l în interior și folosindu-l pentru structura corpului său, devenind astfel capabil să trăiască prin propria lui respirație, săvârșind o transmutație chimică.

Care sunt etapele superioare în Yoga?

Prima etapă: Inițiatul obține liniștea sufletului. Atunci își fac apariția viziunea astrală care este imaginea simbolică a realității. Această viziune astrală, percepută în somn, este incompletă.

A doua etapă: Visele încetează să mai fie haotice, devenind ordonate. Inițiatul sesizează adevăratul raport între simbolismul viselor și realitate, devenind stăpânul astralului. Lumina astrală care vine din interior se trezește în sufletul care învață să vadă celelalte suflete ca pe niște realități.

A treia etapă: se realizează continuitatea conștiinței între starea de veghe și starea de somn. În timp ce viața astrală se reflectă în visele din timpul somnului ușor, în somnul profund apar alte concepte care sunt audiții pure, manifestându-se sub formă sonoră. Atunci sufletul aude cuvântul interior al tuturor ființelor sub forma unei minunate armonii care reprezintă manifestarea vieții reale.

Platon și Pitagora au numit această armonie armonia sferelor. Nu este o metaforă poetică, ci o vibrație profundă a sufletului sub acțiunea undelor sonore care emană din sufletul lumii.

Goethe, inițiat în tinerețea lui, între perioada de la Leipzig și cea de la Strasbourg, cunoștea această armonie a sferelor. A cântat-o la începutul lui Faust, când Aarhanghelul Rafael pronunță aceste cuvinte:

*„Soarele vibrează în cer
Sferele frățești răsună
El își urmează fără greș durmul
Și vocea lui bubuie ca tunetul”**

În somnul profund, inițiatul aude aceste sunete ca pe cele de trâmbițe și tunete.

* În trad. rom. de Lucian Blaga:

*„Prin zvon de sfere înfrățite
Planete, soare sună-ntr-una
Se aude ca un mers de tunet
Cutreierul din totdeauna” (n. red.).*

CONFERINȚA a VII-a

Evangelia Sfântului Ioan

Creștinismul are un rol unic, incisiv și capital în istoria omenirii. El este, într-un anumit fel, momentul central, placa turnantă între involuție și evoluție. Iată de ce izvorăște din el o lumină atât e strălucitoare.

Nicăieri această lumină nu este atât de vie ca în Evangelia Sfântului Ioan. Într-adevăr doar aici ea apare în toată splendoarea sa.

Dar teologie modernă nu concepe așa această Evanghelie. Sub aspect istoric, ea o consideră inferioară celor trei sinoptice și, ca să zicem așa, apocifă. Faptul că se consideră că a fost concepută în secolul al II-lea după Christos i-a făcut pe teologii școlii critice s-o considere ca pe o operă de poezie mistică și filosofică alexandrină.

Ocultismul vorbește cu totul altfel despre Evangelia Sfântului Ioan. De-a lungul Evului Mediu, au existat o serie de confrerii care au văzut în ea idealul lor și sursa principală a adevărului creștin. Aceste confrerii se numeau Frații Sfântului Ioan, Albigenzi, Catari, Templieri și Rosicrucieni. Toți practiau ocultismul și făceau apel la această Evanghelie ca la Biblia, la breviarul lor. Putem chiar admite că legenda Graalului, a lui Parsifal și Lohengrin s-au născut în sânul acestor confrerii, reprezentând expresia populară a acestor doctrine secrete.

Toți acești frați din diferite ordine înrudite s-au considerat ei înșiși precursorii unui creștinism individual al cărui secret îl posedau și a cărui înflorire urma să se producă în vremurile care vor veni. Pentru ei, secretul unic și absolut, se afla în Evangelia Sfântului Ioan. Aici descoperiseră adevărul etern aplicabil tuturor vremurilor, un adevăr care regenerează complet sufletul care-l păstrează în adâncul lui cel mai profund. Evangelia Sfântului Ioan nu era citită ca o scriere literară. Era folosită ca un instrument mistic. Pentru ca să înțelegem mai bine, să facem abstracție puțin de valoarea ei istorică.

Primele paisprezece versete ale acestei Evanghelii erau pentru Rosicrucieni obiect de meditație zilnică și de exercițiu spiritual. Li se atribuia o putere magică pe care o posedau într-adevăr pentru ocultist. Iată ce efect aveau: Rosicrucienii reușeau, repetându-le neobosit, zilnic, la aceeași oră, să obțină, pe calea visului, viziunea tuturor evenimentelor relatate în Evanghelie și să le trăiască interior.

Astfel pentru Rosicrucieni, viața lui Christos însemna învierea lui Christos în adâncul fiecărui suflet prin viziunea spirituală. Pe lângă aceasta, ei credeau și în existența reală și istorică a lui Christos. Căci a-l cunoaște pe Christos cel interior înseamnă a-l recunoaște și pe Christos cel exterior.

Un spirit materialist de azi s-ar putea întreba dacă faptul că Rosicrucienii aveau asemenea vise poate dovedi existența reală a lui Christos? Ocultistul răspunde: dacă n-am avea ochi să vedem soarele, soarele n-ar exista, dar dacă n-ar fi soare pe cer, n-ar exista nici ochi care să-l vadă. Soarele a format ochiul de-a lungul vremurilor și l-a construit pentru a percepe lumina. Și Rosicrucianul ar răspunde la fel: Evanghelia Sfântului Ioan trezește simțul interior, dar acesta n-ar putea fi trăit fără Christos cel viu.

Opera lui Iisus Christos nu poate fi înțeleasă în toată profunzimea ei decât dacă scoatem în evidență diferența între vechile mistere și misterul creștin.

Misterele antice se celebrau în temple-școli. Inițiații erau cei care primeau lumina, învățând să acționeze asupra corpului lor eteric; ei deveneau atunci cei „de două ori născuți”, pentru că puteau vedea adevărul în două feluri: direct prin vis și prin viziunea astrală, indirect prin viziunea sensibilă și logică. Inițierea prin care treceau se numea: viață, moarte, înviere. Discipolul petrecea trei zile în mormânt, într-un sarcofag, în templu; spiritul se elibera de corp; dar în ziua a treia, la auzul vocii hierofantului, spiritul se întorcea de la hotarele cosmosului, unde cunoscuse viața universală, coborând din nou în trup. Era transformat și născut din nou. Cei mai mari autori greci au vorbit cu entuziasm și respect sacru despre aceste mistere. Platon ajunsese să spună că numai inițiatul merită numele de om. Dar această inițiere și-a găsit încoronarea în Christos. Christos este inițierea condensată a vieții sensibile, așa cum gheața este apă solidificată. Ceea ce fusese văzut în misterele antice se realizează istoric o dată cu Christos în plan fizic. Moartea inițiaților nu fusese decât o moarte parțială în plan eteric. Moartea lui Christos a fost o moarte completă în plan fizic.

Putem considera învierea lui Lazăr ca pe un moment de tranziție, o trecere de la inițierea antică la inițierea creștină.

În Evanghelia Sfântului Ioan, Ioan însuși nu apare decât după relatarea morții lui Lazăr. Apostolul pe care Iisus îl iubea este, de asemenea, și cel mai inițiat. Este cel care a trecut prin moarte și înviere și care a revenit din moarte la glasul lui Christos. Ioan este Lazăr care se ridică din mormânt după inițiere. Sfântul Ioan a trăit moartea lui Christos. Aceasta este calea mistică în care se ascund profunzimile Creștinismului.

Nunta din Cana a cărei relatare o conține această Evanghelie, cuprinde unul dintre cele mai profunde mistere ale istoriei spirituale a omenirii. Acesta este legat de cuvintele lui Hermes: ceea ce este sus este la fel cu ce este jos. La nunta din Cana Galileii, apa este preschimbată în vin. Acest fapt are un sens simbolic universal: în cultul religios sacrificiul apei va fi un timp înlocuit cu sacrificiul vinului.

În istoria omenirii a existat o perioadă în care vinul nu era cunoscut. În timpurile vedice era puțin cunoscut. Or, câtă vreme oamenii nu au băut băuturi alcoolice, ideea existențelor precedente și a pluralității vietăților era pretutindeni răspândită și nimeni nu se îndoia de ea. De îndată ce oamenii au început să bea vin, ideea reîncarnării și-a pierdut rapid din claritate pentru ca în cele din urmă, să dispară complet din conștiința populară. Ea a fost păstrată numai de inițiații care se abțineau să bea vin. Alcoolul are o acțiune specială asupra organismului, mai ales asupra corpului eteric în care se elaborează

memoria. Alcoolul voalează memoria, o întunecă în adâncurile ei cele mai intime. Vinul aduce uitarea, așa se spune. Nu este numai o uitare superficială, momentană, ci una profundă, de durată, o întunecare a forței memoriei în corpul eteric. Iată de ce atunci când oamenii au început să bea vin, au pierdut încetul cu încetul ideea spontană de reîncarnare.

Or, credința în reîncarnare și în legea *karmei* avea o puternică influență nu numai asupra individului, ci și asupra sentimentului social. Făcea să fie acceptată inegalitatea condiției umane. Când nefericitul muncitor egiptean muncea la Piramide, când hindusul din casta cea mai de jos sculpta templele uriașe în inima munților, își zicea că într-o altă existență va fi recompensat pentru faptul că a îndurat cu curaj această muncă, că stăpânul său trecuse deja prin asemenea încercări, dacă era bun, sau că va trece în viitor chiar prin greutăți mai mari dacă era nedrept și rău.

Dar, în zorii Creștinismului, omenirea urma să străbată o epocă de concentrare a realizărilor pământești; trebuia să trudească pentru a îmbunătăți această viață, pentru dezvoltarea intelectului, a cunoașterii raționale și științifice a naturii. Sensul reîncarnării trebuia deci să se piardă pentru două mii de ani. Și elementul prin care a fost atins acest scop a fost vinul.

Aceasta este cauza profundă a cultului lui Bacchus, zeul vinului, al beției (forma populară a lui Dionysos din vechile mistere, care însă avea cu totul alt sens). Acesta este, de asemenea, sensul simbolic al nunții din Cana. Apa folosea în vechile sacrificii, vinul folosește celor noi. Cuvintele lui Christos: „Fericiți cei ce n-au văzut și totuși au crezut!”, se aplică noii ere în care omul, preocupat de sarcinile lui terestre, nu va mai păstra nici amintirea încarnărilor sale, nici viziunea directă a lumii divine.

Christos ne-a lăsat ca testament scena de pe Muntele Tabor. Transfigurarea la care au fost de față Petru, Iacov și Ioan. Ucenicii l-au văzut între Ilie și Moise. Ilie reprezintă calea adevărului, Moise adevărul însuși, iar Christos Viața care le rezumă. Iată de ce putea spune despre sine: Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Astfel, totul se rezumă și se concentrează, totul se luminează și se intensifică, totul se transfigurează în Christos. El se întoarce în trecutul sufletului omenesc până la izvoare și-i prevede viitorul până la contopirea cu Dumnezeu. Creștinismul nu este numai o forță a trecutului, ci și o forță a viitorului. Prin Rosicrucieni, noul ocultism ne învață deci despre Christos cel interior, aflat în fiecare om și despre un Christos viitor care va aparține întregii omeniri.

CONFERINȚA a VIII-a

Misterul creștin

Inițierea creștină a existat chiar de la începuturile Creștinismului, din vremea apostolilor, și a rămas aceeași în Evul Mediu și până în zilele noastre, la o serie de ordine religioase și la Rosicrucieni. Această inițiere e alcătuită din exerciții spirituale care provoacă efecte identice și invariabile. Asociațiile care o practică într-un profund secret sunt adevăratul focar de viață spirituală și sursa progresului religios al omenirii.

Inițierea creștină este, în anumite privințe, mai dificilă decât inițierea antică. Aceasta ține de esența și e misiunea Creștinismului care a venit în lume în timp ce omul săvârșea cea

mai profundă coborâre în materie. Această coborâre trebuia să-i procure o nouă conștiință; dar ieșirea din aceste adâncuri, din această densitate materială i-a cerut un efort mai mare și inițierea a devenit astfel mai dificilă. Iată de ce maestrul creștin cere de la discipolul său un grad mai mare de umilință și devoțiune.

Inițierea creștină a cuprins dintotdeauna șapte etape din care patru corespund cu patru etape ale Calvarului. Acestea sunt:

1.	Spălarea	picioarelor.
2.		Flagelarea.
3.	Încununarea	cu spini.
4.	Purtarea	crucii.
5.	Moartea	mistică.
6.	Punerea	în mormânt.
7.	Învierea.	

Spălarea picioarelor este un exercițiu preparator, de natură pur morală, legat de scena în care Christos spală picioarele apostolilor, înainte de sărbătoarea Paștelor (Sfântul Ioan, 13). „Adevăr, vă zic vouă, slujitorul nu este mai mare decât stăpânul lui și nici solul mai mare decât cel ce l-a trimis pe el”. Teologia dă acestui act o interpretare pur morală și nu vede în el altceva decât un exemplu de profundă umilință și devotament absolut al învățătorului față de ucenicii săi și față de misiunea sa. Rosicrucienii îl interpretau la fel, dar într-un sens mai profund, care se referă la toate ființele din natură. Este o aluzie la legea că ceea ce este superior descinde din inferior. Planta ar putea spune mineralului: sunt mai presus de tine pentru că am o viață pe care tu n-o ai, dar fără tine n-aș putea exista, căci din tine îmi extrag seva cu care mă hrănesc. Și animalul ar putea zice plantei: sunt mai presus de tine pentru că eu am o sensibilitate, dorințe, mișcări voluntare, ceea ce tu nu ai, dar fără hrana pe care mi-o dai, cu frunzele, tulpina și fructele tale, eu n-aș putea trăi. Iar omul ar putea zice plantelor: eu sunt mai presus de voi, vă datorez oxigenul pe care-l respir; și ar trebui să spună animalelor: am un suflet pe care voi nu-l aveți, dar suntem frați și tovarăși și ne atrenăm unii pe alții în evoluția universală. – Sensul esoteric al spălării picioarelor este acela că Iisus Christos, Mesia, fiul lui Dumnezeu n-ar putea să existe fără apostoli.

Discipolul care a meditat asupra acestei teme luni și uneori ani de zile, obține viziunea spălării picioarelor în plan astral în timpul somnului. Atunci el poate trece la a doua etapă a inițierii creștine:

Flagelarea. În decursul acestei etape, omul învață să reziste la biciul vieții. Viața ne aduce suferința de toate felurile, fizice și morale, intelectuale și spirituale. În această fază, discipolul presimte viața ca pe o înfricoșătoare și continuă tortură. El trebuie s-o suporte cu o perfectă egalitate de suflet și cu curaj stoic, renunțând la frica, atât morală cât și fizică. Când nu-i mai este frică, vede în vis scena flagelării. În cursul altei viziuni, el se vede pe sine în Christos flagelat. Evenimentul este însoțit de anumite simptome ale vieții fizice și se traduce printr-o hiperestezie a întregii sensibilități, o extensie a simțului universal al vieții și al iubirii. Un exemplu de astfel de sensibilitate acută, transportată în lumea inteligenței, se află în viața lui Goethe. După îndelungate studii osteologice pe scheletul uman și animal și după numeroase observații comparate asupra embrionilor, Goethe a ajuns la concluzia ca osul intermaxilar trebuie să existe la om. Până atunci se nega existența osului intermaxilar în maxilarul superior al omului. Goethe însuși ne povestește că, descoperind existența reală a acestui os în maxilarul uman, vizibil încă printr-o sutură, a avut o tresărire de bucurie, și un fel de extaz pe care l-a numit una

dintre cele mai minunate înălțări din câte i-a fost dat să trăiască. În timpul călătoriei sale în Italia, Goethe a trăit același sentiment când, în fața rămășițelor unui craniu de oaie, i-a venit ideea, mai minunată încă pentru evoluția umană, idee care poate fi numită esoterică și darwinistă în același timp, că pentru om creierul, centrul inteligenței, precedat prin cerebel, centrul mișcărilor voluntare, constituie o înflorie și o expansiune a măduvei spinării, precum floarea este o expansiune și o sinteză a rădăcinii și tulpinii. Cum a făcut Goethe aceste descoperii, care ar fi fost de-ajuns să-i asigure nemurirea? Prin marea lui inteligență, fără îndoială, dar și prin comunicarea vibrantă și profundă cu toate ființele și cu întreaga natură. Această sensibilitate este o rafinare și o extensie a forțelor vieții și a forțelor iubirii. Ea corespunde celei de-a doua trepte a inițierii creștine și este recompensa probei flagelării. Omul dobândește, trecând prin ea, un simț al iubirii pentru toate ființele, care-l face să trăiască interior în natură.

Încununarea cu spini. Aici omul trebuie să învețe să braveze lumea, moral și intelectual, să-i suporte disprețul, când este atacat ceea ce-i este mai scump. Să știe să rămână în picioare când totul îl copleșește, să spună da când toată lumea zice nu; iată ce trebuie el să învețe înainte de a păși mai departe. Se produce atunci un nou efect: disocierea sau, mai degrabă, puterea de disociere momentană a celor trei forțe care la un om sunt întotdeauna legate: voința, inteligența, sensibilitatea. Trebuie să învețe să le despartă sau să le unescă după voie. Atât timp cât un eveniment exterior îl umple deodată de entuziasm, nu e pregătit. Entuziasmul provocat de acel eveniment nu vine din el și poate exercita asupra lui o influență tulburătoare, pe care nu o poate stăpâni. Entuziasmul discipolului trebuie să-și găsească singurul izvor în adâncul vieții lui mistice. Trebuie deci să putem rămâne impasibili în fața oricărui eveniment, orice s-ar întâmpla. Numai așa se dobândește libertatea. Această separare între sensibilitate, inteligență și voință produce în creiere o schimbare caracterizată prin încununarea cu spini. Pentru ca să se petreacă fără riscuri, forțele personalității trebuie să fi fost destul de bine antrenate și să fie perfect echilibrate. Dacă nu e așa, sau dacă discipolul nu are un învățător bun, această schimbare poate duce la nebunie. Nebunia fiind exact această disociere operată în afara voinței și fără ca unitatea să mai poată fi restabilită prin voință interioară. Dimpotrivă, discipolul își antrenează capacitatea de-a face să înceteze această disociere când vrea. O străfulgerare a voinței lui restabilește legătura între organele și activitățile sufletului său, în timp ce la cel nebun sfârșirea poate fi iremediabilă, antrenând o leziune fizică în centrul nervoși.

În cursul etapei numite *cununa de spini*, în inițierea creștină se întâmplă un fenomen de temut numit *paznicul pragului* și căruia i se mai poate spune și apariția *dublului inferior*. Ființa spirituală a omului alcătuită din voințele, dorințele și inteligența sa îi apare inițiatului sub o formă vizibilă în vis. Apariția este uneori respingătoare și îngrozitoare, fiind un produs al pasiunilor bune sau rele ale *karmei* sale și o personificare plastică a acestora în plan astral. Este *călăuza cea rea* din „Cartea morților” a egiptenilor. Omul trebuie s-o învingă pentru a-și găsi eul superior. *Paznicul pragului*, un fenomen al viziunii astrale din cele mai vechi timpuri, se află la originea tuturor miturilor despre luptele eroului cu monstrul, ale lui Perseu și Hercule cu Hidra, ale Sfântului Gheorghe și ale lui Siegfried cu Balarul.

Irumpția prematură a astralului și brusca apariție a dublului sau a *paznicului pragului* poate duce la nebunie dacă nu s-au făcut toate pregătirile și nu s-au luat toate precauțiile impuse discipolului.

Purtarea crucii se referă, simbolic, la o virtute a sufletului. Această virtute care constă, într-un fel, în a purta lumea în conștiință – așa cum purta Atlas cerul pe umeri – s-ar

putea numi sentimentul de identificare cu pământul și cu tot ce cuprinde el. În inițierea orientală se numește *sfârșitul sentimentului de separație*.

Oamenii, în general, și mai ales oamenii moderni, se identifică cu propriile lor corpuri. (Spinoza, în *Etica* sa numește prima idee fundamentală a omului: ideea corpului în act.) Discipolul trebuie să cultive ideea că, în ansamblul lucrurilor, corpul său nu este mai important decât orice alt corp, chiar acela al unui animal, al unei mese sau al unei bucăți de marmură. Eul nu este limitat de învelișul pielii: el se unește cu organismul universal cum se leagă mâna de corp în ansamblul său. Ce ar fi mâna singură? O zdreanță. Ce ar face corpul omului fără pământul pe care stă, fără aerul pe care-l respiră? Ar muri, căci nu este decât un mic organ al pământului acesta și al atmosferei. Iată de ce discipolul trebuie să se cufunde în fiecare ființă și să se identifice cu Spiritul pământului.

Tot Goethe a dat acestei etape o descriere grandioasă la începutul lui *Faust*, când Spiritul pământului, la care aspiră Faust, apare rostind:

*În valul vieții și al faptei durez
Mă ridic și cobor
Pretutindeni în toate lucrez.
Naștere sunt și mormânt,
O veșnică mare,
Mereu schimbătoare lucrare
Viața în toate arzând
Pe pământ și-n văzduh
La războiul în freamăt al vremii,
Dumnezeirii îi Țes veșmântul viu.*

Să te identifice cu toate ființele nu înseamnă să-ți disprețuiești propriul trup, ci să-l porți ca pe un lucru exterior, așa cum Christos și-a purtat crucea. Spiritul trebuie să țină corpul așa cum mâna ține ciocanul. Discipolul ia cunoștință atunci de forțele oculte existente în corpul său. El poate, de exemplu, în timpul meditației, să facă să apară stigmatele pe propriul lui corp. Acesta este semnul că e pregătit pentru cea de-a cincea etapă când i se revelează într-o bruscă iluminare:

Moartea mistică. Pradă unor cumplite suferințe, discipolul își zice: Recunosc că întreaga lume a simțurilor nu este decât o iluzie. El îndură adevărata senzație a morții și a coborârii în întuneric. Dar atunci vede cum întunericul se rărește și apare o nouă lumină: strălucitoarea lumină astrală. Aceasta este semnificația ruperii catapetesmei templului. Lumina cea nouă nu are nimic comun cu lumina soarelui. Ea izvorăște dinlăuntrul lucrurilor și al omului. Senzația pe care o dă nu seamănă în nici un fel cu cea a luminii din afară. Ca să ne facem o idee, folosim următoarea comparație. Să ne închipuim că, depărtându-ne de un oraș zgomotos pătrundem într-o pădure foarte deasă. Treptat, zgomotele se sting, iar liniștea devine completă. Putem chiar distinge ceea ce este dincolo de liniște, putem să depășim punctul zero în care dispare orice zgomot exterior. Sunetul reîncepe dincolo de viață, pentru urechea internă. Aceasta este experiența trăită de sufletul care pătrunde în lumea astrală. El este în contact cu acea calitate inversă a lucrurilor pe care le cunoaște, așa cum sub zero intrăm într-o ordine crescândă a valorilor negative.

Trebuie să pierdem totul pentru a recâștiga totul, chiar propria existență. Dar în momentul în care ai pierdut totul se pare că omul moare pentru sine, iar viața reîncepe în jurul său. Aceasta este moartea mistică. După ce ai trecut prin ea, vine timpul *Punerii în*

mormânt. Omul se simte pătruns de sentimentul că, străin propriului trup, a devenit una cu planeta. S-a topit o dată cu pământul și se regăsește în viața planetară.

Invierea. Este un sentiment inefabil și imposibil de descris altfel decât între zidurile templului. Această ultimă etapă se află deasupra cuvintelor și nici o comparație nu o poate reda. Cel ajuns în acest punct, dobândește forța de a vindeca. Dar trebuie să spunem că acela care o posedă are în același timp și forța contrară, de a provoca bolile. Negativul însoțește întotdeauna pozitivul. De aici provine marea responsabilitate legată de această putere caracterizată astfel: cuvântul creator se naște dintr-un suflet în flăcări.

CONFERINȚA a IX-a

Planul astral (partea I)

Cum concepem planul astral sau lumea cealaltă?

În ocultism se disting trei lumi:

1. *Lumea fizică* (cea în care trăim);
2. *Lumea astrală* (care corespunde purgatoriului);
3. *Lumea spirituală* sau, după termenul sanscrit, devakhanică (raiul creștin).

Mai există și alte lumi dincolo sau dincoace de acestea, dar nu ne vom ocupa acum de ele pentru că se află, de fapt, deasupra înțelegerii omenești. Nu pot fi percepute decât în foarte mică măsură de mării inițiați. Nu ne vom ocupa aci decât de evoluția planetară în interiorul sistemului nostru solar.

Planul fizic ne cantonează în acest spațiu strâmt al existenței fizice care se scurge între viață și moarte. Între două încarnări, ne mișcăm în planul astral și în planul devakhanic. Dar, nucleul omului rămâne neclintit. Se reîncarnează, dar nu la nesfârșit. Căci ritmul încarnărilor are un început și trebuie să se termine. Omul vine de undeva și se duce undeva.

Lumea astrală nu este un loc, ci o stare. Ea se află în jurul nostru, ne scăldăm în ea veșnic pe acest pământ. Trăim în ea ca orbii din naștere care se orientează băjbăind. Redați-le vederea printr-o operație: se vor afla tot în aceeași încăpere, dar vor vedea pentru prima oară formele și culorile.

Tot așa se deschide și lumea astrală prin clarviziune. Acesta este o altă stare de conștiință. În opera științifică a lui Goethe se găsește un pasaj remarcabil despre esența luminii considerată ca un limbaj al naturii:

„Încercăm în zadar, spune el, să exprimăm esența unei ființe. Percepem efecte și o istorie completă a acestora ar cuprinde poate esența ființei. Ne vom strădui în zadar, să descriem caracterul unui om, dar, dacă i-am aduna toate faptele la un loc, ne-ar apărea în fața ochilor imaginea caracterului său.

„Culorile sunt acțiuni ale luminii, acțiuni și pasiuni. În acest sens, ele ne revelază natura luminii. Culorile și lumina sunt fenomene care se află în strânsă legătură. Dar trebuie să

ni le reprezentăm ca făcând parte integrantă din întreaga natură, care vrea să se manifeste pentru ochiul nostru prin lumină și culori.

„Natura se manifestă într-un mod analog și pentru un alt simț. Închideți ochii: deschideți și ciuliți urechea. De la adierea cea mai slabă până la cel mai asurzitor tumult, de la sunetul cel mai simplu până la armonia cea mai complicată, de la țipătul cel mai violent și mai pasional până la cel mai blând cuvânt al rațiunii, tot natura e cea care vorbește, revelându-și prezența, forța, viața și raporturile ei, în așa fel încât un orb care nu are acces la infinitul vizibil poate sesiza în ceea ce este audibil un infinit viu.

„Natura vorbește astfel de sus în jos tuturor simțurilor, celor cunoscute, celor neînțelese sau necunoscute, întreținându-se cu ea însăși și cu noi prin mii de fenomene. Pentru observatorul atent ea nu este nici moartă, nici mută; durității pământului i-a adăugat un confident, un metal ale cărui mici fărâme ne permit să remarcăm ceea ce se întâmplă în întreaga lui masă" (*Teoria culorilor. Cuvânt înainte*).

Să încercăm să descriem lumea astrală. Trebuie să ne obișnuim cu o manieră diferită de a vedea lucrurile. Mai întâi totul este confuz și haotic.

Primul lucru de care îți dai seama este acela că tot ceea ce există ni se arată ca într-o oglindă, că totul este răsturnat. În lumina astrală cifra 365 trebuie citită invers: 563. Dacă un eveniment se desfășoară în fața noastră, acesta se întâmplă în sensul invers față de direcția sa de pe pământ. În lumea astrală cauza vine după efect, pe când în lumea noastră efectul vine după cauză. În lumea astrală scopul apare ca fiind cauză. Ceea ce dovedește că scopul și cauza sunt lucruri identice, acționând în sens invers, în funcție de sfera de viață în care ne plasăm. Clarviziunea rezolvă deci experimental problema teologică pe care nici o metafizică n-a putut s-o rezolve prin gândire abstractă.

O altă explicație a acestei dedublări răsturnate a lucrurilor în plan astral constă în faptul că ea îl învață pe om să se cunoască pe sine însuși. Sentimentele și pasiunile se exprimă în acest plan prin forme vegetale, și animale. Când omul începe să-și perceapă pasiunile în plan astral, el le vede sub forme animale care ies din el și le vede în sens invers ca și cum ar năvăli peste el. Aceasta pentru că, în stare vizionară, el este deja exteriorizat: altfel nu s-ar putea vedea. De aceea, numai acolo, în planul astral, omul învață cu adevărat să se cunoască pe sine, contemplând imaginile animalelor care se aruncă asupra lui. Un sentiment de ură pe care l-a nutrit pentru o ființă exterioară apare ca un demon care se năpustește spre el.

Această cunoaștere astrală de sine se produce în mod anormal la cei care suferă de boli psihice, aceștia văzându-se în continuu fugăriți de animale și ființe grotești. Ei nu bănuiesc că viziunile lor nu sunt decât reflexul emoțiilor și al pasiunilor lor.

Adevărata inițiere nu produce nici un fel de tulburare psihică. Dar irumpția prematură și neașteptată a lumii astrale în organismul uman poate duce la nebunie. Căci în starea de clarviziune, omul se desparte de corpul fizic. De aceea se pot ivi pericole pentru spiritul și creierul celui care se ocupă de astfel de exerciții, dacă este lipsit de echilibru.

Orice inițiere rosicruciană s-a bazat pe o disciplină care urmărea tocmai să-l facă pe om obiectiv cu sine însuși, să-i formeze un *Eu* obiectiv. Omul trebuie să înceapă prin a se vedea obiectiv pe sine. Această obiectivizare a sinelui face posibilă ieșirea corpului astral, în afara corpului fizic.

Ce se întâmplă în clipa morții? După moarte, corpul eteric, corpul astral și *Eul* omului se despart de corpul fizic. În lumea fizică nu rămâne decât cadavrul. Imediat după aceea, corpul eteric și corpul astral formează un tot, corpul eteric imprimând în corpul astral toată memoria vieții cuprinse în el, după care se risipește lent în elementul său, corpul astral intrând singur în lumea astrală.

Corpul astral poartă atunci în el toate dorințele pe care le naște viața, dar fără mijloacele de a le satisface, neavând corp fizic. Ceea ce-l face să simtă o sete mistuitoare. De aici s-a născut în mitologia greacă, imaginea chinurilor lui Tantal. Are, de asemenea, impresia că intră în foc. De aici s-a născut imaginea Gheenei a Purgatoriului. Ideea de foc, de Purgatoriu, de care-și bat joc materialistii, exprimă cu adevărat starea subiectivă a omului după moarte. În schimb, setea de acțiune nesatisfăcută dă senzația de frig. Starea obiectivă se exprimă prin răceala pe care o exală sufletul, răceală născută dintr-o acțiune nerealizată pe pământ, resimțită de spirite în ședințele de spiritism. Sufletul legat de corpul astral trebuie să se dezvețe de organele sale fizice și să dobândească altele noi pentru a învăța să trăiască în lumea astrală. În acest scop, sufletul începe să deruleze viața de-a-ndoaselea, începând cu sfârșitul și mergând până la copilărie. Doar atunci, revenit astfel la momentul nașterii, după ce și-a re trăit viața trecând prin focul purificator, sufletul este pregătit pentru lumea spirituală: Devakhan. Acesta este sensul cuvintelor lui Christos care spune apostolilor săi: „Adevărat vă zic vouă, că, dacă nu veți deveni asemenea acestor copii, nu veți intra în Împărăția Cerurilor”.

Când omul coboară să se încarneze pe pământ o face împins de dorință, dar nostalgia pământului nu se naște în om fără un scop. Scopul este învățarea.

Învățăm prin toate experiențele noastre și ne îmbogățim fondul de cunoștințe. Dar, ca să poată învăța pe pământ omul trebuie să fie îndemnat, atras de plăceri.

Când, ajuns în lumea astrală, după moarte, sufletul re trăiește existența în sens invers, el trebuie să respingă plăcerile, păstrând doar experiența; trecerea lui în planul astral este deci o purificare prin care ajunge să se lepede de gustul satisfacțiilor fizice.

Aceasta este purificarea numită la hinduși kamoloka, care se face prin focul consumator. Omul trebuie să învețe să nu mai aibă corp. Moartea provoacă mai întâi senzația unui gol imens.

În cazul morții violente și în sinucidere, aceste impresii de vid, de sete și de arsură sunt și mai îngrozitoare. Corpul astral, nepregătit să trăiască în afara corpului fizic se smulge din el în dureri, în timp ce în moartea naturală, corpul astral, pregătit, se desparte mai ușor. În moartea violentă, care nu a fost provocată în mod voluntar, sfârșirea este totuși mai puțin dureroasă decât în cazul sinuciderii.

Se poate ajunge, încă din timpul vieții, la un fel de moarte spirituală cauzată de separarea înainte de vreme a spiritului de corp, printr-o confuzie între planul astral și cel fizic. Nietzsche este un exemplu în acest sens: În cartea sa *Dincolo de Bine și de Rău*, Nietzsche a transportat fără să știe astralul în planul fizic. A rezultat o tulburare și o răsturnare a tuturor noțiunilor, a rezultat greșeala, nebunia și moartea.

Viața crepusculară a unui mare număr de mediumuri este un fenomen analog. Mediumul se dezorientează oscilând între diversele lumi și nu mai poate distinge adevărul de ceea ce este fals.

Minciuna din planul fizic devine distrugere în planul astral. Minciuna este o crimă în plan astral. Acest fenomen se află la originea magiei negre. Porunca fizică: Nu ucide! se poate traduce când este vorba de lumea astrală prin: Nu minți! În plan fizic, minciuna nu este decât o vorbă, o invenție, o iluzie. În planul astral, toate sentimentele, toate ideile sunt forme vizibile, forțe vii. Minciuna astrală provoacă o coliziune între forma falsă și forma adevărată care ajung să se ucidă reciproc.

Cel care practică magia albă vrea să dea altor suflete viața spirituală pe care o poartă în el însuși. Dar adeptului magiei negre îi e sete să ucidă, să creeze vid în jurul lui, în lumea astrală, pentru că vidul astfel creat devine pentru el terenul în care își poate desfășura pasiunile lui egoiste; forța de care are nevoie pentru a împlini acestea și-o dobândește însușindu-și forța vitală a tot ceea ce are viață, adică ucigând.

Iată de ce prima sentință a tablei de calcul a magiei negre este: Viața trebuie înfrântă. Iată de ce, în anumite școli de magie neagră discipolii sunt învățați oribila și sălbatica practică de a lovi cu cuțitul animalele vii, cu indicația precisă a acelei părți din corpul animalului care dă naștere la cutare sau cutare forță necesară celui care sacrifică. Dintr-un punct de vedere exterior, se pot constata trăsături comune între magia neagră și vivisecție. Știința actuală, ca urmare a materialismului său, are nevoie de vivisecție. Curentul de opinie împotriva vivisecției se inspiră din rațiuni profund morale. Dar nu vom reuși să abolim vivisecția din domeniul științei decât atunci când vom înapoia medicinei clarviziunea. Numai pentru că și-a pierdut clarviziunea, medicina apelează la vivisecție. Când vom fi cucerit din nou lumea astrală care s-a retras din noi, clarviziunea va permite medicului să pătrundă prin spirit în interiorul organelor bolnave, iar vivisecția va fi abandonată ca inutilă.

Cunoașterea vieții astrale ne permite o concluzie capitală: lumea fizică este produsul lumii astrale.

Se poate cita un exemplu din miile de cazuri care reflectă întrepătrunderea reciprocă a păcatelor umane cu evenimentele lumii astrale și repercusiunea în astral a păcatelor comise în viața terestră: epidemiile care au bântuit mai ales în Evul Mediu. Lepra este rezultatul terorii provocate de invaziile hunilor și ale popoarelor asiatice asupra populațiilor Europei. Popoarele mongole, într-adevăr, descendente ale Atlanților, erau purtătoare ale unor germeni ai degenerescenței. Contactul cu ei a produs mai întâi boala morală a fricii în planul astral al omului. Substanța corpului astral se descompunea și acest teren de descompunere astrală devenea un fel de teren de cultură în care se dezvoltau bacteriile care au provocat pe pământ boli cum ar fi lepra.

Ceea ce respingem astăzi din noi către planul astral reappare mâine în plan fizic. Ceea ce semănăm în plan astral va fi recoltat pe pământ în vremurile viitoare. Recoltăm, deci, astăzi roadele mentalității materialiste înguste cu care strămoșii noștri au însămânțat planul astral.

Se poate deduce de aici importanța esențială pe care o are faptul de a ne hrăni cu adevăruri oculte. Dacă știința ar accepta, fie doar ca ipoteză, datele ocultismului, lumea s-ar schimba. Materialismul a cufundat omul într-un asemenea întuneric că e necesară acum o imensă concentrare de forțe pentru a-l scoate la lumină. Omul cade sub influența bolilor sistemului nervos care, sunt adevărate epidemii psihice.

Ceea ce numim *sentiment* revine pe pământ, trecând prin planul astral, sub formă de realitate, de evenimente, de fapte. Din planul astral vin tulburările nervoase care-i epuizează pe oameni.

Iată de ce fraternitatea ocultă a hotărât să se arate în prim-plan și să reveleze omenirii adevărurile ascunse. Omenirea trece printr-o criză și trebuie ajutată să-și recâștige echilibrul, sănătatea. Or, sănătatea, echilibrul, nu pot să revină decât prin spiritualitate.

CONFERINȚA a X-a

Planul astral (partea a II-a)

Ocultistul nu este niciodată un om care se gândește să impună dogme. Este doar un om care relatează ce a văzut, ce a experimentat în plan astral și în plan spiritual sau ceea ce maeștrii demni de încredere i-au revelat. Nu vrea să convertească, ci să stârneasce și în ceilalți simțul trezit în el care să-i facă și pe ei capabili să vadă.

Vom vorbi aci despre omul astral, așa cum îi apare clarvăzătorului. Omul astral cuprinde o lume întreagă de senzații, de pasiuni, de emoții și impulsuri ale sufletului. Acestea se traduc pentru simțul interior în forme și culori. Corpul astral însuși este un nor de formă ovoidală care scaldă și învâluie omul. El poate fi perceput din interior.

În omul fizic trebuie să cercetăm substanța și forma. Substanța se reînnoiește în răstimp de șapte ani; forma rămâne, pentru că dincolo de substanță se află spiritul constructor care nu este altul decât corpul eteric pe care nu-l vedem. Nu vedem decât opera sa, corpul. Ochiul fizic nu vede în organism decât ceea ce este încheiat nu și ceea ce este în curs de formare.

Când avem în vedere corpul astral, adică propriul nostru corp astral, lucrurile stau cu totul altfel. Il simțim din interior prin pasiunile și diversele mișcări ale sufletului.

Capacitatea clarvăzătorului constă în a vedea din afară ceea ce în viața obișnuită simțim din interior. Atunci sentimentele, pasiunile, gândurile, toate se traduc în forme vii și vizibile, constituind aura învelișului fizic, aureola.

Așa cum corpul eteric construiește fizic, pasiunile construiesc corpul astral. Tot ceea ce trăiește în aură se exprimă în acest scop. Fiecare aură umană posedă nuanțele ei speciale, cuoriile dominante. Pe această culoare fundamentală se răsfrâng toate celelalte. De exemplu, temperamentul melancolic dă o nuanță albastră; dar în aură se revarsă din afară atâtea impresii diferite că observatorul se poate ușor înșela, mai ales dacă se ocupă de propria lui aură.

Clarvăzătorul își vede propria aură răsturnată, adică exteriorul ca fiind în interior și interiorul ca fiind exterior, pentru că vede din afară. Ce vede atunci?

Toți fondatorii de religii au fost clarvăzători desăvârșiți și călăuze spirituale ale omenirii, iar sentințele lor morale s-au constituit în reguli de viață, motivate de adevărurile astrale și spirituale. Așa se explică similitudinile dintre toate religiile. O asemenea similitudine

există între cele *opt cărări* ale Căii lui Buddha și cele opt Beatitudini ale lui Christos. Fondul de adevăr constă în faptul că de fiecare dată când omul își dezvoltă o virtute, el își dezvoltă și o nouă facultate de percepție. Dar de ce sunt opt etape? Pentru că cel înzestrat cu clarvedere știe că aceste facultăți care pot deveni organe de percepție sunt opt.

Organele de percepție ale corpului astral se numesc în ocultism flori de lotus (roți sacre, chakra); roata cu șaisprezece spițe, sau floarea de lotus cu șaisprezece petale, se află în zona laringelui.

În timpuri străvechi, floarea de lotus se învârtea într-un anume sens, în sens invers acelor de ceasornic, adică de la dreapta la stânga. La omul de astăzi, roata s-a oprit; nu se mai învârte. Numai la clarvăzători începe acum din nou să se miște, dar în sens contrar, adică de la stânga la dreapta. Opt petale din șaisprezece erau vizibile altădată. Petalele intermediare erau ascunse. În viitor vor apărea toate. Primele opt sunt datorate acțiunii de inițiere inconștientă, celelalte opt inițierii conștiente, rezultată din efortul personal. Aceste opt petale din urmă sunt cele care dezvoltă beatitudinile lui Christos.

Omul posedă și altă floare de lotus, cu douăsprezece petale, situată în regiunea inimii. Odinioară numai șase petale erau vizibile. Dobândirea celor șase virtuți le va dezvolta în viitor și pe celelalte șase petale. Cele șase virtuți sunt: controlul asupra gândirii, forța de inițiativă, echilibrul facultăților, optimismul care permite să vezi părțile pozitive ale tuturor lucrurilor, spiritul eliberat de prejudecăți și, în sfârșit, armonia vieții sufletului. Atunci cele douăsprezece petale se vor pune în mișcare. Prin ele se exprimă caracterul sacru al numărului douăsprezece pe care-l regăsim în cei doisprezece apostoli, cei doisprezece cavaleri ai regelui Arthur și de fiecare dată când este vorba de creație și de acțiune. Se întâmplă așa pentru că orice lucru se dezvoltă în lume străbătând douăsprezece nuanțe diferite. Poemul lui Goethe *Misterele (Die Geheimnisse)*, exprimând idealul Rosicrucienilor, constituie un exemplu. După explicațiile date de Goethe însuși unor tineri, în acest poem fiecare din cei doisprezece companioni Rosicrucieni reprezintă o confesiune religioasă. Găsim aceste adevăruri și în semne și simboluri; căci simbolurile nu sunt invenții arbitrare, ci realități. De exemplu, simbolul Crucii, ca și cel al Zvasticii, este reprezentarea Chakrei cu patru petale a omului. Floarea cu douăsprezece petale își găsește expresia în simbolul Rosicrucii și a celor doisprezece companioni. Al treisprezecelea, aflat printre ei, companionul invizibil, unindu-i pe toți, reprezintă adevărul care leagă toate religiile între ele. Orice început, orice nouă revelație religioasă este un „treisprezece” care oferă o nouă sinteză din cele douăsprezece nuanțe ale adevărului spiritual.

Din acest adevăr se nasc ritualurile și ceremoniile culturale ale religiilor. În adâncul tuturor riturilor și al cultelor stabilite de clarvăzători vorbește înțelepciunea divină. Lumea astrală se exprimă prin ele în lumea fizică. Ritualul reprezintă un reflex a ceea ce se petrece în lumile superioare. Așa se întâmplă și în ritualul francmason și în religiile asiatice. La nașterea unei noi religii, un inițiat pune bazele pe care se va ridica ritualul cultului exterior. Evoluând, ritualul, imagine vie a lumii spirituale, se îndreaptă spre sfera creației artistice, arta provenind tot din lumea astrală, iar ritualul devine frumusețe. Așa s-a întâmplat îndeosebi în vremea civilizației grecești.

Arta este un eveniment astral a cărui cauză a fost uitată.

Un exemplu îl constituie misterele și zeii greci. În mistere, hierofantul proiectează dezvoltarea umană în trei faze: omul-animat, omul-uman și omul-zeu (veritabilul

supraom și nu falsul supraom al lui Nietzsche). Cu aceste trei tipuri, el furnizează inițiaților o imagine vie, proiectată în lumina astrală. În același timp, aceste trei tipuri nesesizabile direct se exprimă în poezie și în sculptură prin trei simboluri: 1. tipul bestial: satyrul; 2. tipul uman: Hermes sau Mercur; 3. tipul divin: Zeus, Jupiter. Fiecare dintre ei, cu tot ceea ce-l înconjoară, reprezintă un ciclu complet al umanității. Astfel, discipolii Misterelor au transpus în artă ceea ce văzuseră în lumina astrală.

Apogeul vieții terestre, pentru om, este atins în prezent în jurul vârstei de treizeci și cinci de ani. De ce se întâmplă așa? De ce Dante și-a început călătoria la treizeci și cinci de ani, mijlocul vieții umane?*

* Este vorba de călătoria imaginară în Infern, relatată în *Divina Comedie*, care începe cu versul: „Nel mezzo di camin del nostra vita” (n. red.).

Pentru că în acel moment, omul, a cărui activitate fusese concentrată asupra elaborării corpului fizic, se întoarce spre ținuturile spirituale și-și poate orienta activitatea pentru a deveni clarvăzător. Dante a devenit astfel clarvăzător la treizeci și cinci de ani. La această vârstă, forțele fizice nu mai acaparează influxul spiritual; aceste forțe, pe care corpul le eliberează, se pot transforma în clarviziune.

Atingem aici un mister profund: legea transformării organelor. În om totul evoluează spre o transformare a organelor. Partea cea mai elevată a sa rezultă din ceea ce este cel mai jos în el, prin transfigurare. Așa se transformă, de exemplu, organele sexuale. O dată cu separarea sexelor, corpul astral s-a divizat: o parte inferioară producând organul sexual fizic, partea superioară dând naștere gândirii, imaginației, cuvântului.

Organul sexual (forța de reproducere) și organul vocii (cuvântul creator) erau altădată un tot. Se înțelege acum legătura unind cei doi poli, apăruiți acolo unde nu era decât un singur organ. Polul negativ, animal, și polul pozitiv, divin, altădată uniți, s-au separat.

Al treilea Logos este puterea creatoare a cuvântului (așa cum este exprimată la începutul Evangheliei Sfântului Ioan) al cărei reflex este cuvântul omenesc. Faptul acesta și-a găsit o expresie profundă în vechile mituri și legende despre chipul lui Vulcan cel Șchiop. Misiunea lui era să întrețină focul sacru. El șchiopătează pentru că în timpul inițierii omul trebuia să piardă ceva din forțele lui fizice inferioare; partea de jos a corpului vine dintr-un trecut care trebuie să dispară. Natura umană inferioară trebuie să cadă pentru a se ridica apoi pe treapta cea mai de sus. În cursul evoluției sale, omul s-a scindat în inferior și superior.

În unele tablouri din Evul Mediu, omul este înfățișat împărțit în două printr-o linie. Partea superioară stângă și capul se află deasupra liniei, partea superioară dreaptă și partea de jos a corpului sunt sub linie. Această linie este o indicație privitoare la trecutul și viitorului corpului omenesc.

Floarea de lotus cu două petale se află sub frunte, la baza nasului și este un organ astral încă nede dezvoltat care va forma într-o zi două antene sau două aripi; găsim acest simbol în coarnele care se văd pe capul lui Moise.

Văzut de sus în jos, cu cap și organ sexual, omul este sintetic și identic, fiind produsul trecutului. De la stânga la dreapta este simetric reprezentând prezentul și viitorul. Dar aceste două părți simetrice nu au aceeași valoare.

De ce suntem în mod obișnuit dreptaci? Mâna dreaptă, cea mai activă astăzi, se va atrofia mai târziu. Stânga este organul care va supraviețui când se vor dezvolta cele două aripi ale frunții. Creierul din piept va fi inima care va deveni organul cunoașterii. Și vom avea trei organe de locomoție.

Înainte ca omul să se ridice, a fost un timp în care a mers în patru labe. Aceasta este originea enigmei pe care o prezintă sfînxul. El întreba: Ce ființă merge în copilărie în patru labe, la mijlocul vieții în două și la bătrânețe în trei? Oedip îi răspunde: Omul, care, într-adevăr, copil fiind merge în patru labe, iar bătrân fiind se sprijină în toiag. În realitate, enigma și răspunsul se refereau la o evoluție completă a umanității, trecute, prezente și viitoare, așa cum era cunoscută în vechile mistere. Patruped într-o epocă anterioară a evoluției sale, omul stă azi în două picioare; în viitor va zbura și se va folosi într-adevăr de trei puncte de sprijin: cele două aripi care vor reprezenta dezvoltarea „florii de lotus” cu două raze vor deveni organul voinței sale motrice și, pe lângă aceasta, va fi aparatul metamorfozat din partea stângă a pieptului și a mâinii stângi. Acestea vor fi organele de locomoție în viitor. La fel ca și partea și mâna dreaptă, se vor atrofia și organele de reproducție actuale, iar omul își va naște, așa cum am văzut mai sus, semenul prin forțele verbului; cuvântul său va modela în eter corpuri asemănătoare cu sine însuși.

CONFERINȚA a XI-a

Devakhan sau Cerul (partea I)

Ceea ce în mod obișnuit se numeste în sanscrită Devakhan cuprinde un lung interval de timp care se scurge între moartea omului și noua lui naștere. După moarte, sufletul învață mai întâi, în plan astral, să se dezobișnuiască de instinctele legate de corp. Trece apoi în Devakhan unde petrece o viață îndelungată între două încarnări.

Ca și lumea astrală, lumea devakhanică nu este un mediu, ci o stare. Ea ne înconjoară chiar și în această viață, dar nu ne dăm seama. Pentru a înțelege prin analogie starea devakhanică și funcțiile Devakhanului în viața terestră și în viața universală, cel mai bine ar fi să ne referim din nou la starea de somn.

Somnul este, pentru imensa majoritate a oamenilor, o stare enigmatică. În somn, corpul eteric al omului rămâne legat de corpul adormit și-și continuă traviul vegetativ și reparator; dar corpul astral și Eul individual se despart de acest corp adormit, pentru a trăi o viață independentă.

În timpul zilei, întreaga noastră viață conștientă ne uzează, ne arde corpul fizic. De dimineață până seară, omul consumă multă forță. Corpul astral transmite corpului fizic senzații care-l uzează și-l epuizează. Noaptea, dimpotrivă, corpul astral acționează cu totul altfel. Nu mai transmite senzații venite din afară; el prelucrează aceste senzații și pune ordine și armonie acolo unde ziua adusesese dezordine și discordanță prin haosul percepțiilor. Deci ziua corpul astral îndeplinește o muncă pasivă, fiind receptor și transmițător. Noaptea el joacă un rol activ, de ordonare și construcție, care repară forțele uzate.

Particularitatea omului în starea lui actuală constă în faptul că astralul lui nu poate să facă în același timp această muncă nocturnă de reparare și să perceapă și ce se întâmplă în jurul lui în lumea astrală. Cum am putea scuti corpul astral de munca lui pentru a-l lăsa să se ocupe de viața din lumea astrală?

Procedul adeptului, pentru a-și elibera corpul astral, consta în cultivarea senzațiilor și a gândurilor care au deja în ele însele un anumit ritm transmisibil corpului fizic; pe de altă parte, el evită pe toți aceia care provoacă dezordinea și tulburarea. El trebuie să nu se mai lase copleșit de dezordinea bucuriilor și a durerilor extreme și recomandă egalitate de suflet.

O lege suverană călăuzește natura; totul trebuie să aibă un ritm. După ce omul și-a dezvoltat floarea de lotus cu douăsprezece petale care constituie organul său de percepție, de strălucire astrală și spirituală, el poate să acționeze asupra corpului său și să-i imprime un ritm nou care să-l scape de oboseală. Datorită acestui ritm și acestei restabiliri a armoniei, corpul astral nu mai are de împlinit în timpul somnului munca lui de reparator fără de care corpul fizic s-ar degrada.

Întreaga viață din timpul zilei nu este decât o tulburare a corpului nostru fizic. Toate bolile provin din excesele corpului astral. Cel care mănâncă prea mult provoacă în corpul astral plăceri care acționează asupra corpului fizic perturbându-l. Astralul ruinează corpul pentru a-și procura plăceri haotice. Din acest motiv unele religii impun postul. Prin post corpul astral, mai puțin ocupat și mai calm, se detașează parțial de corpul fizic. Vibrațiile lui se potolesc și imprimă corpului eteric un ritm regulat. Postul redă deci corpului eteric un ritm regulat, el pune în armonie viața (corpul eteric) și forma (corpul fizic), adică pune universul în armonie cu omul.

Am văzut ce rol joacă astralul în timpul somnului. Unde se află în tot acest timp Eul omului? Chiar în Davakhan. Numai că în somn nu suntem conștienți de aceasta. Trebuie să facem distincția între somnul bântuit de vise și somnul profund. Somnul cu vise corespunde conștiinței astrale. Somnul profund, fără vise, acela care se instalează după primele vise, corespunde stării devakhanice. Nu ne aducem aminte de ea, pentru că această stare nu este constientizată de creierul fizic obisnuit. Numai inițierea superioară poate face să fie cunoscute percepțiile somnului profund. Inițiatul obține continuitatea conștiinței de la starea de veghe, trecând prin somnul cu vise, până la somnul fără vise. El leagă aceste trei stări în întregul ființei sale.

Să studiem acum situația omului în Devakhan după moarte. După un anumit timp, corpul eteric se dispersează în forțele eterului viu. Care este atunci misiunea corpului astral și a conștiinței? Eul și corpul astral trebuie să construiască un nou corp eteric pentru existența care va urma. Șederea în Devakhan este în parte consacrată dobândirii acestor calități. Într-adevăr, substanța corpului fizic se schimbă tot mereu în așa fel încât, din șapte în șapte ani, ea este integral reînnoită. Și substanța eterică se reînnoiește, cu toate că structura și forma ei rămân identice sub acțiunea Eului superior. După moarte, această substanță se întoarce în întregime în mediul eteric și, ca și în cazul corpului fizic, nu mai păstrează nimic de la o încarnare la alta. Încarnările succesive se produc deci cu corpuri eterice în întregime reînnoite. Iată de ce, de la o încarnare la alta, fizionomia și forma corpului se schimbă atât de mult. Ele nu depind de voința individului, ci de *karma* lui, de pasiunile și acțiunile sale involuntare.

Cu totul alta este situația unui discipol care a trecut prin inițiere. El și-a dezvoltat încă de pe pământ corpul eteric în așa fel încât să-l poată păstra, să-l facă apt să intre după

moarte în Devakhan. El a reușit pe pământ să trezească în forțele sale eterice un spirit de viață, constituindu-și una din cele trei părți, de acum nepieritoare ale ființei sale. Acest corp eteric elaborat în spirit de viață se numește în sanscrită *budhi*. Când discipolul a cucerit acest spirit de viață, el nu mai este obligat să-și reformeze în întregime corpul eteric între două încarnări. Va petrece deci un timp mult mai scurt în Devakhan. Iată de ce el duce dintr-o încarnare în alta, aceeași dispoziție, același temperament, același caracter dominant. Când maestrul în ocultism a reușit să-și dirijeze conștient nu numai corpul eteric ci și corpul fizic, rezultă și de aci un principiu spiritual numit în sanscrită „atma”, adică omul-spirit. Ajuns la acest grad, inițiatul își conservă trăsăturile corpului fizic de fiecare dată când se încarnează pe pământ. Își va păstra în întregime conștiința trecând de la viața pământească la viața cerească și de la o încarnare la alta. De aici provine legenda inițiaților care trăiesc o mie sau două mii de ani. Adică pentru ei nu există nici kamaloka, nici Devakhan, ci continuitatea persistentă a conștiinței dincolo de moarte și naștere.

Se aduce uneori obiecția următoare față de ideea de reîncarnare: „Dacă omul și-a împlinit misiunea lui pe pământ înseamnă că el o cunoaște, atunci de ce să se mai întoarcă?” obiecția ar fi justă dacă omul s-ar întoarce pe același pământ. Dar cum de obicei nu revine decât după vreo două mii de ani, el găsește natura, pământul, omenirea cu totul noi; acestea au evoluat și el poate acum să facă o nouă ucenicie și să îndeplinească o nouă misiune.

Aceste perioade de reînnoire a pământului care determină momentul reîncarnării sunt determinate de trecerea soarelui prin semnele Zodiacului. Cu opt secole înainte de Christos, soarele își avea punctul vernal în semnul Berbecului. Vedem o reflectare a acestui timp în legenda Lânei de Aur și în numele de mielul lui Dumnezeu care i se dă lui Christos. Cu două mii o sută saizeci de ani înainte de aceasta, soarele se afla în semnul Taurului, ceea ce a influențat culte cum sunt cele ale Boului Apis în Egipt sau cele ale lui Mithra în Persia. Cu două mii o sută saizeci de ani mai înainte, punctul vernal se afla în semnul Gemenilor și-i găsim o imagine în cosmogonia vechii Persii și în cele două figuri opuse – ale lui Ormuzd și Ahriman. Când s-a prăbușit civilizația Atlantidei – care a precedat timpurile vedice, soarele își avea punctul vernal în Rac al cărui semn este ☉ și care marca sfârșitul unei perioade și începutul alteia.

Popoarele au fost întotdeauna conștiente de importanța raporturilor care le leagă de constelații. De fapt, marile perioade ale omenirii se află sub influența revoluțiilor celeste, a mișcării pământului în raport cu soarele și stelele.

Acest fapt explică diferența dintre epoci și dă fiecărei încarnări un sens nou. Două mii o sută saizeci de ani cuprind timpul necesar pentru o încarnare masculină și o încarnare feminină, cele două aspecte sub care omul adună toată experiența unei epoci.

Ce determină schimbarea florei și a faunei de pe pământ? Spiritele Deva și formele Devakhanului.

Darwin încearcă să demonstreze evoluția terestră prin lupta pentru existență, ceea ce nu explică nimic. Pentru ocultist, formele active ale Devakhan modifică flora și fauna. Pe măsură ce omul este mai avansat, el poate participa mai mult la această muncă. Acțiunea omului asupra formelor naturii este cu atât mai constructivă cu cât conștiința lui e mai dezvoltată.

Inițiatul poate interveni în lumea Devakhanului, unde iau naștere noi plante. Devakhanul este ținutul în care se formează vegetația. În kamaloka astrală omul contribuie la făurirea regnului animal. Kamaloka se află în sfera lunară, pe când Devakhanul depinde de soare.

Omul este astfel legat de toate regnurile naturii. Platon vorbește despre simbolul Crucii, spunând că sufletul lumii este legat de corpul lumii ca de o cruce. Ce semnificație are această crucificare? Este sufletul care trece prin toate regnurile naturii. Într-adevăr, spre deosebire de om, planta își are rădăcina sau, dacă vreți, capul cu funcțiile hrănitoare în jos, întorcând în sus, spre soare, organele sale de reproducere. Animalul este intermediar, prin poziția lui de obicei orizontală. Omul și planta se ridică vertical formând o cruce, crucea lumii, animalul fiind așezat transversal.

Participarea omului, după moarte, la planurile superioare, la făurirea regnurilor inferioare, va deveni conștientă în vremurile viitoare. Conștiința va călăuzi raporturile care fac ca întotdeauna o floră nouă să corespundă cu o nouă cultură umană. Misiunea divină a spiritului este să muncească la făurirea viitorului. Nu va fi nici miracol, nici întâmplare. Flora și fauna vor reprezenta expresia voluntară a sufletului omenesc transfigurat.

Munca desfășurată pe pământ se realizează pe de o parte de *Deva* (zei) și pe de alta de om.

Dacă vom zidi o catedrală, ne desfășurăm acțiunea asupra mineralului. Munții de o parte și de alta a Nilului sunt opera acestor *Deva*; templele de pe cele două maluri sunt opera oamenilor. Scopul este același: transfigurarea pământului.

În viitor, omul va învăța să acționeze asupra tuturor regnurilor naturii cu aceeași conștiință cu care prelucrează astăzi mineralul; el va modela ființe vii și va lua asupra sa munca zeilor, transformând pământul în Devakhan.

CONFERINȚA a XII-a

Devakhan (partea a II-a)

Devakhan (reședința zeilor) corespunde cu raiul creștin, cu lumea spirituală a ocultiștilor.

Se înțelege de la sine că descriind aceste ținuturi care doar în aparență sunt extraterestre, căci ele se află în raporturi vii cu lumea noastră, dar care nu sunt accesibile pentru simțurile fizice, nu putem vorbi despre ele decât prin simboluri și alegorii, căci limbajul nu exprimă decât lumea simțurilor.

Devakhan cuprinde șapte trepte sau șapte regiuni distincte eșalonate în ordine ascendentă. Dar acestea nu sunt etaje sau locuri precise; sunt stări de spirit și de suflet. Devakhanul este pretutindeni, învăluindu-ne ca și lumea astrală. Însă noi nu-l vedem. Inițiatul dobândește succesiv, prin exerciții, facultățile necesare pentru a-l vedea. Vom analiza felul în care Devakhanul se deschide treptat celui care dobândește posibilități noi de percepție.

În prima formă de clarviziune, visele devin mai regulate și prezintă imagini remarcabile, cuvinte pline de înțeles. Ele se încarcă din ce în ce mai mult de un sens care poate fi descifrat și raportat la viața reală. Visezi, de exemplu, că arde casa unui prieten și afli apoi că acesta s-a îmbolnăvit. Aceste prime deschideri spre Devakhan îl fac să semene cu un cer pe care se mișcă nori care se grupează și iau treptat forme vii.

În cea de-a doua formă a clarviziunii, visele capătă contururi foarte precise. Acestea sunt figurile geometrice și simbolice ale celor mai elevate religii, semnele sacre din toate timpurile, care sunt, la drept vorbind, limba verbului creator, hieroglifile vii ale limbajului universal: crucea este semnul vieții, pentagrama sau steaua în cinci colțuri, semnul verbului; hexagrama sau steaua în șase colțuri, dublul triunghi inversat, semnul macrocosmosului reflectat în microcosmos etc. Dar aceste semne pe care noi le reprezentăm prin linii abstracte apar aici colorate, vii și fulgurante pe un fond de lumină. Totuși ele nu sunt veșminte ale unor ființe vii, ci desemnează, ca să spunem așa, normele și legile creației. Din ele s-au alcătuit formele figurilor animale pe care primii inițiați le-au ales pentru a reprezenta mișcarea aparentă a soarelui în constelațiile Zodiacului. Inițiatii au tradus viziunile lor în semnele acestora, cum este cel al Racului, de exemplu, reprezentând un vârtej cu două sensuri contrare. Cele mai vechi caractere scrise, sanscrite, egiptene, grecești, runice, unde fiecare literă are întotdeauna un sens ideografic, au fost toate la originea lor figuri celeste.

Pe această treaptă a viziunii sale, discipolul nu se află decât pe pragul Devakhanului; el trebuie să pătrundă în interior, să găsească calea de trecere de la lumea astrală la prima treaptă a lumii devakhanice. Toate școlile secrete au cunoscut acest drum, chiar și creștinismul primelor secole, deși nu a recurs la vechile modalități de inițiere, a posedat un învățământ esoteric ale cărui urme pot fi regăsite.

Faptele Apostolilor îl menționează pe Dionisie, un discipol inițiat al Sfântului Pavel care a propovăduit un creștinism esoteric. Mai târziu, în secolul al IX-lea, Jean Scot Erigenus a fondat, de asemenea, la Curtea lui Carol Pleșuvul un creștinism esoteric. Apoi acesta a fost încet, încet acoperit de dogmă. Dar când se pătrunde în Devakhan, se confirmă descrierea făcută de Dionisie.*

* V. lucrarea lui R.Steiner, [Ierarhiile spirituale](#), apărută în limba română în Editura Univers Enciclopedic, București, 1995 (n. red.).

Respirația ritmică din Yoga reprezintă unul din mijloacele practicate pentru a pătrunde în lumea Devakhanului. Semnul sigur că intrarea chiar a avut loc este experiența prin care trece conștiința în această fază, redată în filosofia vedică prin cuvintele: *tat twam asi* (acesta ești tu).

În vis omul își vede propria sa formă corporală privită din afară. Își vede corpul întins pe pat, dar ca pe un înveliș gol. În jurul acestei forme goale, corpul astral strălucește ca un nimb ovoidal, apărând ca o aură din care corpul s-a retras, în timp ce corpul se prezintă ca o formă pentru mulaje goală. Este o viziune în care raporturile sunt inversate, ca într-un clișeu fotografic negativ. Această viziune devine obișnuită pentru toate lucrurile: Se poate vedea, într-un fel, sufletul cristalelor, al plantelor, al animalelor sub formă de lumini radiante, în timp ce substanța lor fizică apare ca un gol, un vid. Dar numai lucrurile naturale se văd în acest fel; nu și ceea ce este făcut de mâna omului. Pe această primă treaptă a Devakhanului, se contemplă deci fața astrală a lumii fizice. Acestea sunt așa-numitele continente ale Devakhanului, formă negativă a văilor, munților, a continentelor fizice.

Antrenându-se în meditație, în timp ce-și reține respirația, inițiatul ajunge pe a doua treaptă a Devakhanului. Cavitățile formate de substanța fizică se umplu cu un sistem de curenți spirituali care sunt curenții vieții universale traversând orice lucru, constituind oceanul Devakhanului. Aici, inițiatul se cufundă în izvorul creator de vieți. El vede această viață ce pe o rețea de fluvii imense ale căror albie irigă totul. În același timp, o senzație ciudată și cu totul nouă pune stăpânire pe el. Începe să simtă că trăiește în metale. Reichenbach, autorul cărții despre *Od* a constatat acest fenomen la toți subiecții senzitivi pe care îi pune să ghicească metalele învelite în hârtie.

Entitățile pe care le întâlnește acolo sunt cele pe care Dionisie Areopagitul le numește Arhangheli sau Însuflețitori ai metalelor¹. Ei corespund celei de-a doua trepte a clarviziunii.

¹ În germană, arhanghelul este numit Erzengel, iar Erz înseamnă minereu (n. red. franceze).

Ajungem la cea de-a treia treaptă a clarviziunii când gândirea se eliberează de orice legătură cu lumea fizică, când inițiatul se simte în viața gândirii, dar fără conținutul gândirii. Maestrul spune discipolului său: „Trăiește în așa fel încât să stăpânești funcția intelectului fără conținutul său”. O nouă lume se deschide atunci. După ce a văzut continentele și fluviile Devakhanului (adică sufletul astral al lucrurilor și curenților vieții), se percepe aerul, atmosfera devakhanică. Este o atmosferă absolut diferită de atmosfera noastră; substanța ei este vie, sonoră, sensibilă, ca un sentiment. Ea răspunde fiecăruia dintre gesturile, actele, gândurile noastre prin undulații, lumini, sunete. Tot ceea ce se întâmplă pe pământ se repercutează aici sub formă de culori, de lumini și sunete. Fie că trăim aici în timpul somnului, fie după moarte, putem urmări aici ecourile de pe pământ. Putem, de exemplu, să ascultăm zgomotul unei bătălii; nu se vede lupta propriu-zisă, nici evenimentele ei; nu se aud strigătele luptătorilor, nici bubuitul tunurilor. Dar luptele și îndârjirea apar sub formă de fulgere și tunete. Devakhanul nu ne desparte de pământ, dar ni-l arată ca din exterior. Nu mai simțim durerea și bucuria petrecându-se în noi, ci le privim obiectiv ca pe un spectacol. Este o nouă ucenicie a compasiunii și a milei. Devakhanul este o școală unde durerile și bucuriile acestei lumi sunt privite dintr-un punct de vedere mai înalt unde totul se străduiește să transmute chinurile în bucurii, căderile în noi avânturi, moartea într-o înviere.

Acestea toate nu au nimic de-a face cu contemplarea pasivă sau cu fericirea mai mult sau mai puțin egoistă din cer, așa cum și-o închipuie unii autori religioși, care cred că suferințele damnaților fac parte din bucuriile celor aleși. Este un cer viu unde dorința infinită de simpatie și de acțiune, existente în sufletul omenesc, se deschide spre câmpuri de activitate nelimitate și spre perspective infinite.

Pe treapta a patra de pătrundere în Devakhan, lucrurile apar sub forma Arhetipurilor lor. Nu mai este un clișeu negativ, ci tipul original care ni se arată. Aici se află laboratorul lumii care cuprinde toate formele din care a ieșit creația; acestea sunt „ideile” lui Platon, „împărăția mamelor” despre care vorbește Goethe și de unde aduce el fantoma Elenei. În această stare a Devakhanului apare ceea ce India numește cronica Akasha. În limbaj modern l-am numi cliseul astral al tuturor evenimentelor lumii. Tot ceea ce a trecut prin corpul astral al oamenilor se fixează într-o substanță infinit mai subtilă, materia negativă. Pentru a înțelege cum sunt posibile aceste imagini care plutesc în nimbul astral al pământului, trebuie să ne folosim de comparații și analogii. Vocea umană pronunță cuvinte care formează unde sonore, care pătrund prin alte urechi în alte creiere pentru a produce imagini și gânduri. Fiecare din aceste cuvinte este un val sonor de o formă foarte distinctă care, dacă am putea-o vedea, s-ar deosebi de oricare alta. Să ne închipuim că

aceste vorbe ar putea fi fixate și congelate, ca un val de apă sub acțiunea unui frig intens și brusc. În acest caz, cuvintele ar cădea la pământ sub formă de aer înghețat și le-am putea recunoaște pe fiecare după forma lui. Ar fi cuvinte cristalizate .

Și acum, în locul procesului de densificare să ne reprezentăm fenomenul invers. Știm că fiecare corp poate trece de la starea cea mai densă la starea cea mai imaterială: solidă, lichidă, gazoasă. Subtilizarea materiei poate atinge o limită pe care, dacă o depășim, ajungem la materia negativă numită *Akasha*. Toate evenimentele se imprimă în ea în mod definitiv și în ea se regăsesc toate, chiar cele aparținând trecutului celui mai îndepărtat.

Aceste reprezentări din *Akasha* nu sunt nemișcate; ele se derulează constant ca imagini vii în care lucrurile și personajele se mișcă și uneori chiar vorbesc. Forma astrală a lui Dante invocată, va vorbi în stilul ei, conform lumii din care făcea parte. Aceste imagini sunt aproape întotdeauna cele care apar în ședințele de spiritism și trec drept spiritul celui mort.

Trebuie să învățăm să descifrăm paginile acestei cărți cu imagini vii și să derulăm nenumăratele role ale cronicii universului. Nu vom reuși aceasta decât făcând distincția între aparență și realitate, între schema umană și sufletul viu, dar pentru acesta este nevoie de exerciții zilnice și un lung antrenament, pentru a evita erorile de interpretare. Căci se poate întâmpla, de exemplu, având în față forma lui Dante să primim răspunsuri exacte, de la ea dar care nu emană de la individualitatea lui Dante, care continuă să evolueze, ci de la un alt Dante, fixat în mediul eteric al timpului său.

A cincea treaptă este sfera armoniei celeste. Regiunile superioare ale Devakhanului se disting prin faptul că toate aceste sunete devin aici mai clare, mai luminoase, mai sonore. Se percepe într-o grandioasă armonie vocea tuturor ființelor, armonie pe care Pitagora o numea muzica sferelor. Este cuvântul interior, verbul viu al universului. Fiecare ființă dobândește acum, pentru clarvăzătorul devenit clauditor, o sonoritate particulară, ca un fel de aură sonoră. Atunci fiecare ființă îi spune ocultistului numele său. În Geneză, Iehova îl ia pe Adam de mână și Adam dă nume tuturor ființelor. Pe pământ individul se simte pierdut în mulțimea celorlalte ființe. Aici fiecare își are sonoritatea lui specifică și, totuși, în același timp, omul se cufundă în toate ființele, se simte una cu anturajul său.

Discipolul ajuns pe această treaptă se numește Lebedă. El aude sunetele prin care i se adresează maestrul și le transmite mai departe lumii. Lebăda melodioasă a lui Apollon transmitea sonoritățile din Lumea de Dincolo. Se spune că ea vine din țara Hiperboreienilor, adică din țara în care se duce soarele la apus, din cer.

Am ajuns în punctul în care se trece de cealaltă parte a lumii stelare. Citim cronică Akasha nu dinspre partea pământului, ci dinspre partea cerului și ea devine scrierea ocultă a stelelor. Trăim în interiorul sferei astrilor și simțim izvorul original al universului, al Logosului.

Regăsim în mituri amintirea acestei trepte a Lebedei, și mai ales în Evul Mediu, prin povestirile Graalului care reflectă experiențele lumii devakhanice. Toate faptele de vitejie descrise aici sunt săvârșite de Cavalerii Graalului care reprezintă marile impulsuri care, la ordinul maestrilor, străbat omenirea.

Timpul în care a fost compusă legenda Sfântului Graal, sub impulsul marilor inițiați, este acela în care începe avântul burgheziei și în care se dezvoltă, venind din Scoția în Anglia și de acolo în Franța și Germania, miscarea marilor orase libere. Omul eliberat aspiră

inconștient la adevăr și viață divină. În legenda lui Lohengrin, Elsa reprezintă sufletul omenesc, sufletul Evului Mediu care tinde să se dezvolte, cel care, în ocultism, este mereu reprezentat sub formă feminin. Cavalerul Lohengrin venit dintr-o lume necunoscută, din castelul Sfântului Graal, pentru a o elibera, reprezintă maestrul venit să aducă adevărul. El este mesagerul inițiatului, adus de simbolică Lebădă. Mesagerul marilor inițiați se numește „Lebădă”; nu e voie să-l întrebi nici de unde vine, nici care este adevăratul lui nume. Nu trebuie să te îndoiești de adevăratul lui titlu de noblețe. Trebuie să-l crezi pe cuvânt și să recunoști pe fața lui lumina adevărului. Cine nu are credință nu este în stare să-l înțeleagă și nu este vrednic să-l asculte. De aici interdicția lui Lohengrin ca Elsa să-l întrebe despre originea și numele lui. Lebăda este Chela* care-l aduce pe Maestru.

* Ucenicul (în sanscrită).

Mesagerul maestrului în plan fizic este discipolul inițiat care s-a ridicat la a cincea treaptă și pe care maestrul îl trimite în lume. Astfel, legenda relatează ceea ce se întâmplă în planurile superioare. În mituri și legende lumina este proiectată de Logos, verbul solar și planetar.

CONFERINȚA a XIII-a

Logosul și Lumea

Să încercăm acum să ne ridicăm prin contemplarea dezvoltării umane până la Logosul care a creat lumea noastră; să ne întoarcem, în acest scop pe urmele evoluției până la un anumit punct.

Știința esoterică actuală urcă, din punct de vedere istoric, până în epoca pietrei, în vremea în care omul trăia în caverne necunoscând altă armă decât piatra cioplită. Viața lui era simplă, orizontul îngust, gândirea limitată la apărare și la căutarea hranei.

Știința ocultă ajunge, dincolo de această epocă a pietrei, la o altă epocă din istoria omenirii, aceea a oamenilor care locuiau în Atlantida. Aceștia se deosebeau de omenirea de mai târziu prin aspectul lor fizic. Omul preistoric – faptul este cunoscut – prezenta o parte frontală nedezvoltată. Dezvoltarea părții anterioare a frunții s-a produs o dată cu dezvoltarea creierului și a gândirii. Creierul fizic era altădată mult mai mic decât partea eterică, aceasta din urmă depășindu-l din toate părțile. În cursul evoluției, proporțiile celor două capete s-au apropiat. Un anumit punct din creierul eteric aflat astăzi în interiorul craniului, era atunci exterior lui. În evoluția atlanților care a durat mai multe milioane de ani, a existat un moment când acest punct s-a interiorizat. Momentul este capital, căci de îndată ce omul a început să gândească, să ia cunoștință de sine, a spus: Eu! și a început să calculeze, să combine ceea ce nu putuse face până atunci. În schimb, primii atlanți posedau o memorie mai fidelă, o memorie impecabilă. Toată știința lor se sprijinea, nu pe raporturile între fapte, ci pe memoria faptelor. Știau, din memorie, că un anumit eveniment va antrena o serie de alte evenimente, dar nu le sesizau cauzele și nu se puteau gândi la ele. Ideea de *cauzalitate* nu exista la ei decât în stadiu embrionar.

Acestei puternice capacități de memorare, ei îi adăugau o alta nu mai puțin prețioasă: forța voinței. Omul de astăzi nu poate acționa direct, prin voința sa, asupra forțelor vieții. Nu poate deci grăbi creșterea plantelor, după voia lui. Atlantul putea s-o facă, el extrăgea chiar din plante o forță eterică pe care știa cum s-o folosească. O făcea din instinct, fără ajutorul cunoștințelor și al unui raționament precis pe care noi îl numim astăzi spirit științific. Pe măsură ce forța intelectuală a început să-și facă apariția la atlanti, însoțită de reflecție, calcul, gândire, facultățile instinctive și de clarvedere au intrat în declin.

Dacă pătrundem și mai adânc în istoria atlantiților, ajungem la o epocă foarte îndepărtată în care a devenit posibilă exprimarea prin limbaj, adică prin sunete articulate. Momentul corespunde celui în care omul a învățat să meargă în picioare. Limbajul nu poate apare decât la ființele care stau drept. Trebuie să stai în picioare pentru a pronunța sunete articulate.

Înainte acestui continent și a mării rase a atlantiților din care au ieșit toate neamurile Europei și ale Asiei, a existat un alt continent și o altă rasă umană, cufundată încă în animalitate - rasa lemurienilor. Știința nu o admite decât ca pe o ipoteză. Anumite insule în sudul Asiei și în nordul Australiei stau totuși mărturie, fiind resturi modificate ale vechiului continent lemurian.

Temperatura era în aceste epoci mult mai ridicată decât în zilele noastre. Atmosfera era încărcată de vapori, era formată din aer și apă, și străbătută de numeroși curenți. Întâlnim ființe rudimentare respirând nu pe gură, ci prin branhiile.

În evoluția umană, organele nu încetează să se transforme, să-și schimbe natura și obiectul. Astfel, omul primitiv, mergea în patru labe și nu avea la dispoziție sunetele articulate pentru a vorbi, nici urechi de auzit. Dar avea în plus pentru a se mișca, în elementul semi-lichid, semi-gazos, un organ care-i servea pentru a înota și pentru a pluti. Când elementele s-au separat, iar omul a putut să stea în picioare pe pământ solid, acest organ s-a transformat în plămâni, brahiile în urechi, labele din față în mâini, devenite instrumente de muncă libere. Pe deasupra a mai dobândit și limbajul articulat.

Această transformare a avut o importanță capitală pentru omenire. Citim în Geneză: „Dumnezeu cel Veșnic i-a suflat în nări omului duh de viață și omul a primit duh viu”. Pasajul descrie momentul evoluției în care omul a început să respire aerul exterior. O dată cu capacitatea de a respira, el a dobândit un suflet interior și prin el posibilitatea de a-și simți interiorul, posibilitatea ca în viitor să-și simtă eul trăind în suflet.

Când prin respirație sângele omului s-a fortificat, suflete superioare sufletului-grup al animalelor, suflete individualizate prin principiul Eului s-au putut încarna în el pentru a împinge evoluția spre fazele ei deplin omenești apoi spre cele divine. Aceste suflete nu s-au putut încarna până când corpurile nu au avut posibilitatea de a respira aerul. Aerul este un element care animă. Omul în timpul acela a aspirat literalmente sufletul divin venit din cer. Cuvintele Genezei, înțelese în sensul evolutiv al speței umane, pot fi luate deci ad litteram. A respira, înseamnă a se spiritualiza. De aici s-au născut exercițiile din vechea Yoga, bazate pe ritmul respirației, dând posibilitatea corpului de a se lăsa pătruns de spirit. Într-adevăr, prin respirație comunicăm cu sufletul lumii. Aerul pe care-l aspirăm este veșmântul corporal al acestui suflet superior, tot așa cum carnea noastră este veșmântul ființei inferioare.

Aceste schimburi respiratorii marchează trecerea de la vechea conștiință care era doar traversată de imagini, ca o oglindă, la conștiința actuală care primește de la corp percepții

sensibile și are astfel un caracter obiectiv. Conștiința prin imagini, sau conștiința *imaginativă* nu putea reflecta un obiect, dar își făurea un conținut interior prin forța plastică născută din ea. Cu cât ne întoarcem mai departe în trecutul omenirii, cu atât vedem mai mult sufletul omului, nu în el, ci în jurul lui. Ajungem în acel punct în care organele senzoriale nu există decât în germene, iar omul nu primește de la obiectele exterioare decât impresii de atracție sau repulsie, de simpatie sau antipatie. Această ființă nu este încă un om în sensul pe care-l știm noi, ci un germene de om care-și orientează mișcările conform acestor atracții sau repulsii.

În existența acestei conștiințe imaginative se află răspunsul la toate discuțiile filosofice despre obiectivitatea și realitatea lumii și ea dă posibilitatea respingerii filosofiilor pur subiective ca aceea a lui Berkeley. Universul și omul sunt în același timp subiectivi și obiectivi. Acești doi poli ai Ființei și ai vieții sunt necesari evoluției. Subiectivul universal devine universul obiectiv și omul trece de la subiectiv la obiectiv, prin constituirea graduală a corpului său fizic, ca să se întoarcă apoi de la obiectiv la subiectiv prin dezvoltarea sufletului său superior (*manas*), a spiritului său de viață (*buddhi*) și a corpului său spiritual (*atma*).

Conștiința pe care o avem în starea de vis este o supraviețuire atavică a conștiinței imaginative de altădată.

O particularitate a acestei conștiințe imaginative este caracterul ei creator. Ea creează, în realitatea ei, forme și culori care nu există în realitatea fizică.

Conștiința obiectivă este analitică; conștiința subiectivă este plastică; ea are o forță magică.

Am văzut conștiința obiectivă și analitică a omului succedând conștiinței subiective și plastice. Procedul prin care sufletul, care mai întâi învăluia omul ca un nor, a pătruns apoi în corpul fizic poate fi comparat cu cel al unui melc care mai întâi își secretă propria cochilie iar după aceea se cuibărește în ea. Așa a pătruns sufletul în corpul pe care mai întâi l-a modelat și căruia i-a pregătit din afară organele de percepție. Forța viziunii cu care este înzestrat ochiul nostru astăzi este aceeași forță care odinioară se exercita asupra lui din afară pentru a-l construi. Răsturnarea activității sufletului care din extern a devenit intern este, de asemenea, marcată de o hieroglifă reprezentând două vârtejuri de sens contrar: prima mișcare, spre interior, este exprimată de un vârtej, a doua mișcare, din interior spre exterior, se exprimă prin celălalt desen. Semnul zodiacal ☿ al Racului marchează sfârșitul unei direcții și începutul alteia de sens contrar.

În mijlocul celei de-a treia epoci, epoca lemuriană, se află punctul în care sufletul intră în casa pe care și-a construit-o și începe să anime corpul din interior; dacă trecem dincolo de acest punct ne aflăm în prezența umanității astrale, trăind pe un pământ pur astral. Într-o fază precedentă, nu mai vedem omul și pământul decât într-o stare pur devakhanică. Omul nu are conștiință pentru imagine, dar este străbătut de gândurile cosmice. Sufletul lui superior este amestecat în întregul univers, participând la gândirea universală.

Cu cât ne întoarcem mai mult în urmă în dezvoltarea în paralel a pământului și a omului, cu atât mai mult ne apropiem de starea embrionară și fluidică, iar acestea sunt mai aproape de starea spirituală. Astăzi, când am atins punctul de jos al curbei descendente, pământul și oamenii au dobândit cel mai înalt grad de soliditate și vor urca prin acțiunea voinței individuale spre starea spirituală.

Care este sensul acestei evoluții? Unde se aflau ființele dacă la început nu erau decât în stare de gemeni? De unde a ieșit speța umană? Cine a creat-o? Aici trebuie să facem pasul care ne revelează o treaptă de viață și o putere de manifestare superioară vieții omenești și planetare.

Această putere este Logosul.

Cu ce diferă întreaga viață omenească și planetară de viața Logosului? Această întrebare pare să ceară de la noi un salt în necunoscut, într-un univers de alt ordin. Și totuși, există în lumea noastră, fenomene analoge prin care putem să înțelegem sau măcar să presimțim puterea creatoare a Logosului.

Să presupunem că o inteligență omenească cuprinde tot ceea ce-i este accesibil, că posedă o cunoaștere ordonată a oricărei experiențe terestre și a oricărei experiențe planetare. Ea ar putea re trăi toate formele de evoluție. Dar n-ar putea, numai cu această forță să treacă dincolo de momentul apariției omului și a sistemului planetar în univers. Ar rămâne deci în domeniul a ceea ce a putut fi experimentat de om; inteligența noastră n-ar putea depăși această limită.

Dar puteam să ne ridicăm la un alt fel de conștiință decât cea care reproduce experiențele în inteligență. Există anumite stări de activitate productivă în care spiritul omenesc devine creator și poate naște ceva nemaivăzut și absolut nou. Aceasta este, de exemplu, starea de suflet a sculptorului în momentul în care concepe, în care percepe, ca într-un fulger, în fața spiritului său, forma unei statui al cărei model nu l-a văzut niciodată, dar pe care-l creează. Aceasta este starea de suflet a poetului când concepe o operă dintr-o singură răsuflare, într-o viziune creatoare a spiritului său. Această forță productivă nu se inspiră dintr-o idee de natură intelectuală, ci dintr-un sentiment de ordin spiritual. Priviți o găină care clocește. Ea este complet absorbită de clocit și o încearcă un sentiment de voluptate în care întrezărește ca în vis nașterea puiului înaripat. Această voluptate în creație se regăsește în toate etapele Cosmosului și degajă o căldură analogă. Dacă ne reprezentăm inteligența universală ca pe o lume a gândurilor accesibile Eului superior (*manas*), percepem apoi această forță a căldurii care penetrează universul ca o emanație a izvorului creator al oricărei vieți (spiritul vieții: *buddhi*) și putem presimți prin ea acea lume rodnică care a existat înainte de vremea noastră și care a clocit-o pe a noastră. Ne ridicăm atunci de la *manas* la *buddhi* și de la *buddhi* la *atma*.

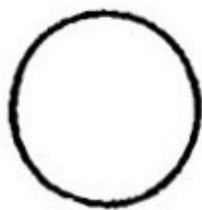
Verbul care naște Eul omului, microcosmosul, este *al treilea Logos*.

Să ne reprezentăm apoi forța Eului superior al omului, *manas*, cuprinzând tot universul ca o căldură care generează viața, și vom ajunge la *al doilea Logos* care creează macrocosmosul și a cărui reflectare apare în sufletul omenesc în activitățile sale creatoare (*buddhi*).

Sursa lor comună este *întâiul Logos*, acel Dumnezeu insondabil, centrul tuturor manifestărilor.

Ocultistul a reprezentat dintotdeauna cele trei Logosuri prin semnele următoare:

Întâiul Logos

Al doilea Logos

Al treilea Logos

și le-a rezumat în cifra: 7 - 7 - 7 sau cifra esoterică a celor trei Logosuri. Cifra lor esoterică este multiplicarea succesivă a celor trei șeptari evolutivi, adică 343.

CONFERINȚA a XIV-a

Logosul și Omul

În prelegerea de ieri ne-am întors în trecutul omului din punctul de vedere al formei și corpului său. Să revenim astăzi asupra trecutului stărilor sale de conștiință.

Ne întrebăm adeseori dacă oamenii sunt singurele ființe de pământ care posedă conștiința de sine. Sau ce raport există între conștiința umană și aceea a animalelor, plantelor și metalelor. Aceste făpturi au, în general, o conștiință a lor?

Ne gândim că o mică găză se plimbă pe trupul unui om și nu vede din el decât un deget. Nu-și poate da seama cum este organismul lui, nici sufletul lui. Suntem exact în aceeași situație față de întreg pământul și față de alte ființe care trăiesc pe el. Un materialist nu are nici un fel de idee despre sufletul pământului; îi lipsește pentru aceasta percepția propriului său suflet, tot așa cum, dacă mica găză nu știe nimic despre sufletul omului, e din cauză că nu are suflet pentru a-l simți.

Sufletul pământului e mult mai presus de sufletul omenesc și omul nu știe nimic despre el. În realitate, toate ființele au o conștiință, dar omul se deosebește de el prin aceea că această conștiință a lui este astăzi perfect adaptată la planul fizic.

În afara stării de veghe care corespunde acestui plan, el mai cunoaște și alte stări de conștiință care-l înrudesesc cu celelalte regnuri. În timpul somnului fără vise, conștiința umană trăiește pe un plan devakhanic, așa cum o face continuu conștiința vegetalelor. Dacă o plantă suferă, suferința ei provoacă o perturbare în conștiința devakhanică. Asemănătoare cu aceea a visului, conștiința animalului se află în plan astral, adică animalul are o conștiință astrală a lumii, asemenea omului care visează.

Aceste trei stări de conștiință sunt foarte diferite. În planul fizic nu există reprezentări și idei decât prin intermediul organelor de simț și al realităților exterioare cu care acestea ne pun în legătură. În planul astral mediul înconjurător se percepe numai sub formă de imagini și se simte în același timp ca ceva în care ești foarte implicat.

De ce omul, conștient în plan fizic se simte atât de evident despărțit de tot ceea ce nu face parte din el? Pentru că primește toate impresiile dintr-un mediu ambiant pe care-l percepe clar ca fiind în afara corpului său. Dimpotrivă, în planul astral, el nu poate percepe prin simțuri, ci prin simpatia care-l face să pătrundă în inima celor care îi ies în cale. Conștiința astrală nu este închisă într-un câmp relativ îngrădit; ea este într-un fel curgătoare, fluidă. În planul devakhanic, conștiința este tot așa de difuză ca o substanță gazoasă. Nu există aici o disciplină analoagă cu cea a conștiinței fizice, în care nimic nu pătrunde decât prin intermediul simțurilor.

În ce scop s-a făcut această ocluziune a conștiinței, succedând conștiinței imaginative? Fără aceasta, omul n-ar fi putut niciodată spune *Eu* despre el însuși. Germenele divin care se află în om n-a putut pătrunde în el în decursul evoluției sale, decât prin cristalizarea corpului fizic. Unde era acest spirit divin înainte de solidificarea pământului și de conturarea conștiinței? Geneza ne spune: „Duhul lui Dumnezeu plutea pe ape”. Acest spirit divin, scânteie a Eului, se afla încă în planul astral, unde toate conștiințele se contopesc ca valurile oceanului.

În Devakhanul superior, dincolo de treapta a patra numită *Arupa* (fără corp), acolo unde începe această antimaterie numită *Akasha*, își are sediul conștiința mineralelor. Trebuie să dobândim o înțelegere reală a ceea ce este mineral și să găsim legătura morală care ne leagă de el. Rosicrucienii, în Evul mediu, îi făceau pe discipolii lor să admire castitatea mineralelor. „Imaginați-vă, spuneau ei, că, rămânând uman în gândire și simțiri, omul ar putea deveni la fel de pur, la fel de lipsit de orice dorință ca mineralul: ar fi atunci stăpânul unei forțe spirituale infailibile”. Dacă se poate spune că spiritele diverselor minerale se află în Devakhan, se poate, de asemenea, spune, că în mod reciproc spiritul mineralului este ca un om care n-ar trăi decât într-o conștiință devakhanică.

Nu trebuie deci să negăm conștiința altor ființe. Toate aceste trepte de conștiință, omul le-a străbătut pe curba descendentă a evoluției. La origine el a fost asemenea mineralelor, în sensul că Eul său rezida într-o lume superioară și îl călăuzea de sus. Dar evoluția are drept scop eliberarea de o dependență care-l leagă pe om de ființe dotate cu o conștiință superioară conștiinței lui, pentru ca să ajungă să fie el însuși deplin conștient în cele mai înalte planuri.

Toate aceste planuri de conștiință se interferează astăzi în om:

1. Conștiința mineralului care este cea a somnului profund (pe care omul modern o pierde).
2. Conștiința vegetalului care este cea a somnului obișnuit.
3. Conștiința animală care este cea a visului.
4. Conștiința fizică obiectivă care este conștiința normală a stării de veghe, în timp ce celelalte două sunt rămase din alte vremuri atavice.
5. O conștiință care repetă cea de-a treia treaptă, conservând însă obiectivitatea dobândită. Imaginile au culori clare și sunt distincte față de cel care le percepe; atracția sau repulsia subiectivă dispar. În aceasta nouă conștiință imaginativă, rațiunea dobândită în lumea fizică își păstrează drepturile.
6. Nu visul, ci somnul devine o stare conștientă. Nu numai că se percep imagini, dar se intră în esența ființelor și a lucrurilor percepând sonoritățile lor interioare. În plan fizic,

se dă fiecărui lucru un nume, dar el rămâne exterior acelui lucru. Numai pe noi înșine ne putem exprima din interior, zicând: eu, acest nume inexprimabil al individualității conștiente. Acesta este elementul fundamental al oricărei psihologii. Prin acest cuvânt distingem personalitatea noastră de restul universului. Dar când atingem conștiința lumii sunetelor, fiecare lucru ne comunică numele lui inexprimabil. Prin clăudiență îi percepem sunetul care-i exprimă ființa intimă și care face din el o notă în univers, distinctă de toate celelalte.

7. Încă o treaptă și somnul profund devine conștient. Starea e indescriptibilă pentru că depășește orice comparație: Nu putem spune decât că ea există.

Acestea sunt cele șapte stări de conștiință prin care trece omul. Va traversa în viitor și altele. Există întotdeauna o stare principală în centru, trei în urmă și trei în față, care reproduc la un mod mai elevat cele trei stări inferioare. Călătorul care înaintează se află întotdeauna în centru față de orizont.

Fiecare stare de conștiință se elaborează în cursul celor șapte stări de viață și fiecare stare de viață în cursul celor șapte stări de formă. Șapte stări de formă constituie deci întotdeauna o stare de viață; șapte stări de viață compun o evoluție planetară ca aceea a Pământului nostru, de exemplu.

Cele șapte stări de viață duc la formarea celor șapte regnuri din care patru sunt vizibile astăzi: mineralul, vegetalul, animalul și umanul.

Parcursul unei stări de viață se numește o oră.

Omul trece deci în fiecare stare de conștiință prin 7 x 7 stări de formă; ceea ce înseamnă 7 x 7 x 7 metamorfoze sau 343 de metamorfoze care sunt tot atâtea etape ale naturii umane.

Dacă cineva și-ar putea reprezenta într-o singură imagine cele 343 stări de formă, ar avea o reprezentare a celui de-al treilea Logos.

Dacă și-ar putea reprezenta cele 49 de stări de viață ar avea imaginea celui de-al doilea Logos.

Dacă și-ar putea reprezenta cele 7 stări de conștiință ar avea idee despre întâiul Logos.

Evoluția constă într-o acțiune reciprocă a tuturor acestor forme. Pentru a trece de la o formă la alta, trebuie un nou spirit (aceasta este acțiunea Sfântului Duh), pentru a trece de la o stare de viață la alta, trebuie o nouă forță (aceasta este acțiunea Fiului), pentru a trece de la o stare de conștiință la alta, e nevoie de o nouă conștiință (acțiunea Tatălui).

Iisus Christos a introdus în omenire o nouă stare de viață și a fost cu adevărat Logosul intrupat. La ivirea lui Christos o nouă forță a pătruns în lume pregătind un pământ nou, într-un nou raport cu cerurile.

CONFERINȚA a XV-a

Evoluția Planetelor și a Pământului

Pentru a încerca să ne facem o idee despre această evoluție, trebuie să recurgem nu la abstracții, ci la imagini. Imaginea are o virtute dătătoare de viață și creatoare pe care nu o are ideea pură. Simbolică într-o lume, ea corespunde cu ceva real într-o lume superioară.

Știm că pământul nostru, înainte de a ajunge la starea lui actuală, a traversat o fază numită lunară sau luna. Dar această veche lună, fază anterioară a pământului are în vedere cu totul altceva decât satelitul actual al pământului sau orice altă planetă pe care astronomia ar putea-o descoperi vreodată. Corpurile cerești pe care omul le vede astăzi sunt cele care s-au mineralizat. Ochiul nostru nu poate vedea decât obiectele care conțin ceva mineral și reflectă lumina, adică cele care posedă un corp fizic. Când ocultistul vorbește despre regnul mineral, el nu vorbește despre pietre, ci de un mediu în care se dezvoltă conștiința omului de astăzi. Mulți savanți consideră flința vie ca pe o simplă mașină, respingând ideea unei forțe vitale. Această mentalitate provine din faptul că organismul nostru nu poate contempla viața în mod direct. Iată de ce ocultistul spune că în zilele noastre omul trăiește în lumea minerală.

Analizați ochiul. El este un instrument fizic complicat, un fel de cameră obscură, având pupila drept fereastră și cristalinul drept lupă. Întregul corp este format dintr-o sumă de aparate fizice tot așa de delicate și complicate. Urechea este un clavicin cu o claviatură și cu membrane în loc de coarde. Situația este aceeași pentru fiecare organ de simț. Conștiința omului modern nu este îndreptată decât către corpul său fizic sau mineral. Dar dacă ea se trezește mai întâi în acest plan, nu înseamnă că nu apare, încetul cu încetul, și în alte planuri ale ființei omenești, în cel constituit de forțele vitale (natura vegetală a omului), în cel care este dominat de forțele sensibilității (natura animală a omului) și, în sfârșit, în natura umană propriu-zisă.

Actualmente, omul nu cunoaște decât ceea ce este mineral în univers. Instinctul și sensibilitatea animalelor, creșterea plantelor, nu le cunoaște după legile lor proprii, ci numai în expresia lor fizică. Să ne închipuim că o plantă subzistă în ființa ei supra-fizică, dar își pierde substanța minerală; ea va deveni invizibilă pentru noi.

Dar, dacă omul nu cunoaște decât mineralul, cel puțin acesta este în puterea lui. El îl prelucrează, îl modelează, îl topește, îl combină. El remodelează fața pământului. Deocamdată nu poate să facă altceva decât să lucreze această față a pământului cu mijloace mecanice. Dacă ne întoarcem în perioada preistorică, când mâna omului nu-l atinsese încă vom găsi pământul așa cum a ieșit din mâinile zeilor. Dar de când omul a pus stăpânire pe regnul mineral, pământul se schimbă și ne putem aștepta ca în curând întreaga lui suprafață să poarte amprenta mâinii omului, după aceea a zeilor.

La începuturi zeii au acordat o formă fiecărui lucru. În ceea ce privește mineralul, această putere formatoare a trecut de la zei la oameni. Vechile tradiții ne învățau că această muncă de metamorfozare a pământului trebuia săvârșită cu un triplu scop: acela de a realiza înțelepciunea; frumusețea și virtutea. Pe această triplă bază, omul trebuie să transforme pământul într-un templu. Atunci ființele apărute mai târziu decât omul, în evoluția lor, vor privi opera umană cum privim noi astăzi lumea minerală ieșită din mâna zeilor. Catedralele, mașinile, nu se făuresc în zadar. Cristalul pe care îl extragem astăzi din pământ e realizat de zei așa cum construim noi monumente și ne făurim mașini. Așa cum, altădată, ei au creat lumea minerală dintr-o masă haotică, tot așa catedralele, invențiile și chiar instituțiile noastre sunt germenii din care se va naște lumea de mâine.

După ce a transformat lumea minerală, omul învață s-o transforme și pe cea vegetală. Este o treaptă superioară de putere. Așa cum construiește astăzi clădiri, omul va putea

crea și modela mâine plantele, acționând asupra substanței vegetale* . Apoi, omul se va înălța mai sus, va forma nu numai ființe vii ci chiar ființe conștiente, când puterea lui se va exercita și asupra regnului animal. Când va fi în măsură să se reproducă pe el însuși prin voința lui conștientă, va înfăptui pe o treaptă superioară ceea ce realizează astăzi în lumea minerală accesibilă simțurilor.

* Această previziune a lui R. Steiner începe să prindă viață prin realizările ingineriei genetice (n. red.).

Germenele acestei reproduceri a propriei persoane, eliberată de orice senzualitate, este cuvântul. Prima dată omul a primit conștiința o dată cu primul suflu pe care l-a respirat; conștiința va atinge perfecțiunea când el va putea transfera în cuvânt acea putere creatoare cu care este înzestrată astăzi gândirea lui . Actualmente, el nu încredințează aerului decât vorbele sale, dar, când se va fi ridicat la o conștiință creatoare superioară, va putea comunica aerului imagini. Cuvântul va fi atunci o „imaginație” complet vie. Dând corp imaginilor va da corp cuvântului purtător de imagine. Când nu vom mai întrupa doar gândurile noastre în obiecte, ca în fabricarea unui ceas, de exemplu, ci vom da corp „imaginilor”, acestea vor deveni vii; ceasul, de exemplu, va trăi ca o plantă.

Iar când omul va ști cum să confere viață pentru ceea ce este mai înălțător în el, aceste „imagini” vor avea existență proprie, reală, comparabilă cu aceea a animalelor. Atunci, în sfârșit, omul se va putea reproduce pe sine însuși. La încheierea acțiunii de transformare a pământului, atmosfera întreagă va răsună de forța verbului. Astfel omul trebuie să evolueze până când va fi în stare să-și modeleze mediul după imaginea ființei lui interioare. Inițiatul îl precede pe acest drum. Este evident că astăzi pământul nu poate produce corpuri umane așa cum o va putea face la sfârșitul evoluției sale. De abia atunci corpurile vor fi gata să servească de expresie pentru ceea ce noi numim Logos. Marele misionar, singurul care a manifestat în corpul său uman, asemănător cu al nostru, această putere a Logosului, a Logosului întrupat, este Christos. El a apărut la jumătatea evoluției noastre pentru a ne indica țința.

Ne punem acum întrebarea sub ce formă trăia spiritul uman înainte ca, prin intermediul respirației, să intre în noi. Pământul este reîncarnarea unei planete precedente care în ocultism se numește Luna. Pe această Lună, mineralul pur nu exista, ea fiind alcătuită dintr-o substanță analoagă lemnului, intermediară între mineral și vegetal. Suprafața ei nu avea duritatea minerală; am putea-o cel mult compara cu turba. Pe acest substrat creșteau ființe jumătate-plante, jumătate-moluste; exista și un al treilea regn intermediar între om și animalul actual. Aceste ființe erau înzestrate cu o conștiință visătoare, imaginativă. Ne putem reprezenta materia din care erau făcute comparând-o cu cea care alcătuiește masa nervoasă a crustaceelor sau materia cerebrală. Într-adevăr, densitatea acestei materii a produs substanța cerebrală actuală. Dar în timp ce pe Lună ea putea trăi în stare gelatinoasă, pe pământ trebuia protejată de un înveliș osos protector, carapacea crustaceelor sau cutia craniană. Astfel, toate substanțele din care suntem constituiți sunt extrase din macrocosmos. Această pregătire universală a fost necesară pentru ca Eul să poată coborî în om.

Dar am văzut că omul n-a putut să primească germenele Eului său decât în clipa în care a putut respira aerul înconjurător. Atunci ce respira el pe Lună?

Cu cât ne întoarcem mai mult la începuturile evoluției cu atât temperatura e mai ridicată. Aerul în stările anterioare se transformă în căldură și apoi în foc; focul ia locul aerului. Lemurienii mai respirau încă foc. Iată de ce s-a spus în scrierile oculte că oamenii au fost instruiți mai întâi de Spiritele focului. Când omul fizic a pus piciorul pe pământ, aerul a

devenit elementul lui vital. Dar omul alterează acest aer, transformându-l în dioxid de carbon și astfel procesul respirator a făcut să mai înainteze cu o treaptă procesul de materializare a globului nostru. Acțiunea plantelor restabilește echilibrul. Totuși, este evident că datorită faptului că trupul omului are nevoie să asimileze oxigenul din aer, ponderea dioxidului de carbon sporește pe suprafața pământului, anemiind organismul uman*. Va veni un timp în care corpurile fizice vor dispărea și în care omul și pământul vor fi de natură astrală. Căci natura fizică se distruge prin propriile sale forțe. Dar înainte ce această metamorfoză să se producă, o noapte cosmică se va instala, analoagă celei care a marcat trecerea de la vechea Lună la pământul nostru actual.

* Creșterea ponderii CO₂ în atmosferă este unul dintre fenomenele care pun în pericol în prezent starea de echilibru a planetei noastre. Se datorează nu numai activității biologice, ci îndeosebi activității industriale a omului, iar efectul cel mai pregnant este cel de modificare a climei, deci indirect a condițiilor de viață a omului (n. red.).

Omul-animal care trăia pe Lună este strămoșul omului fizic terestru, iar spiritele de foc ale acestei epoci lunare sunt generatoarele spiritului uman de astăzi. Ceea ce pe lună era încarnat în foc, pe pământ se încarnează în aer. Dar unde vom găsi amintirea, în omul actual, a acestei acțiuni a Spiritelor focului? Pe lună ființele nu aveau sângele cald. Cine a creat căldura sângelui dând prin ea viață pasiunilor? Chiar acest foc pe care ființele l-au respirat pe Lună și care re trăiește pe pământ în sângele lor. Spiritul aerului învăluie astăzi într-un veșmânt ușor, sensibil, acest corp care închide în el moștenirea fazei lunare: căldura sângelui, creierul, măduva spinării, nervii.

Aceste exemple ne arată că trebuie să studiem de foarte aproape transformarea substanțelor pentru a înțelege metamorfoza care s-a săvârșit în cursul fazelor anterioare ale pământului. Dacă ne întoarcem și mai mult în trecut, vom vedea că planeta avusese anterior un corp pur gazos și, înaintea lui, un corp alcătuit din materie sonoră. În acest sunet se află verbul universal, de unde a început dezvoltarea umană, îndreptându-se apoi spre lumină, foc, aer. În această a patra stare, spiritul uman a devenit conștient. Începând de acum, orientarea care i-a fost dată de verb îi vine din interior, având drept călăuză propria-i conștiință. Ființa lui primordială se realizează în „Eu”. Apariția conștientă a „Eului” este realizarea în om a principiului lui Christos.

Dacă ne întoarcem până la forma elementară, vom fi absorbiți în cuvânt, în sunetul curgător. În a doua formă elementară, am fost străbătuți de lumina curgătoare. A treia formă elementară ne-a umplut de căldură. În sfârșit, în a patra formă elementară, în atmosfera terestră, am văzut apărând conștiința care i-a permis omului să spună „Eu”.

Sunet Curgător;
Lumină Curgătoare;
Căldură – Foc;
Aer – Forme Minerale;

CONFERINȚA a XVI-a

Cutremure, Vulcani și Voință Umană

În lecția precedentă ne-am întors în evoluția umană până la punctul în care s-a produs separarea sexelor. Acest moment este rezultatul unei lente pregătiri cosmice. După noaptea care a separat faza vechii luni de faza terestră, pământul apare întâi amestecat cu forțele soarelui și ale lunii actuale. Formau, astfel, un singur corp care, încetul cu încetul, s-a diferențiat, dând naștere celor trei corpuri pe care le cunoaștem acum. Or, divizarea sexelor este rezultatul divizării între formele lunare și cele terestre. Forțele feminine de reproducție se află sub influența lunii. Luna rămâne legată de ceea ce călăuzește pe pământ reproducerea oamenilor și a animalelor bisexuate. În felul acesta, cunoștințele pe care le dobândește ocultistul revelează ce acțiuni intră în joc în sistemul planetar.

Când soarele era încă unit cu pământul și cu luna, nu existau nici plante, nici animale, nici oameni în sensul actual al cuvintelor. Nu exista decât regnul vegetal, cu toate că se prezenta altfel decât cel de astăzi. El a păstrat un raport special cu forțele solare, analoage cu raportul lunii cu animalele și al oamenilor cu pământul. Atâta timp cât soarele a fost unit cu pământul-lună, plantele își orientau florile spre centrul globului; când soarele s-a despărțit de pământ, ele și-au îndreptat florile spre el. Am văzut că în acest fel plantele au adoptat o poziție inversă față de cea a omului ridicându-se vertical ca și el, dar în sens contrar, în timp ce animalul se află la jumătatea drumului între poziția omului și cea a plantelor. Coloana lui vertebrală e orizontală. Pe măsura separării celor trei corpuri cerești regnurile corespunzătoare au luat aspectul pe care-l cunoaștem astăzi; cel vegetal în timpul separării de soare, animalul în timpul separării de lună. Alcătuirea inițială a forțelor conținea în germene tot ceea ce a primit apoi un aspect fizic. Să ne imaginăm o substanță încălzită până la temperaturi foarte înalte și apoi răcită; atunci capătă formă toate elementele care se aflau în ea.

În timpul lunii vechi vom găsi și forțele solare care, la un moment dat, au fost concentrate într-un astru exterior lunii. Luna se învârtea în jurul acestui vechi soare, în așa fel încât îi arăta mereu aceeași parte; rotația lunii în jurul pământului este o continuare a aceleiași mișcări, descrisă altădată în jurul vechiului soare. Aceste două astre, la începutul și la sfârșitul acestei perioade cosmice, au fuzionat în același fel în care pământul, luna și soarele au fuzionat la începutul perioadei terestre, și în fine se vor reabsorbi. Niciodată efectul acestor două astre n-ar fi putut interveni în evoluție dacă, după ce s-au separat, nu și-ar fi retopit forțele. Luna a dezvoltat în vremea când era exterioară soarelui forțele care au permis mai târziu să apară un al treilea corp. În timpul acestei separări, omul a putut să-și dezvolte ceea ce avea apoi să primească un aspect fizic și să-i permită pe pământ o conștiință obiectivă, conștiința stării de veghe.

Perioada lunară a fost precedată de o perioadă solară. În acest punct al evoluției totul este viață pur solară. Ocultismul vede în soare o stea fixă care a fost mai înainte o planetă, tot așa cum vede în pământ o planetă destinată să devină soarele unui sistem viitor. În perioada solară omul nu are decât o conștiință asemenea somnului fără vise.

Dar o altă stare a precedat perioada solară; soarele nu era încă nici chiar o planetă. Omul nu cunoștea decât o stare de transă sau de somn profund. Nu era încă ființa de lumină care avea să fie pe vechiul soare; vibra doar ca un sunet în pura armonie a acestei perioade saturniene, cu care de altfel actualul Saturn nu are nimic de-a face.

După perioada noastră de conștiință fizică limpede, va veni a cincea stare, de imaginație astrală conștientă, în cursul unei perioade pe care o vom numi jupiteriană, căreia îi va succeda perioada lui Venus, în care va deveni conștient ceea ce astăzi este încă somn inconștient; și, în sfârșit, perioada lui Vulcan, corespunzând stării de conștiință celei mai înalte pe care o poate atinge un inițiat.

Dar raporturile pământului cu planetele nu se vor opri aici.

Perioada noastră terestră actuală se poate împărți în două părți. În prima s-a pregătit ceea ce trebuia pentru ca sângele nostru să fie roșu. Cine ne-a dat acest sânge roșu? - În timpul separării care s-a produs între pământ și soare, acest glob compus din substanțe foarte fluide a fost străbătut de forțele la fel de fluide ale lui Marte. Înainte de trecerea lui Marte, nici o urmă de fier nu exista pe pământ. Apariția lui a fost rezultatul trecerii sale; toate substanțele care conțin fier, asemenea sângelui nostru, au suferit influența lui Marte. Marte a colorat substanțele pământului și influența lui a permis apariția sângelui roșu; iată de ce prima jumătate a perioadei terestre se numește perioada marțiană.

Fierul, în vremurile acelea, era o substanță fluidă. Metalele s-au întărit ulterior; singurul metal care nu s-a solidificat încă este mercurul. Când se va produce această solidificare, sufletul omului va deveni independent de corpul fizic, iar viziunea astrală imaginativă va deveni conștientă. Acest fapt este legat de forțele lui Mercur care influențează a doua parte a perioadei terestre pe măsură ce ele se vor densifica în vederea solidificării. Pământul este în același timp Marte și Mercur. Este ceea ce inițiații au introdus în vorbirea curentă numind zilele săptămânii după planetele care sunt legate de evoluția noastră; Marte și Mercur, sunt plasate între Lună și Jupiter: luni, marți, mercuri, joi.*

* Însemnând: Ziua Lunii, a lui Marte, a lui Mercur și a lui Jupiter (n. red.).

Interiorul pământului. — Știința fizică nu cunoaște încă decât scoarța pământului, stratul mineral care nu este, în fond, decât pelicula subțire de la suprafața pământului. În realitate, pământul este compus dintr-o succesiune de straturi concentrice pe care le vom descrie:

1. Stratul mineral conține metale a căror substanță se găsește în corpul fizic a tot ceea ce trăiește la suprafață. Această scoarță, semănând cu o piele în jurul ființei vii care este pământul, nu are decât câteva leghe grosime.

2. Nu vom înțelege al doilea strat decât realizând ideea că există o materie opusă aceleia pe care o cunoaștem, că există o viață negativă, opusă vieții. Aici orice viață se stinge. O plantă, un animal introdus în acest strat ar fi aneantizat pe loc, dizolvat în masa lui. Această a doua carapace, pe jumătate lichidă, care învăluie pământul este cu adevărat cercul morții.

3. Al treilea strat este un cerc al conștiinței răsturnate. Orice chin apare ca o bucurie; orice bucurie ca un chin. Substanța lui, făcută din vapori, se comportă în privința sentimentelor noastre în același fel negativ, precum cel de-al doilea strat în privința vieții. Dacă încercăm să îndepărtăm aceste trei straturi prin gândire, vom regăsi pământul în starea în care era înainte de despărțirea de lună. Dacă am putea să ne ridicăm prin concentrare până la o viziune astrală conștientă, am vedea acționând aceste două straturi: distrugerea oricărei vieți în cel de-al doilea, transformarea sentimentelor în al treilea.

4. Al patrulea cerc se numește pământul-apă, pământul-suflet, pământul-formă. Acesta are o proprietate remarcabilă. Să ne imaginăm un cub; acesta apare aici invers față de substanța sa. Acolo unde se afla substanța, nu mai e nimic; spațiul ocupat de cub ar fi gol, dar în jurul lui ar fi răspândită substanța, forma substanțială, de unde vine și numele de pământ al formei. Aici, vârtejul formelor, în loc să fie o formă negativă, este o substanță pozitivă.

5. Acest cerc se numește pământul creșterii. El cuprinde sursa originală a vieții terestre, substanța făcută din energii înmugurite și colcăitoare.

6. Acesta este pământul-foc, substanță făcută din voință pură, element de viață, de mișcare, străbătut neîncetat de impulsuri, de pasiuni, veritabil rezervor de forțe voluntare. Dacă s-ar exercita o presiune asupra acestei substanțe ea ar rezista și s-ar împotrivi.

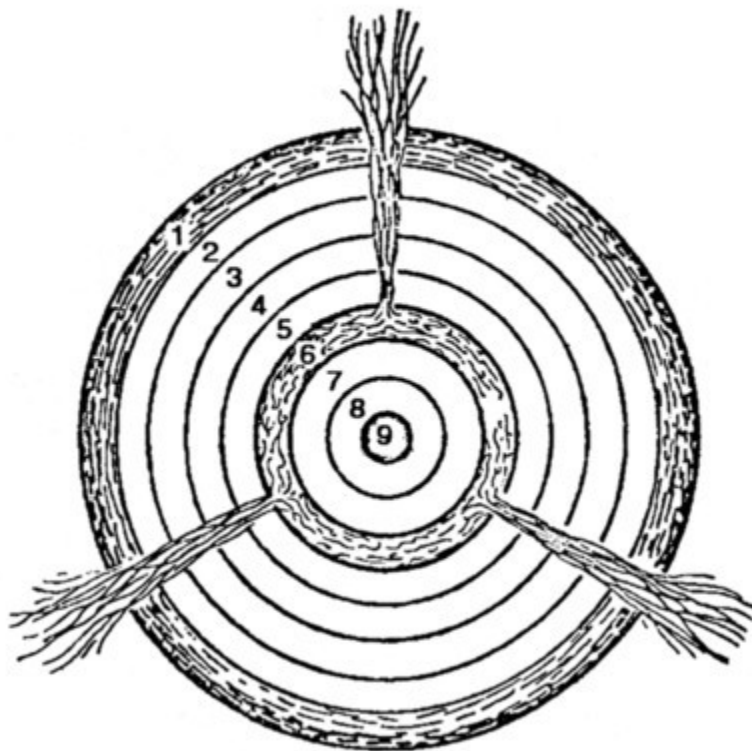
Dacă facem, în gând, abstracție de aceste trei cercuri, ajungem la starea care a fost a globului când soarele, luna și pământul erau contopite. Cercurile care urmează nu mai sunt accesibile decât observației conștiente nu a somnului fără vise, ci a somnului profund sau a transei devenite conștientă.

7. Acest cerc este oglinda pământului. Asemănător unei prisme, el descompune orice lucru care se reflecta din el și face să apară fața complementară. Contemplat printr-un smarald el apare roșu.

8. În acest cerc totul apare fragmentat și reprodus la infinit. Dacă luăm o plantă sau un cristal și ne concentrăm asupra acestui cerc, planta sau cristalul apar multiplicat la infinit.

9. Acest ultim strat este făcut dintr-o substanță înzestrată cu acțiune morală: dar morala lui este opusă celei de pe pământ. Esența, forța ei inerentă este separarea, discordia și ura. Aici se află, în Infernul lui Dante, Cain fratricidul. Această substanță este opusă față de tot ceea ce printre oameni este bine și frumos. Truda umanității pentru a răspândi fraternitatea pe pământ diminuează forța acestei sfere. Forța iubirii va transforma, pe măsură ce se va spiritualiza, întregul corp al pământului. Acest al nouălea strat este originea substanțială a ceea ce apare pe pământ în magia neagră, adică în magia fondată pe egoism.

1. Învelișul mineral
2. Viața negativă
3. Conștiința inversată
4. Cercul formelor
5. Cercul credințelor
6. Cercul focului
7. Cercul de descompunere
8. Cercul de fragmentare
9. Eul egocentric. Egoismul

INTERIORUL PĂMÂNTULUI

Toate aceste straturi comunică între ele prin raze care unesc centrul pământului cu suprafața lui. În cercul periferic, în interiorul materiei solide, se găsesc în număr destul de mare spații subterane care comunică cu cel de-al șaselea strat, al focului. Acest element al pământului-foc are o afinitate mare cu voința umană. El a produs erupțiile formidabile care au pus capăt epocii lemuriene. Forțele care alimentează voința umană au trecut, în vremea aceea, printr-o încercare numită dezlănțuirea focului, cea în care a pierit continentul lemurian. În decursul evoluției, acest al șaselea strat s-a lăsat mereu mai spre centrul pământului; datorită acestui fapt, erupțiile vulcanice au devenit mai puțin frecvente. Dar ele se mai produc încă sub efectul voinței umane care acționează magnetic asupra acestui strat și-l perturbă când este malefică și dezordonată. Dezbrăcată de egoism, voința umană poate, dimpotrivă, calma focul. Epocile materialiste sunt în mod special însoțite și urmate de cataclisme terestre, cutremure etc... O forță crescândă de evoluție este singura alchimie care ar putea transforma, încetul cu încetul, organismul și sufletul pământului.

Un exemplu al acestor relații dintre voința omenească și mișcările care agită pământul este următorul: la oamenii morți în urma unor cutremure sau erupții vulcanice au apărut în încarnările lor următoare calități interioare deosebite. Când se nasc ei poartă în sine mari disponibilități spirituale, căci prin felul cum au murit au intrat în legătură directă cu un element care le-a arătat fața reală a lucrurilor și caracterul iluzoriu al vieții materiale.

S-a mai observat, de asemenea, un raport între caracterul unor nașteri și catastrofele seismice și vulcanice. În epocile de catastrofe se încarnează cu precădere sufletele materialiste, atrase printr-o afinitate de fenomenele vulcanice ca de convulsiiunile

sufletului rău al pământului. Și nașterea acestora poate, la rândul său, să producă noi cataclisme. Căci în mod reciproc sufletele malefice au o influență excitantă asupra focului terestru. Evoluția plantei noastre urmează de aproape evoluția forțelor umane și a civilizațiilor.

CONFERINȚA a XVII-a

Mântuirea și Eliberarea

Există șapte secrete ale vieții despre care nu s-a vorbit niciodată până astăzi, decât în cadrul confrerțiilor oculte. În epoca noastră ele pot fi dezvăluite și în afara acestor societăți. Se mai numesc și cele șapte secrete inexprimabile sau de nespus.

Vom încerca să vorbim despre cel de-al patrulea secret, acela al morții.

Iată mai întâi cele șapte secrete:

1. Secretul abisului.
2. Secretul numărului (care poate fi studiat în filosofia pitagoreică).
3. Secretul alchimiei (care poate fi înțeles prin operele lui Paracelsus și Jacob Boehme).
4. Secretul morții.
5. Secretul răului (este atins în Apocalipsă).
6. Secretul Cuvântului, al Logosului.
7. Secretul fericirii dumnezeiești (cel mai ocult).

Să ne amintim că pe planeta care a precedat pământul, pe vechea lună, am distins trei regnuri naturale, foarte diferite de regnurile terestre. Regnul nostru mineral încă nu exista. El s-a născut din condensarea, din cristalizarea mineralului-plantă lunară. Lumea noastră vegetală a ieșit din planta-animal lunară. În ceea ce privește lumea animală, ea provine din ceea ce a constituit altădată pe lună animalul-om. Vedem deci că fiecare din aceste regnuri lunare înfăptuiește pe pământ o coborâre spre materializare. La fel se întâmplă cu ființele care, pe lună, erau deasupra animalului-om, numite Spiritele focului. Oamenii acelor vremuri inspirau acest foc; așa cum inspirăm noi aerul. Iată de ce focul a rămas în mituri și legende ca prima manifestare a zeilor. În *Faust*, Goethe face aluzie la aceste lucruri când spune: „Să facem foc pentru ca spiritele să se poată înveșmânta în el”. Aceste Spirite ale focului de pe vechea lună, în faza terestră se încarnează în aer, coborând deci spre materialitate, spre acest aer actual pe care-l inspirăm și-l expirăm. Ele sunt substanța aerului care există în jurul nostru și în noi, învăluind pământul în atmosfera lui.

Or, dacă aceste spirite au coborât astfel până la nivelul aerului, dacă regnurile lunare au involuat astfel, a fost pentru ca omul, să poată, datorită lor, să se ridice până la divinitate. S-a săvârșit, într-adevăr, o dublă mișcare în interiorul fiecărui regn lunar; partea cea mai de jos coboară în timp ce partea cea mai rafinată se ridică. În felul acesta omul-animal s-a scindat în două grupe din care una, sub influența respirației și a acțiunii Spiritelor focului, continuată de Spiritele aerului, lucrează la elaborarea creierului, în timp ce a doua grupă coboară spre regnul animal. Această sciziune se regăsește chiar în constituția omului, în care partea inferioară se apropie de animal, în timp ce partea superioară se ridică spre Spirite. După cum unul sau altul din aceste caractere este mai mult sau mai

puțin pronunțat, se formează două tipuri de oameni: unul legat prin natura lui inferioară mai mult de pământ; celălalt mai evoluat și mai desprins de cele pământești. Primii au regresat apropiindu-se de animale. Celalți au putut primi în ei scânteia divină, conștiința eului. Acesta este raportul care-i leagă astăzi pe oameni de animale și mai ales de maimuță. Ceea ce a corelat fizic această evoluție a fost o creștere, dezvoltarea creierului uman care a devenit un templu care l-a putut primi pe Dumnezeu.

Dar dacă nu s-ar fi produs decât această evoluție, tot ar fi lipsit ceva. Ar fi existat minerale, plante, animale și chiar oameni cu un creier dezvoltat, capabili să atingă forma umană actuală, dar ceva tot ar fi rămas la stadiul lunar. Pe vechea lună nu exista nici naștere, nici moarte.

Să ne imaginăm compusul uman fără corpul fizic: n-ar exista moarte; reînnoirea ființei s-ar face altfel decât prin nașterea actuală. Părți ale corpului astral, ale corpului eteric s-ar înnoi prin intermediul schimburilor, dar compusul ar rămâne constant. În jurul unui centru neschimbat, numai la suprafață ar avea loc schimburile cu mediul exterior; așa se întâmpla pe lună; acolo omul nu săvârșea decât metamorfoze; nici naștere, nici moarte, ci o neîntreruptă transformare. Dar, în această stare, eul nu ajunsese încă la conștiință. Zeii care-l formaseră se aflau în jurul lui, în spatele lui, dar nu în el; zeii erau față de el ceea ce este arborele față de creangă sau creierul față de mână. Mâna se mișca, dar numai creierul este conștient de această mișcare. Omul era o creangă din copacul divin și dacă evoluția lui pe pământ nu i-ar fi modificat această stare, creierul lui n-ar fi fost decât o floare a acestui arbore divin, gândurile lui s-ar fi reflectat în oglinda fizionomiei lui, dar el n-ar fi știut nimic despre propriile lui gânduri. Pământul ar fi fost o lume de făpturi înzestrate cu gândire, dar fără conștiință, o lume de statui animate de zei și în special de Iahve sau Iehova. Datorită cărui fapt s-a schimbat situația și cum și-a dobândit omul independența?

Când o școală are mai multe clase, există copii care le parcurg pe toate și copii care nu reușesc acest lucru. Zeii de natura lui Iahve erau pe punctul de a putea coborî în creierul omenesc. Dar alte spirite, care pe lună făcuseră parte din Spiritele focului, nu și-au putut desăvârși evoluția și în loc să pătrundă în creierul omului, au intrat în corpul lui astral. Acest corp astral e făcut din instincte, dorințe, pasiuni. Acolo s-au refugiat acele spirite ale focului care nu au ajuns până la capătul evoluției lor pe lună, primind adăpost în natura animală a omului, acolo unde se înfiripă pasiunile, dând acestor pasiuni un nou avânt. Ele au făcut să pătrundă entuziasmul în sânge și în corpul astral. Zeii iehovici creaseră forma pură și rece a Ideii; dar prin aceste spirite care pot fi numite luciferice, omul a devenit capabil să se entuziasmeze pentru Idei și să opteze cu pasiune pro sau contra lor. Dacă zeii iehovici au modelat creierul uman, spiritele luciferice au legat acest creier de simțurile fizice prin ramificații nervoase care duc la organele senzoriale. Lucifer trăiește în noi de tot atâta timp ca și Iehova.

Tot ceea ce trece prin simțuri și dă omului o conștiință obiectivă față de tot ceea ce-l înconjoară, e datorat spiritelor luciferice. Dacă omul datorează zeilor gândirea, lui Lucifer îi datorează faptul că este conștient de ea. Lucifer trăiește în corpul astral al omului și-și desfășoară activitatea prin rețeaua senzorială a nervilor săi. Iată de ce „șarpele” din Geneză spune: „Ochii voștri se vor deschide”. Se pot lua aceste cuvinte în sensul lor literal căci în cursul timpurilor spiritele luciferice au deschis simțurile oamenilor.

Prin simțuri se individualizează conștiința. Fără aportul lumii sensibile, gândurile oamenilor n-ar fi decât reflexe ale divinității, acte de credință, nu de cunoaștere.

Contradicțiile între credință și știință vin din această dublă origine a gândirii umane. Credința se întoarce spre ideile eterne, spre ideile-mame al căror prototip se află în zei; știința, cunoașterea lumii exterioare prin intermediul simțurilor, vine de la spiritele luciferice. Omul a devenit ceea ce este adăugând principiul luciferic inteligenței divine. Această fuziune în el a unor principii opuse îi dă posibilitatea de-a face rău, dar, tot prin ea i se oferă și mijlocul de a deveni conștient de sine, de a alege, de a fi liber. Numai o ființă capabilă să se individualizeze a putut fi ajutată de această opoziție a elementelor în el. Dacă omul n-ar fi primit, coborând spre materie, decât forma dată de Iehova, ar fi rămas impersonal.

Lucifer este deci principiul care permite omului să devină cu adevărat un om independent de zei. Christos, Logosul, manifestat prin om, este principiul care-i permite să urce până la Dumnezeu.

Înainte de Christos, omul poseda principiul lui Iehova care-i conferea formă și pe acela al lui Lucifer care-o individualiza. El era împărțit între supunerea față de lege și revolta individului. Dar principiul lui Christos a restabilit echilibrul între cele două, învățându-l să găsească chiar în interiorul lui legea dată mai întâi din exterior.* Ceea ce explică și Sfântul Pavel care face din libertate și iubire principii creștine prin excelență: vechea alianță s-a bazat pe lege, cea nouă se sprijină pe iubire. Găsim deci în om trei principii inseparabile și necesare evoluției sale: Iehova, Lucifer și Christos.

* Iar înainte de venirea credinței, noi eram păziți sub Lege (Gal, a1.3, 23) fiind închiși pentru credința care avea să se descopere, căci toată Legea se cuprinde într-un singur cuvânt, în acesta: „Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Gal. 5,14) (n. red.).

Dar Iisus Christos nu este numai un principiu difuz în lume. El este o ființă care a apărut într-un moment determinat al istoriei. Sub formă omenească, el a revelat prin cuvântul și viața lui o stare de perfecțiune pe care toți oamenii o vor dobândi prin propria și libera lor voință, la sfârșitul timpurilor. El a apărut într-un moment de criză teribilă când arcul descendent al omenirii era gata să atingă punctul ei cel mai de jos în materialism.

Pentru ca principiul lui Christos să se poată trezi în oameni, a trebuit ca el să se manifeste pe pământ într-un om, a fost nevoie de existența terestră a lui Christos.

Karma și Christos rezumă deci toată evoluția. Karma este legea cauzei și efectului în lumea spirituală; ea reprezintă spirala evoluției. Forța lui Christos intervine în dezvoltarea liniei karmice ca un ax director. Această forță se află în adâncul fiecărei ființe umane de la venirea lui Christos pe pământ.

Dar când karma ni se înfățișează doar ca o necesitate impusă omului pentru a-și îndrepta greșelile și a-și ispăși păcatele printr-o implacabilă justiție exercitată de la o încarnare la alta, se ridică uneori obiecția că rolul mântuitor al lui Christos este eliminat de legea karmei. În realitate, Karma este pe de o parte o mântuire a omului prin el însuși, prin propriul lui efort, prin ascensiunea lui treptată spre libertate, prin intermediul seriei de încarnări, dar în același timp, și ceea ce-l apropie pe om de Christos. Căci forța cristică este impulsul interior care-l duce pe om spre transformarea Legii implacabile în libertate, iar izvorul acestui impuls este persoana și exemplul lui Iisus Christos. Nu trebuie să înțelegem karma ca pe o fatalitate, ci ca instrumentul necesar pentru a atinge libertatea supremă care este viața întru Christos, libertate pe care o atingem, nu sfidând ordinea lucrurilor, ci înțelegând-o. Karma nu suprimă nici harul, nici pe Christos, ea le regăsește, dimpotrivă, aplicate la întreaga evoluție.

O altă obiecție se poate aduce din punctul de vedere al filosofiei orientale. Ideea unui Mântuitor care vine să-i ajute pe oameni, se spune, suprimă înlănțuirile logice ale karmei și substituie acțiunea momentană a unei iertări miraculoase a marii legi universale a evoluției. Dreptatea cere ca cel care a greșit să suporte consecințele faptelor sale.

Este o eroare. Karma este legea cauzei și efectului pentru lumea spirituală, așa cum mecanica este legea cauzalității în lumea materială. În fiecare moment al unei vieți, karma reprezintă ceva asemănător unui bilanț contabil, cifra exactă a ceea ce are de plătit și ce are de încasat. Cu fiecare acțiune bună sau rea, omul își mărește datoria sau avutul. Cel care nu vrea să admită un act de libertate seamănă cu un comerciant care nu vrea să înceapă o nouă operație pentru a nu risca, care ar rămâne mereu la același bilanț.

O concepție pur formală a karmei ar interzice să dai ajutor celui aflat în nenorocire. Dar și acest fatalism este fals, iar ajutorul pe care-l dăm de bunăvoie celui alt deschide o eră nouă în destinul său. Destinele noastre sunt țesute din aceste impulsuri și din iertări. Dacă acceptăm ideea unui ajutor individual, cum de nu putem concepe că cineva bine intenționat și mult mai puternic decât noi ar putea ajuta, nu pe unul singur, ci pe toți oamenii, dând un impuls nou omenirii? Or, aceasta este acțiunea îndeplinită de un Dumnezeu care s-a făcut om, nu pentru a se împotrivi legilor karmei, ci pentru a ajuta la împlinirea lor.

Karma și Christos se completează exact ca instrumentul de salvare și Salvatorul. Prin karma acțiunea lui Christos devine o lege cosmică prin principiul lui Christos, a Logosului manifestat, karma își atinge scopul care este eliberarea sufletelor conștiente și identificarea lor cu Dumnezeu. Karma este mântuirea treptată, Christos este Mântuitorul.

Dacă oamenii se pătrund cu adevărat de aceste idei, ei vor simți că aparțin unii altora și vor înțelege legea care domnește în confreriile oculte: fiecare să sufere și să trăiască pentru ceilalți.

Vom ajunge în viitor la clipa în care principiul mântuirii exterioare va coincide pentru fiecare dintre noi cu acțiunea interioară a Mântuitorului.

Nu revelația, ci adevărul îi face pe oameni liberi: „Veți cunoaște adevărul și adevărul vă va face liberi”.*

* Apostolul Pavel în Epistole.

Drumul evoluției noastre duce spre libertate. Când omul va trezi în el tot ceea ce conține profetic cuvântul lui Christos, el va fi liber. Căci dacă necesitatea este legea lumii materiale, libertatea domnește peste lumea spirituală. Libertatea se cucerește treptat și ea nu se va manifesta în întregime în om decât la capătul evoluției când natura lui va fi cu adevărat spiritualizată.

CONFERINȚA a XVIII-a

Apocalipsa

Am vorbit în mai multe rânduri, în cursul acestor lecții, despre cum marchează Creștinismul momentul capital, decisiv, în evoluția umană. – Toate religiile își au

rațiunea lor de a fi, fiecare reprezentând manifestări parțiale ale Logosului, dar nici una n-a schimbat fața lumii în măsura în care a făcut-o Creștinismul. Influența lui poate fi descifrată în cuvintele Evangheliei: „Fericiți cei care n-au văzut și au crezut”. Cei care n-au văzut sunt cei care n-au cunoscut Misterele. Prin creștinism, o parte fundamentală a vechilor mistere, cuprinzând preceptele esențiale ale moralei, ale nemuririi sufletului prin reînviere sau a doua naștere s-a răspândit în lume.

Înainte de Creștinismul, adevărul mai presus de fire se vedea în revelațiile, riturile și reprezentările dramatice ale misterelor. După apariția Creștinismului, ele trebuiau credute prin intermediul persoanei divine a lui Christos. Dar în toate timpurile a existat o diferență între adevărul esoteric cunoscut de inițiați și forma lui exoterică, adaptată mulțimii și exprimată prin religie. Așa s-a întâmplat și cu Creștinismul. Evangheliile sunt mesajul, vestea cea bună adusă Universului. Dar există o învățătură mai profundă și ea se află închisă în simbolurile Apocalipsei.

Există un anumit mod de a citi Apocalipsa care n-a putut fi dezvăluit decât în epoca noastră. Dar el a fost practicat în Evul Mediu, în școlile oculte ale Rosicrucienilor. Această modalitate nu dădea atenție dimensiunii ei istorice, adică a modului în care fusese redactată, problema autorului ei, tot ceea ce face astăzi unica preocupare a teologilor care nu încearcă să găsească în această carte decât împrejurări istorice exterioare. Teologia critică de astăzi nu-i cunoaște decât învelișul, neglijându-i esența. Rosicrucienii se legaseră de dimensiunea ei profetică, de adevărul ei etern.

Ocultismul, în general, nu se ocupă de istoria unui singur secol sau a unei singure perioade, ci de istoria interioară a evoluției omenirii în ansamblul ei. Se adâncește în studiul primelor manifestări ale sistemului nostru planetar, se întoarce până la aspectul vegetal și animal al omului, privirea lui se întinde peste milioane de ani până la viitoarea omenire îndumnezeită. Or, pământul însuși își va schimba substanța și forma. Cum se poate ghici atunci un viitor atât de îndepărtat? Este posibilă viziunea profetică? Este posibilă pentru că tot ceea ce trebuie să se întâmple fizic există deja în germene, în sânul Arhetipurilor, a căror gândire constituie planul evoluției noastre. Nimic nu se întâmplă în planul fizic fără să fi fost, în linii mari, prevăzut și format dinainte în plan devakhanic. Nimic nu se întâmplă jos fără să fi existat mai înainte sus. Doar *modalitatea* realizării depinde de libertatea și inițiativa individuală.

Creștinismul esoteric nu se sprijină pe un idealism vag și sentimental, ci pe un ideal precis, izvorât din cunoașterea lumilor superioare. Această cunoaștere a avut-o autorul Apocalipsei, marele vizionar din Patmos* care a dezvăluit viitorul omenirii din punctul de vedere creștin.

* Insulă pe Marea Egee, în arhipelagul Sporadelor, unde Sfântul Ioan a avut viziunea descrisă în Apocalipsă (n.red).

Să încercăm să descifrăm acest viitor după principiile cosmogonice pe care le-am menționat anterior. La Rosicrucieni se revelau mai întâi discipolului câteva viziuni ale trecutului și câteva viziuni ale viitorului. Apoi i se înmâna, pentru a interpreta aceste viziuni, cartea Apocalipsei. Să facem la fel și să cercetăm cum a devenit omul, încetul cu încetul, ceea ce este, precum și viitorul care-l așteaptă.

Am vorbit, de exemplu, despre vechiul continent Atlantida și despre atlânții al căror corp eteric era mult mai dezvoltat decât corpul fizic, dar care n-au avut o primă conștiință a *Eului* decât la sfârșitul civilizației lor. Perioadele postatlanteene care au urmat sunt:

1. Civilizația prevedică din sudul Asiei, din India; ea constituie începutul civilizației ariene.

2. Epoca lui Zoroastru* care cuprinde civilizația Persiei antice.

* Zarathustra (n. red.).

3. Civilizația egipteană, epoca lui Hermes, căreia i se alătură culturile chaldeene și semitice. În această epocă sunt depuse în sânul poporului evreu primele semințe ale creștinismului.

4. Civilizația greco-latină în vremea căreia s-a născut creștinismul.

5. O nouă epocă începe o dată cu migrațiile popoarelor și invaziile. Moștenirea civilizației greco-latine este preluată de rasele din nord: celtii, germanii, slavii. Este epoca în care trăim și noi. Se produce acum o lentă transformare a aportului greco-latin prin elementul viguros al noilor popoare, sub impulsul puternic al creștinismului, la care se adaugă fermentul Orientului adus în Europa de arabi. Scopul esențial al acestei epoci de civilizație este adaptarea completă a omului la planul fizic, dezvoltând în el raționamentul, simțul practic, adâncind inteligența în materia fizică, pentru a o înțelege și a o domina. Preocupat de această muncă dură, de minunatele lui cuceriri, omul a uitat momentan de lumile superioare de unde vine. Comparând intelectualitatea noastră cu aceea a chaldeenilor, de exemplu, este ușor de văzut ce am dobândit și ce am pierdut. Când un mag chaldeeana contempla cerul, care pentru noi nu reprezintă decât o problemă de mecanică, el avea o cu totul altă imagine, un cu totul alt sentiment, s-ar putea zice chiar o cu totul altă senzație decât noi. Acolo unde astronomia modernă nu vede decât o mașină fără suflet, magul simțea profunda armonie a cerului ca pe aceea a unei ființe divine și vii. Când îl contempla pe Mercur, pe Venus, luna sau soarele, el nu vedea numai lumina fizică a acestor corpuri cerești, ci percepea sufletele lor ca pe cele ale unor ființe vii și simțea ceea ce comunică cu aceste mari suflete ale bolții ceresti. Vedea influența lor de atracție, de respingere ca pe un minunat concert de voințe divine și simfonia macrocosmosului se răsfrângea în el și în ecourile armonioase ale microcosmosului uman. Astfel, muzica sferelor era o realitate unind cerul cu omul. – Superioritatea savantului modern constă în cunoașterea lumii fizice, a materiei minerale. Știința spirituală a coborât în planul fizic, cel pe care-l cunoaștem bine. Dar, de acum, se pune problema de a recuceri cunoașterea planului astral și spiritual prin clarviziune.

Această coborâre în materie era necesară pentru ca a cincea epocă să-și împlinească misiunea. Clarviziunea astrală și clarviziunea spirituală au fost estompate pentru ca intelectul să se poată dezvolta în planul rațiunii sensibile prin observația precisă, minuțioasă, matematică a lumii fizice.

Dar va trebui să completăm știința fizică cu cea spirituală. Iată un exemplu:

În general, harta celestă a lui Ptolemeu este pusă în opoziție cu cea a lui Copernic, spunându-se despre prima că e eronată. Este fals. Amândouă sunt adevărate. Numai că harta lui Ptolemeu se referea la planul astral și în acest plan pământul este în centrul planetelor, soarele nefiind decât una din aceste planete. Harta lui Copernic se raportează la planul fizic unde soarele se află în centru. Toate adevărurile se referă la un timp și la un loc. - După această perioadă, a cincea, în care trăim, va veni o alta, a șasea, care se va raporta la a noastră ca un suflet spiritual la unul rațional. În timpul ei se va dezvolta genialitatea, clarviziunea, spiritul creator. Ce va deveni creștinismul în această a șasea epocă? Pentru vechiul preot, cel de dinainte de Christos, exista o armonie între știință și

credință. Știința și religia nu erau decât unul și același lucru. Privind bolta cerească, preotul știa că sufletul era o picătură de apă căzută din oceanul celest și adusă pe pământ prin imensele fluvii de viață care străbat spațiul. Acum, pentru că privirea a coborât în planul fizic, credința are nevoie de un adăpost, de o religie. Acesta este motivul despărțirii între știință și credință. Devoțiunea față de personalitatea lui Christos, a omului-Dumnezeu pe pământ, a înlocuit pentru un timp știința ocultă și misterele de altădată. Dar în a șasea epocă, cele două fluvii se vor uni. Știința mecanică a planului fizic se va urca din nou spre planul productivității spirituale dând naștere gnozei sau cunoașterii spirituale. Această a șasea epocă, radical diferită de a noastră, va fi precedată de mari cataclisme, căci va fi tot atât de spirituală pe cât este a noastră de materială. Dar transformarea aceasta nu se poate produce decât prin perturbări fizice. Tot ce se va întâmpla în cursul celei de-a șasea epoci va crea posibilitatea unei a șaptea epoci, încheind șirul civilizațiilor de după Atlantida și impunând condiții de viață terestră în întregime diferite de cele pe care le cunoaștem astăzi. Această a șaptea epocă se va încheia printr-o revoluție a elementelor analoagă celei care a pus capăt Atlantidei; starea următoare acesteia va fi o stare a cărei spiritualitate se va pregăti în ultimele două perioade postatlanteene.

Ansamblul acestor civilizații numără deci șapte mari epoci. Vedem cum se degajă, încetul cu încetul, legile evoluției. Omul are mai întâi în el tot ceea ce vede după aceea în jurul lui. Tot ceea ce se vede acum în jurul nostru a ieșit din noi într-o evoluție precedentă când ființa noastră era încă amestecată cu pământul, luna și soarele. Ființa cosmică din care a ieșit omul și toate regnurile naturii se numește în kabală *Adam-Kadmon*. În acest om-tip erau conținute toate aspectele multiple ale omului pe care le găsim la popoarele și rasele actuale.

Ceea ce omul posedă astăzi în interiorul sufletului său, gânduri, sentimente, se va exterioriza, devenind mediul lui. Viitorul se sprijină de pieptul omului. El trebuie să aleagă, dacă va făuri un viitor bun sau unul rău. Tot așa cum omul a lăsat odinioară în urma lui ceea ce constituie astăzi lumea animală, tot ce e rău în el astăzi va forma în viitor un fel de omenire degenerată. Acum noi putem, mai mult sau mai puțin, să ascundem răul sau binele care se află în noi; va veni însă o zi în care nu o vom mai putea face și în care binele sau răul vor fi înscrise în mod evident pe fruntea noastră, pe trupul nostru și chiar pe fața pământului. Atunci omenirea se va scinda în două rase. Așa cum întâlnim astăzi stânci sau animale, vom întâlni ființe ale răului și ale urâteniei. Numai clarvăzătorul citește în zilele noastre bunătatea sau urâtenia morală în ființe. Dar când trăsăturile omului îi vor exprima karma, oamenii se vor despărți de la sine, după curentul căruia în mod manifest îi vor aparține, după cum în ei natura inferioară va învinge sau va fi învinsă de spirit. Această distincție începe deja, încetul cu încetul, să se opereze.

Când cercetezi trecutul pentru a înțelege viitorul și când vrei să muncești pentru a realiza idealul acestui viitor, vezi cum i se conturează trăsăturile. O nouă rasă va apare, care va fi veriga de legătură între oamenii de azi și oamenii spirituali ai viitorului. Trebuie să facem distincție între evoluția raselor și cea a sufletelor. I s-a dat libertate fiecărui suflet să se dezvolte până la forma exterioară a unei rase care va primi înfățișarea binelui pe care el îl va încarna. Acestei rase omul îi va putea aparține în mod liber și printr-un efort al sufletului individual. Rasa nu va fi o constrângere pentru suflet, ci scopul înălțării sale.

Sensul doctrinei maniheiste constă în faptul că sufletele se pregătesc, începând de acum, să transmute în bine răul care va apare în forță în epoca a șasea. Va trebui, într-adevăr, ca sufletele omenești să fie destul de puternice pentru a face să răsară binele printr-o alchimie spirituală, din răul care se va manifesta.

Când evoluția planetei terestre va trece în sens invers prin fazele anterioare ale involuției sale, se va produce mai întâi o reunire a pământului cu luna, apoi a acestui glob mixt cu soarele. Reunirea cu luna va marca punctul culminant al răului pe pământ, iar unirea globului cu soarele va marca, dimpotrivă, apariția fericirii, domnia celor aleși.

Omul va purta semnul celor șapte faze terestre. Cartea cu șapte peceti va fi deschisă, acea carte despre care vorbește Apocalipsa. Femeia înveșmântată în soare, cu luna la picioare, se referă la timpul în care pământul se va uni din nou cu soarele și luna. Trămbițele Judecâții de Apoi vor răsună, căci pământul va trece în faza devakhanică, unde nu va mai domni lumina, ci sunetul. Sfârșitul existenței terestre va fi marcat prin principiul lui Christos care va pătrunde întreaga omenire. Deveniți asemenea lui Christos, oamenii se vor aduna în jurul lui ca mulțimile în jurul Mielului, iar recolta desăvârșită a acestei evoluții va constitui Noul Ierusalim care este încoronarea lumii.

---

http://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA094/GA094_index.html